

Udskriftsdato: 27. december 2025

2024/1 LSF 91 (Gældende)

Forslag til Lov om ældretilsyn

Ministerium: Ældreministeriet

Journalnummer: Ældremin., j.nr. 2023-2608

Forslag

til

Lov om ældretilsyn

Kapitel 1

Formål

§ 1. Ældretilsynets formål er at støtte plejeenheder omfattet af loven i at sikre kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven.

Stk. 2. Formålet opnås gennem læringsorienteret dialog og ved at:

- 1) Bistå med rådgivning og sparring til plejeenhederne om kvalitet i helhedsplejen, jf. § 4, stk. 3.
- 2) Føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen i plejeenhederne, jf. § 7, stk. 1-3.

Kapitel 2

Anvendelsesområde

§ 2. Loven omfatter følgende kommunale og private plejeenheder og leverandører, som er registreret i Plejeoversigten, jf. § 27, stk. 2 og 3, i ældreloven:

- 1) Plejehjem, jf. § 47 i ældreloven.
- 2) Plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v.
- 3) Plejeboligbebyggelser, jf. lov om boliger for ældre og personer med handicap.
- 4) Fripnejeboligbebyggelser, jf. lov om friplejeboliger.
- 5) Andre, tilsvarende boligenheder, herunder midlertidige pladser, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er tilknyttet fast personale.
- 6) Kommunale og private leverandører, der leverer tilbud i borgernes eget hjem, jf. § 10 i ældreloven.

Kapitel 3

Ansvar for ældretilsynet

§ 3. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at varetage funktionen som ældretilsyn efter denne lov i de kommuner, der udpeges af ældreministeren efter aftale med hver af de pågældende kommuner.

Stk. 2. Ældreministeren fastsætter regler om ansvaret for varetagelsen af funktionen som ældretilsyn, herunder om det geografiske dækningsområde, ældretilsynets indretning, drift og finansiering. Ældreministeren kan i den forbindelse fastsætte nærmere regler om indholdet i ældretilsynets opgaver.

Kapitel 4

Koordineret indsats vedrørende rådgivning og sparring

§ 4. Ældretilsynet koordinerer og iværksætter indsatsen vedrørende rådgivning og sparring efter stk. 2 og 3 til plejeenheder omfattet af § 2 i følgende tilfælde:

- 1) Efter anmodning fra den ældre eller dennes pårørende.
- 2) Efter anmodning fra plejeenhedens ledelse.
- 3) I forbindelse med tilsyn efter § 7, stk. 1-3.

Stk. 2. Ældretilsynet vurderer i forbindelse med en anmodning efter stk. 1, nr. 1 og 2, om der er tale om forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen, som plejeenheden har behov for støtte til fra ældretilsynet, eller om anmodningen skal videresendes til anden relevant myndighed.

Stk. 3. Ældretilsynet bistår plejeenheden med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1 og i overensstemmelse med vurderingen efter stk. 2 og ældretilsynets vurdering af behovets omfang. Ældretilsynet vejleder derudover om andre relevante myndigheders indsatser i forhold til plejeeenhedens behov.

Kapitel 5

Ældrelinjen

§ 5. Ældretilsynet skal i hver af de kommuner, hvor kommunalbestyrelsen varetager funktionen som ældretilsyn, have en let tilgængelig og direkte indgang (Ældrelinjen), hvortil ældre, pårørende, personale og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i en plejeenhed.

Stk. 2. Oplysninger om bekymrende forhold som nævnt i stk. 1 skal så vidt muligt rettes til plejeeenheden eller til en ansvarlig myndighed inden henvendelse til Ældrelinjen.

Stk. 3. Ældretilsynet må ikke videregive oplysninger om identiteten på den, der har henvendt sig, og andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes, til plejeeenheden eller andre, uden vedkommendes udtrykkelige samtykke.

Kapitel 6

Opstartsmøde

§ 6. Ældretilsynet afholder opstartsmøde med plejeeenheden inden for 3-6 måneder efter, at en plejeenhed har registreret sig i Plejeoversigten.

Stk. 2. Opstartsmøde efter stk. 1 indebærer dialog med plejeeenheden om ældretilsynet, herunder ældretilsynets rådgivning og sparring, jf. § 4, stk. 3, Ældrelinjen, jf. § 5, ældretilsynets tilsyn, jf. § 7, og eventuelt dialog om forhold, hvor det kan være relevant for plejeeenheden at arbejde med kvalitet i helhedsplejen.

Kapitel 7

Tilsyn med kvalitet i helhedsplejen

Ældretilsynets tilsyn og samtilsyn

§ 7. Ældretilsynet fører tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven, i plejeehederne omfattet af § 2.

Stk. 2. Tilsyn efter stk. 1 gennemføres ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko, eller hvor der er en konkret bekymring for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen. Ældretilsynet gennemfører uanset 1. pkt. et anmeldt tilsynsbesøg i hver plejeenhed inden for en periode på 5 år.

Stk. 3. Som led i tilsynet foretager ældretilsynet en vurdering af kvalitet i helhedsplejen i forhold til de elementer, der indgår heri, jf. § 9, stk. 2, i ældreloven. Vurderingen foretages inden for følgende temaer, jf. § 1, stk. 2, og § 11 i ældreloven:

- 1) Den ældres selvbestemmelse.
- 2) Tillid til medarbejderne og den borgernære ledelse.
- 3) Et tæt samspil med de pårørende, lokale fællesskaber og civilsamfund.

Stk. 4. Ældretilsynet orienterer mundtligt plejeeenheden om de væsentligste observationer og konklusioner i tilsynet efter stk. 1 og om vurderingen af kvalitet i helhedsplejen med henblik på dialog og at fremme læring i plejeeenheden. Ældretilsynet udfærdiger en skriftlig tilbagemelding på tilsynet i overensstemmelse med den mundtlige orientering og dialogen med plejeeenheden.

Stk. 5. Ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelsen og udførelsen af ældretilsynets tilsyn, herunder om ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen og om ældretilsynets skriftlige tilbagemelding på tilsyn, herunder om indhold og form.

Samtilsyn

§ 8. Udtager flere tilsynsmyndigheder omfattet af regler udstedt i medfør af stk. 3 uafhængigt af hinanden samme plejeenhed, jf. § 2, nr. 1-4, til tilsyn i det samme kalenderår, udfører disse tilsynsmyndigheder tilsynet samtidig.

Stk. 2. Ældretilsynet faciliterer den overordnede koordination mellem tilsynsmyndigheder i forbindelse med samtilsyn efter stk. 1.

Stk. 3. Ældreministeren fastsætter efter forhandling med vedkommende minister regler om, hvilke tilsynsmyndigheder, der er omfattet af samtilsyn, og om de overordnede rammer for samtilsyn efter stk. 1.

Ældretilsynets sanktionsmuligheder

§ 9. Ældretilsynet træffer afgørelse om følgende, når det er nødvendigt for at sikre kvalitet i helhedsplejen i en plejeenhed omfattet af § 2:

- 1) Påbud om inden for en nærmere fastsat frist at sikre kvalitet i helhedsplejen inden for et eller flere af temaerne, jf. § 7, stk. 3.
- 2) Påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring, jf. § 4, stk. 3.
- 3) Forbud mod indflytning af nye beboere i plejeenheden, jf. § 2, nr. 1-5, for en bestemt periode.
- 4) Forbud mod indtag af nye borgere hos leverandører, jf. § 2, nr. 6, for en bestemt periode.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om ældretilsynets afgørelser efter stk. 1.

Kapitel 8

Oplysningspligt og kommunikation

Plejeenhedens oplysningspligt

§ 10. Plejeenheder omfattet af § 2 har over for ældretilsynet pligt til følgende:

- 1) Efter anmodning at give de oplysninger, som er nødvendige for, at ældretilsynet kan vurdere kvalitet i helhedsplejen i en plejeenhed, jf. § 7, stk. 3.
- 2) Af egen drift og uden unødigt ophold at give ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i plejeenheden og om, hvorvidt andre tilsynsmyndigheder har iværksat foranstaltninger over for plejeenheden.

Stk. 2. Ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om plejeenhedernes oplysningspligt efter stk. 1.

Ældretilsynets oplysningspligt

§ 11. Får ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, og er disse oplysninger nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, videregiver ældretilsynet uden unødigt ophold oplysningerne til denne myndighed, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger overfor plejeenheden.

Den stedlige kommunalbestyrelses oplysningspligt

§ 12. Bliver den stedlige kommunalbestyrelse orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed efter § 11, skal kommunalbestyrelsen orientere de enkelte borgeres handlekom-muner, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.

Kommunikation

§ 13. Ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne og andre myndigheder og tilsyn, jf. §§ 10-12, og mellem ældretilsynet og

Sundhedsstyrelsen. Ældreministeren kan i denne forbindelse fastsætte regler om, at kommunikationen skal foregå digitalt, og om anvendelse af bestemte IT-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el.lign. Ældreministeren kan endvidere fastsætte regler om at undtage plejeenheder helt eller delvist fra digital kommunikation, når særlige omstændigheder taler for det.

Kapitel 9

Sundhedsstyrelsens tværgående rolle i forhold til ældretilsynet

§ 14. Sundhedsstyrelsen faciliterer, at ældretilsynets viden og praksis koordineres og ajourføres på tværs af de kommuner, hvor kommunalbestyrelsen varetager funktionen som ældretilsyn.

Stk. 2. Ældretilsynet skal efter anmodning fra Sundhedsstyrelsen give de oplysninger, som er nødvendige som led i varetagelsen af opgaven efter stk. 1.

Kapitel 10

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 15. Loven træder i kraft den 1. januar 2025, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 1, 2 og 4-14 træder i kraft den 1. juli 2025.

§ 16. Sager omfattet af §§ 150, 150 b, 150 d, 151, 151 a og 151 c, i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 909 af 3. juli 2024, som den 1. juli 2025 er under behandling i Styrelsen for Patientsikkerhed eller kommunerne, færdigbehandles af ældretilsynet efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Fristen i § 6, stk. 1, finder ikke anvendelse på plejeenheder, som før den 1. juli 2025 var registreret hos Styrelsen for Patientsikkerhed efter § 150 c i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 909 af 3. juli 2024. For sådanne plejeenheder er fristen den 1. juli 2026.

§ 17. Kommunalbestyrelserne, som varetager funktionen som ældretilsyn efter denne lov, overtager senest den 1. juli 2025 det personale, som i kommunerne og i Styrelsen for Patientsikkerhed udelukkende eller helt overvejende er beskæftiget med varetagelsen af opgaven, jf. § 1. Den kommunalbestyrelse, som varetager funktionen som ældretilsyn, overtager det personale som har tjenestested i en kommune eller i Styrelsen for Patientsikkerhed, beliggende tættest på kommunalbestyrelsen, der varetager ældretilsynet.

Stk. 2. De pligter og rettigheder, der følger af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse, finder tilsvarende anvendelse for personale, der er ansat i henhold til kollektiv overenskomst, bestemmelser om løn- og arbejdsforhold, der er fastsat eller godkendt af offentlig myndighed, eller individuel aftale, og som i forbindelse med overførsel efter stk. 1 ikke er omfattet af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

Stk. 3. Tjenestemænd har pligt til at følge med opgaverne til den nye ansættelsesmyndighed på vilkår, der svarer til de hidtidige vilkår. Den nye ansættelsesmyndighed udbetaler den samlede tjenestemandspension, idet pensionsbyrden deles forholdsmæssigt mellem de 2 ansættelsesmyndigheder.

§ 18. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Forenklet tværkommunalt ældretilsyn
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Kommunernes tilsyn på ældreområdet
 - 2.1.1.2. Forsøgsordning med et statsligt Ældretilsyn
 - 2.1.1.3. Obligatorisk opfølgings- og læringsforløb efter påbud fra Styrelsen for Patientsikkerheds Ældretilsyn
 - 2.1.1.4. Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO)
 - 2.1.1.5. Plejehjemsoversigten
 - 2.1.1.6. Sundhedsstyrelsens rolle ift. ældreområdet
 - 2.1.2. Ældreministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.1.3.1. Oprettelse af et tværkommunalt og uafhængigt ældretilsyn
 - 2.1.3.2. Ældretilsynets anvendelsesområde
 - 2.1.3.3. Ældretilsynets formål, metode og opgaver
 - 2.1.3.4. Koordineret indsats vedrørende rådgivning og sparring
 - 2.1.3.5. Ældrelinjen i ældretilsynet
 - 2.1.3.6. Opstartsmøde
 - 2.1.3.7. Et risikobaseret og reaktivt ældretilsyn inden for en periode på fem år
 - 2.1.3.8. Vurdering af kvalitet i helhedsplejen
 - 2.1.3.9. Tilbage melding på tilsyn
 - 2.1.3.10. Ældretilsynets sanktionsmuligheder
 - 2.1.3.11. Oplysningspligt for ældretilsynet, plejeenheden og den stedlige kommunalbestyrelse
 - 2.1.3.12. Sundhedsstyrelsens tværgående rolle ift. ældretilsynet
 - 2.2. Samtilsyn på plejehjem
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.1.1. Forsøgsordning med et statsligt ældretilsyn
 - 2.2.1.2. Det sundhedsfaglige tilsyn
 - 2.2.1.3. Arbejdstilsynet
 - 2.2.1.4. Fødevarestyrelsens fødevarekontrol
 - 2.2.1.5. Kommunernes brandsyn
 - 2.2.2. Ældreministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
3. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Klimamæssige konsekvenser
8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9. Forholdet til EU-retten
10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Meget fungerer godt i ældreplejen med mange fagligt dygtige og engagerede ledere og medarbejdere. Ældreplejen står dog også over for en række udfordringer nu og i de kommende år.

Årtiers voksende bureaukrati og ønsker om at styre ældreplejen tæt har resulteret i en ældrepleje, hvor medarbejdere og ledere bruger for meget tid på dokumentation og tilsyn, som går fra tid til pleje og omsorg af ældre borgere.

Der er blandt aktørerne på ældreområdet en bred opfattelse af, at eksisterende tilsyn på ældreområdet bl.a. er noget af det, der driver mængden af dokumentation. Derudover peger aktørerne på ældreområdet på, at der i dag eksisterer flere overlappende tilsyn på ældreområdet, og at tilsynene ikke altid er koordinerede.

Derudover har en arbejdsgruppe om tilsyn på ældreområdet i 2022 bl.a. peget på, at det for kommunerne kan være en udfordring at opretholde en armlængde og sikre uvildighed i kommunernes eget tilsyn med den hjælp, som kommunen selv og private leverandører leverer på ældreområdet.

Der er derfor behov for en omfattende frisættelse af ældreområdet, der grundlæggende forandrer den måde, ældreplejen styres, dokumenteres, kontrolleres og leveres på.

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre indgik på den baggrund den 18. april 2024 *Aftale om en reform af ældreområdet*. Partierne ønsker med aftalen at ændre tilgangen fra at styre efter standarder og kontrol til i stedet at styre efter kvalitet, klare mål og værdier, og at der skabes de lovgivningsmæssige- og forvaltningsmæssige rammer for, at medarbejdere og ledere i højere grad kan imødekomme den enkelte ældres individuelle behov.

Med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov igangsættes derfor en central forandringsproces af ældreplejen, hvor omdrejningspunktet bliver borgerens selvbestemmelse, og hvor den pleje og omsorg, borgerne får, tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte borgers ønsker og behov, og med flere muligheder og mere frihed til, at borgerne selv kan vælge den velfærd og service, der passer bedst til dem. Forslaget til ældreloven vil samtidig medføre en helt ny tilgang til styring, visitation og kvalitet baseret på mere tillid til medarbejderne, ledelsen og deres faglighed.

Aftalepartierne er enige om, at denne nye tilgang til ældreplejen, baseret på mere tillid til medarbejderne, ledelsen og deres faglighed, medfører et behov for, at tilsynet med ældreplejen får en ny rolle.

Aftalepartierne er derfor enige om, at tilsynets fokus i højere grad skal flyttes fra kontrol af plejeenheders dokumentation til fokus på læring, dialog og kvalitet lokalt. Ældretilsynet skal fremover være lærende og understøtte kvalitetsudvikling lokalt, men stadig føre tilsyn med kvaliteten af plejen og omsorgen. Hertil skal tilsynet i højere grad end i dag være et værktøj for ledere og medarbejdere i deres arbejde med mulighed for adgang til rådgivning og sparring, både når det gælder den generelle kvalitet i plejen, og når der opstår særligt vanskelige situationer.

Aftalepartierne er desuden enige om, at der skal gennemføres en sanering og begrænsning af antallet af statslige og lokale tilsyn og kontrolopgaver. Det skal også ses i sammenhæng med *Aftale om kommunernes økonomi for 2025*, som regeringen og KL indgik i maj 2024, hvormed der gennemføres en række

forenklingstiltag på tilsynsområdet, der kan bidrage til at understøtte kommunernes arbejde med at frigøre ressourcer.

Dette lovforslag udmønter sammen med de samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, forslag til lov om lokalplejehjem, forslag til lov om ændring af lov om friplejeboliger og lov om almene boliger m.v. og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Ændringer som følge af ældreloven, lov om ældretilsyn og lov om lokalplejehjem) (følgelovforslaget) de lovgivningsmæssige elementer i *Aftale om en reform af ældreområdet*.

Med dette forslag til en ny lov om ældretilsyn vil der således blive indført et nyt, forenklet tværkommunalt ældretilsyn inden for følgende overordnede politisk aftalte rammer:

- Tilsynet skal være risikobaseret og målrettes de enheder, hvor der er størst risiko for udfordringer med kvaliteten, ligesom der fortsat skal være mulighed for at reagere på henvendelser til tilsynet (whistleblowerordning).
- Tilsynet skal i højere grad end i dag være et værktøj for ledere og medarbejdere i deres arbejde med mulighed for adgang til rådgivning og sparring, både når det gælder den generelle kvalitet i plejen, og når der opstår særligt vanskelige situationer.

På baggrund af *Aftale om en reform af ældreområdet* afskaffes med det samtidigt fremsatte følgelovforslag kommunernes nuværende tilsyn med de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, jf. servicelovens §§ 151-151 c, (herefter det kommunale ældretilsyn), som i dag er lokaliseret i hver af de 98 kommuner. Endvidere udfases den eksisterende forsøgsordning med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed, jf. servicelovens §§ 150-150 d og §§ 157 a og b pr. 1. juli 2025.

Med nærværende lovforslag og det samtidigt fremsatte følgelovforslag gennemføres dermed en sanering og begrænsning i antallet af statslige og lokale tilsyn og kontrolopgaver. Endvidere gennemføres samtidig i overensstemmelse med *Aftale om kommunernes økonomi for 2025* en reduktion i tilsynstrykket, så plejeenheder fremadrettet vil modtage færre tilsyn end i dag.

Det følger endvidere af *Aftale om en reform af ældreområdet*, at der skal indføres ”samtilsyn” på plejehjem.

Baggrunden for aftalens element om at indføre samtilsyn på plejehjem er dels, at plejehjem i dag er underlagt tilsyn fra en række forskellige tilsynsmyndigheder, uden at der nødvendigvis sker en nærmere koordinering tilsynene imellem, herunder i forhold til tilsynenes afrapporteringer. Dette medfører et øget ressourceforbrug hos plejeenhederne, som skal forsøge at navigere i de forskelligartede fagligheder, logikker og hensyn. Derudover oplever nogle plejehjem at få besøg af forskellige tilsyn flere gange i løbet af samme år, hvilket medfører et stort ressourceforbrug hos plejeenhederne, som i stedet kunne være anvendt på pleje og omsorg af ældre borgere.

Formålet med samtilsyn på plejehjem vil derfor dels være at reducere tilsynstrykket for de enkelte plejehjem, så plejeenheder fremadrettet vil modtage tilsyn over færre dage i forhold til i dag. Det skal ske ved, at de relevante tilsynsmyndigheder gennemfører planlagte tilsynsbesøg på plejehjem samtidigt, i det omfang de enkelte tilsynsmyndigheder hver især har udtaget samme plejehjem til tilsyn i det samme kalenderår. Derudover vil samtilsyn på plejehjem skulle bidrage til at imødegå eventuelle modstridende krav fra de forskellige tilsynsmyndigheder inden for de forskellige tilsyns gældende lovgivning.

Aftalepartierne er enige om, at samtilsynet som udgangspunkt omfatter det nye, tværkommunale ældretil-

syn, det sundhedsfaglige tilsyn, kommunernes brandsyn, Fødevarestyrelsens fødevarekontrol og Arbejdstilsynets tilsyn.

Med dette lovforslag skabes således også det hjemmelsmæssige grundlag for at indføre samtilsyn på plejehjem.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Forenklet tværkommunalt ældretilsyn

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Kommunernes tilsyn på ældreområdet

Det følger af § 16 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 13. marts 2024 (herefter retssikkerhedsloven), at kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med, hvordan de kommunale opgaver løses, og at tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde, opgaven udføres på. I § 148 a i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 909 af 3. juli 2024 (herefter serviceloven), er denne tilsynsforpligtelse uddybet i forhold til, at kommunalbestyrelsen fører generelt driftsorienteret tilsyn med egne tilbud efter denne lov, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn, og med private tilbud efter denne lov beliggende i kommunen, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn. Det driftsorienterede tilsyn omfatter tilsyn med tilbuddenes personale, bygninger og økonomi.

Det følger desuden af servicelovens § 148, stk. 1, at kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter loven, jf. retssikkerhedslovens §§ 9-9 b, fører tilsyn med de tilbud, som kommunalbestyrelsen i denne kommune i forhold til den enkelte person har truffet afgørelse om. Endvidere følger det af bestemmelsens stk. 2, at kommunen løbende skal følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål (det personrettede tilsyn).

Efter servicelovens § 151, stk. 1, har den stedlige kommune pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86 løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet efter disse bestemmelser og i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagne kvalitetsstandarder, jf. serviceloven § 139. Det fremgår af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 304, at det ligeledes påhviler kommunalbestyrelsen i tilfælde, hvor de kommunale opgaver udføres af andre (private), at føre tilsyn med den, der udfører opgaven.

Det følger af servicelovens § 151 a, stk. 1, at pligten til at følge op på enkeltsager og føre tilsyn, jf. § 148 a, stk. 1 og 2, og § 151, stk. 1, påhviler for lejere og beboere i friplejeboliger kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor friplejeboligerne ligger.

Det er en del af formålet med kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse efter servicelovens § 151, stk. 1, at præcisere forpligtelsen efter § 16 i retssikkerhedsloven, og at sætte særlig fokus på myndighedstilsynet med den hjælp, som kommunale og private leverandører giver efter §§ 83, 83 a og 86.

Efter servicelovens § 151, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen efter servicelovens § 151, stk. 1, hvert år foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg på plejehjem m.v., jf. servicelovens § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre tilsvarende boligheder i kommunen. Tilsynet må ikke varetages af leverandører eller personer, der udfører opgaver på området. Det fremgår af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 304, at det ligeledes

påhviler kommunalbestyrelsen at føre tilsyn med den, der udfører opgaven, i tilfælde, hvor de kommunale opgaver udføres af andre (private).

Efter servicelovens § 151 a, stk. 2, 1. pkt., skal kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen hvert år foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg i friplejeboliger. Tilsynet omfatter indsatsen over for de beboere og lejere, der modtager kommunale serviceydelser, jf. servicelovens § 151, stk. 2, 2. pkt., og servicelovens § 151 a, stk. 2, 2. pkt. Tilsynet må ikke varetages af friplejeboligleverandører eller personer, der udfører opgaver for den friplejeleverandør, som tilsynet omfatter, jf. servicelovens § 151 a, stk. 2, 3. pkt. Det fremgår af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 309, at pligten til at følge op på enkeltsager og føre tilsyn i friplejeboliger påhviler kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor friplejeboligerne er beliggende.

Efter servicelovens § 151, stk. 3, gælder kommunalbestyrelsens forpligtelse efter servicelovens § 151, stk. 1 og 2, ikke tilbud, som er omfattet af socialtilsynet, jf. § 4 i lov om socialtilsyn.

Det fremgår af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 303, at kommunalbestyrelsen skal aktivt, opsøgende og systematisk føre tilsyn med, at borgerne får den hjælp, som de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet – både fagligt og økonomisk – som man har besluttet, der skal være i kommunen.

Efter servicelovens § 151 c skal kommunalbestyrelsen udarbejde og offentliggøre en tilsynspolitik for hjælp efter servicelovens § 83, som er omfattet af reglerne om frit valg af leverandør efter § 91. Det fremgår af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 305, at tilsynspolitikken skal omfatte alle opgaver og områder, hvor kommunalbestyrelsen har et forsyningsansvar for tilbud efter § 83 til borgere i eget hjem og dermed har en tilsyns- og opfølgingsforpligtelse. Det fremgår også af vejledningens punkt 305, at kommunalbestyrelsens tilsynspolitik, jf. servicelovens § 151 c, stk. 2, således skal omfatte kommunens egne retningslinjer og procedurer for, hvordan der føres tilsyn med leverandørernes udførelse af hjælpen, og hvordan der følges op på tilsynsresultaterne.

Kommunernes tilsyn på ældreområdet udgør myndighedsopgaver. Det indebærer, at tilsynsopgaverne ikke kan udliciteres til private eller til andre myndigheder uden særskilt lovhjemmel. Det er derfor alene det sagsforberedende arbejde, der ikke har karakter af myndighedsudøvelse, som kommunerne kan udlicitere i forbindelse med sådanne opgaver.

Det bemærkes i forhold til tilsynet med kommunerne, der i dag fører det beskrevne tilsyn på ældreområdet, at dette varetages af Ankestyrelsen med Indenrigs- og Sundhedsministeriet som overordnet tilsynsmyndighed efter reglerne i kapitel VI og VII i lov om kommunernes styrelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 69 af 23. januar 2024 (herefter kommunestyrelsesloven). Det kommunale tilsyn kan se på, om kommuner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Tilsynet er et retligt tilsyn. Tilsynet kan således ikke tage stilling til, om kommuners dispositioner er rimelige eller hensigtsmæssige eller til spørgsmål om skønsudøvelse, så længe skønnet udøves inden for de rammer, der er fastsat i lovgivningen. Tilsynet omfatter heller ikke tilfælde, hvor særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage eller har taget stilling til den pågældende sag.

2.1.1.2. Forsøgsordning med et statsligt ældretilsyn

I servicelovens kapitel 26 om opfølgning, tilsyn og betaling for tilsynet reguleres bl.a. Styrelsen for Patientsikkerheds forpligtigelse til at føre et risikobaseret tilsyn med den social- og plejefaglige indsats på plejecentre, midlertidige pladser og hjemmeplejeenheder.

Det fremgår af servicelovens § 150, stk. 1, at Styrelsen for Patientsikkerhed skal føre tilsyn med den

personlige hjælp, omsorg og pleje efter §§ 83-87, som ydes på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter servicelovens § 150 c, stk. 1 og 2.

Efter servicelovens § 150, stk. 2, skal Styrelsen for Patientsikkerhed gennemføre tilsynet efter stk. 1 ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko for, at den personlige hjælp, omsorg og pleje ikke har den fornødne kvalitet. Styrelsen for Patientsikkerhed skal ligeledes på baggrund af en begrundet mistanke gennemføre tilsyn efter stk. 1, hvis det vurderes nødvendigt af hensyn til den fornødne kvalitet af den personlige hjælp, omsorg og pleje i en enhed.

Efter servicelovens § 150, stk. 3, skal Styrelsen for Patientsikkerhed, hvis styrelsen bliver bekendt med overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i forbindelse med tilsyn efter stk. 1, orientere vedkommende registreringspligtige enhed og den stedlige kommunalbestyrelse.

Efter servicelovens § 150, stk. 4, skal den stedlige kommunalbestyrelse, i de tilfælde, hvor de bliver orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold efter stk. 3, orientere de kommunalbestyrelser, som har ansvar for hjælpen til de enkelte borgere, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.

Efter servicelovens § 150, stk. 5, fastsætter Styrelsen for Patientsikkerhed nærmere regler om vurdering af kvaliteten af den personlige hjælp, omsorg og pleje, herunder i form af opstilling af kriterier og indikatorer.

Det følger endvidere af servicelovens § 150 a, stk. 1, at den registreringspligtige enhed er forpligtet til at give de oplysninger, som er nødvendige som led i tilsynet, på anmodning fra Styrelsen for Patientsikkerhed.

Efter servicelovens § 150 a, stk. 2, har Styrelsen for Patientsikkerhed til enhver tid som led i tilsynet efter § 150, stk. 1, mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til alle registreringspligtige enheder omfattet af tilsynet.

Efter servicelovens § 150 b, stk. 1, udarbejder Styrelsen for Patientsikkerhed en tilsynsrapport efter hvert tilsynsbesøg udført efter § 150, stk. 1. Styrelsen for Patientsikkerhed udarbejder en årlig sammenfatning af observationer og vurderinger som følge af tilsynene efter § 150, stk. 1.

Efter servicelovens § 150 b, stk. 2, fastsætter Styrelsen for Patientsikkerhed regler om offentliggørelse af tilsynsrapporter og sammenfatninger, jf. stk. 1.

Efter servicelovens § 150 c, stk. 1, skal følgende enheder registrere sig hos Styrelsen for Patientsikkerhed, jf. dog stk. 2: 1) Plejehjem m.v., jf. § 192. 2) Plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap. 3) Fripnejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om friplejeboliger. 4) Andre tilsvarende boligenheder, herunder midlertidige pladser, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er tilknyttet fast personale. 5) Leverandører, som leverer hjælp efter § 83, jf. § 91.

Efter servicelovens § 150 c, stk. 2, omfatter registreringspligten efter stk. 1 ikke enheder, hvor hjælpen og støtten til borgerne i enheden i væsentligt omfang omfatter støtte efter § 85. Disse vil i stedet som udgangspunkt være omfattet af socialtilsynet.

Efter servicelovens § 150 c, stk. 3, fastsætter Styrelsen for Patientsikkerhed nærmere regler om registrering efter stk. 1, herunder om, at registrering skal ske elektronisk.

Det følger af § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 652 af 25. maj 2018 om Styrelsen for Patientsikkerheds tilsyn på ældreområdet, at Styrelsen for Patientsikkerheds samlede vurdering af om den personlige hjælp,

omsorg og pleje, som ydes i en enhed, har den fornødne kvalitet efter servicelovens § 150, stk. 2, vurderes inden for følgende temaer: Selvbestemmelse og livskvalitet, herunder en værdig død, trivsel og relationer, målgrupper og metoder, organisation, ledelse og kompetencer, procedurer og dokumentation samt aktiviteter og rehabilitering.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 560 af 29. maj 2018, hvormed forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn blev indført, at Styrelsen for Patientsikkerhed foretager en konkret vurdering af forholdene i den registreringspligtige enhed, jf. Folketingstidende 2017-2018, tillæg A, L 210 som fremsat, side 19.

Det fremgår desuden af servicelovens § 150 d, stk. 1, at tilsiger forholdene i den registreringspligtige enhed det, kan Styrelsen for Patientsikkerhed give påbud om krav til den social- og plejefaglige indsats eller om midlertidigt at indstille driften af den social- og plejefaglige indsats hos den pågældende enhed helt eller delvis.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til lov nr. 560 af 29. maj 2018, at vurderingen af grundlaget for at anvende påbud vil bero på en samlet vurdering af, i hvilket omfang der konstateres svigt i kvaliteten af de leverede ydelser, herunder om svigt vedrører ydelser på flere områder, samt karakteren eller alvorligheden af de svigt, som styrelsen konstaterer, jf. Folketingstidende 2017-2018, tillæg A, L 210 som fremsat, side 19.

Det forudsættes ved Styrelsen for Patientsikkerheds påbud om indstilling af driften, at Styrelsen for Patientsikkerhed har foretaget en vurdering af, at den manglende kvalitet i indsatsen i den pågældende enhed generelt indebærer en risiko for forværring af borgernes almentilstand. Det forudsættes derudover, at der forud for en afgørelse om påbud har været en dialog mellem Styrelsen for Patientsikkerhed og den enkelte enhed om de forhold, der ligger til grund for afgørelsen om påbud.

Det følger endvidere af servicelovens § 150 d, stk. 2, at afgørelser efter stk. 1 ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed. Det betyder, at der ikke kan klages over en afgørelse om påbud, som træffes som led i tilsynet.

Det er i bemærkningerne til bestemmelsen forudsat, at Styrelsen for Patientsikkerhed er i dialog med de enheder, hvor der føres tilsyn, og at dialogen med den enkelte enhed både omfatter tilsynets fund og vurderinger, før der træffes afgørelse om påbud, jf. Folketingstidende 2017-2018, tillæg A, L 210, side 19.

Styrelsen for Patientsikkerheds ældretilsyn udfører efter et påbud et opfølgende tilsyn for at kontrollere, om plejeenheden lever op til den fornødne kvalitet. Denne opfølgning sker typisk senest tre måneder efter påbuddet til plejeenheden. I enkelte tilfælde foretages opfølgningen administrativt, hvor det konkret vurderes, at der herigennem sikres fornøden information til vurdering af opfyldelsen af påbuddet. Såfremt målepunkterne ved det opfølgende tilsyn ikke er opfyldt, følger Styrelsen for Patientsikkerhed op, indtil det konkret vurderes, at målepunkterne er opfyldt, eller at plejeenheden er i stand til selv at udbedre de enkeltstående og konkrete fund.

Efter servicelovens § 157 a, kan en registreringspligtig enhed, som undlader at afgive de krævede oplysninger efter § 150 a, stk. 1, undlader at registrere sig efter § 150 c, stk. 1, eller undlader at efterkomme et påbud efter § 150 d, stk. 1, straffes med bøde.

Efter servicelovens § 157 a, stk. 2 kan Styrelsen for Patientsikkerhed i forskrifter, der udstedes i medfør af § 150 b, stk. 2, og § 150 d, stk. 3, fastsætte bestemmelser om straf i form af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Efter servicelovens § 157 b, kan der pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

2.1.1.3. Obligatorisk opfølgnings- og læringsforløb efter påbud fra Styrelsen for Patientsikkerheds Ældretilsyn

Det følger af § 150 e i serviceloven, at modtager en registreringspligtig enhed, jf. servicelovens § 150 c, et påbud om krav til den social- og plejefaglige indsats eller om midlertidigt at indstille driften af den social- og plejefaglige indsats hos den pågældende enhed helt eller delvis, jf. servicelovens § 150 d, stk. 1, skal vedkommende registreringspligtige enhed tage imod et opfølgnings- og læringsforløb ved et udgående rejsehold under Videnscenter for værdig ældrepleje i Sundhedsstyrelsen.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2020-2021, L 170, som fremsat, side 4, at formålet med de obligatoriske opfølgnings- og læringsforløb er at sikre, at plejeenheden, der har modtaget et påbud, samtidig får målrettet støtte til faglig læring og udvikling i plejeenheden. Forløbene skal derfor tilpasses til den enkelte enhed og omfatter bl.a. socialfaglig støtte til, at den pågældende plejeenhed kan arbejde målrettet med afhjælpning af de fejl og mangler, som er årsagen til påbuddet fra ældretilsynet. Det enkelte forløbs indhold og varighed skal derfor også være proportionalt med påbuddets karakter og de problemstillinger og faglige udfordringer, som den enkelte plejeenhed har, og som forløbet skal følge op på.

2.1.1.4. Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO)

Det følger af § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1702 af 5. december 2023 om den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) i Social- og Boligstyrelsen, at VISO dækker de mest specialiserede og komplicerede problemstillinger inden for følgende områder: 1) Børn og unge med handicap, 2) Børn og unge med sociale eller adfærdsmæssige problemer, 3) Udsatte grupper, 4) Voksne med handicap, 5) Socialpsykiatrien og 6) Specialundervisning og specialpædagogisk bistand til børn, unge og voksne.

Efter § 13, stk. 1, i serviceloven bistår den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (herefter VISO) kommuner og borgere med gratis vejledende specialrådgivning i de mest specialiserede og komplicerede enkeltsager. Det følger af § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1702 af 5. december 2023 om den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) i Social- og Boligstyrelsen, at specialrådgivning efter § 13, stk. 1, i serviceloven og § 165 i barnets lov skal være individuel og helhedsorienteret. Rådgivningen kan omfatte specialiseret rådgivning om kompensations- og støttemuligheder, om målgruppen, om processer i komplekse sager eller om metoder og værktøjer, som knytter sig til et specialrådgivningsforløb for en bestemt målgruppe eller ydelse. Det fremgår af vejledning nr. 9347 af 28. marts 2017 om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven, punkt 169, at den rådgivning, der ydes af VISO, alene er vejledende. Det er således kommunens ansvar at træffe de relevante afgørelser.

Det følger af servicelovens § 13, stk. 2, at VISO yder gratis vejledende udredning til kommuner og borgere i de få mest sjældent forekommende specielle og komplicerede enkeltsager, hvor den fornødne ekspertise ikke kan forventes at være til stede i den enkelte kommune eller i regionens tilbud. Tilsvarende ydes gratis bistand til kommunens udredning vedrørende specialundervisning og specialpædagogisk bistand. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om henvisning af borgeren efter 1. pkt. Det er ikke muligt for borgeren selv eller et tilbud at anmode VISO om en udredning.

Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation træffer afgørelse om ydelser efter § 13, stk. 1 og 2. Det fremgår af vejledning nr. 9347 af 28. marts 2017 om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven, punkt 168, at det er VISO selv, der afgør om en konkret sag i henhold til servicelovens § 13,

stk. 1 og/eller stk. 2, falder inden for VISO's område. Henvendelser, som falder uden for, kan afvises, og denne afgørelse kan ikke påklages.

Efter servicelovens § 13, stk. 5 sikrer VISO en systematisk indsamling, udvikling, bearbejdning og formidling af den faglige viden på det sociale område og på området for den mest specialiserede specialundervisning og specialpædagogiske bistand m.v. VISO sørger for at koordinere og deltage i prøvnings-, forsknings- og informationsvirksomhed på hjælpemiddelområdet.

VISO har således en lovbestemt opgave med at udvikle og formidle faglig viden på det sociale område og specialundervisningsområdet. VISO har bl.a. haft tilbudt temadage og temaforløb med op til 3 rådgivningssessioner om aktuelle problemstillinger samt videnspublikationer om komplekse problemstillinger. I forhold til ældreområdet kan nævnes temaforløb om "demens og seksualitet", "demens og omsorgsstræthed blandt personale" og "demens og pårørendeperspektivet i fokus" til fagpersoner, der er i berøring med personer med demens og deres pårørende. Derudover har VISO afholdt temadage og udgivet viden om personer med demens.

Det følger endvidere af § 17, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1702 af 5. december 2023 om den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) i Social- og Boligstyrelsen, at andre ministerier samt andre offentlige institutioner kan mod anvisning af finansiering hertil bestille konkrete opgaver i VISO, jf. de opgaver som er nævnt i § 7.

2.1.1.5. Plejehjemsoversigten

Reglerne for plejehjemsoversigten, herunder hvilke oplysninger der skal indrapporteres til oversigten, er fastsat i servicelovens § 14 a og bekendtgørelse om plejehjemsoversigten, jf. bekendtgørelse nr. 1219 af 22. oktober 2018.

Formålet med plejehjemsoversigten er, jf. § 1 i bekendtgørelsen herom, at give information om og overblik over alle plejehjem, plejeboligbebyggelser og friplejeboligbebyggelser, at understøtte borgernes frie valg af tilbud og at understøtte lige konkurrence mellem private og offentlige leverandører.

Af bekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2, fremgår det, at kommunalbestyrelser, jf. § 4, og private tilbud, jf. § 5, løbende skal indberette oplysninger til plejehjemsoversigten om nye tilbud eller ændringer i allerede eksisterende tilbud. Det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, om indberetningen af oplysninger om tilbud, der er del af den kommunale forsyning, jf. § 4, foretages af kommunen eller det enkelte tilbud. Kommunalbestyrelsen bør inddrage det enkelte tilbud i forhold til, hvilke oplysninger der indberettes til plejehjemsoversigten.

Oplysningerne, som tilbuddene skal indberette til plejehjemsoversigten, er oplistet i bekendtgørelsens § 8. I forhold til tilsyn fremgår det af bekendtgørelsens § 8, nr. 4, litra h-j, at følgende skal indberettes: Seneste kommunale tilsynsrapport, hvis kommunen udarbejder en rapport i forbindelse med sit tilsyn, seneste tilsynsrapport efter sundhedsloven, jf. § 213 b, stk. 1, og seneste tilsynsrapport efter serviceloven, jf. § 150 b, stk. 1, i serviceloven. Tilsynsrapporterne skal være tilgængelige på oversigten i de første to år efter afrapporteringen.

2.1.1.6. Sundhedsstyrelsens rolle ift. ældreområdet

I medfør af § 214, stk. 1 i sundhedsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 247 af 12. marts 2024, vejleder Sundhedsstyrelsen om udførelsen af sundhedsfaglige opgaver efter sundhedsloven og om udvalgte social- og plejefaglige opgaver på ældreområdet efter serviceloven. Både sundheds- og ældreministeren og andre myndigheder har adgang til direkte rådgivning og anden bistand fra Sundhedsstyrelsen i sundhedsfaglige spørgsmål og vedrørende social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet, jf. § 214, stk. 2.

2.1.2. Ældreministeriets overvejelser

Med *Aftale om en reform af ældreområdet* og det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov foreslås en ny tilgang til ældreplejen, hvor der indføres helhedspleje i form af få sammenhængende og rummelige pleje- og omsorgsforløb, som vil muliggøre en løbende tilpasning af hjælp og støtte inden for det tildelte forløb i takt med udviklingen i modtagerens behov, og hvor justeringer i hjælpen som følge af ændringer i modtagerens behov fra gang til gang som udgangspunkt vil skulle kunne imødekommes inden for det tildelte forløb, uden at der skal træffes en ny afgørelse. Opstår der væsentlige ændringer i modtagerens behov, som vurderes ikke at kunne rummes inden for det tildelte pleje- og omsorgsforløb, vil der skulle træffes en ny forvaltningsretlig afgørelse.

For aftalekredsen bag *Aftale om en reform af ældreområdet* er det derfor centralt, at tilsynet med ældreplejen får en ny rolle. Tilsynet skal fremadrettet have dialog og læring som fokus og understøtte plejeenhederne i at sikre kvalitet i helhedsplejen.

Det er derudover Ældreministeriets opfattelse, at tilsynet med ældreplejen fremadrettet også skal spille en central rolle i den fortsatte sikring af ældres retssikkerhed i lyset af den ny tilgang til ældreplejen, som gennemføres med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov. Det skal efter ministeriets opfattelse særligt ses i lyset af, at der indføres helhedspleje i form af få sammenhængende og rummelige pleje- og omsorgsforløb, og hvor hjælpen skal tilrettelægges og udføres på baggrund af dialog mellem den udførende medarbejder og den person, der modtager hjælpen, hvilket bl.a. vil indebære færre forvaltningsretlige afgørelser. Det skal efter ministeriets opfattelse endvidere ses i sammenhæng med kommunernes personrettede tilsyn, som med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov foreslås videreført.

Der er blandt aktørerne på ældreområdet generelt en bred opfattelse af, at der bruges mange ressourcer på tilsyn og på dokumentation i forbindelse hermed, som går fra tiden ved borgerne. Samtidig fremhæves det, at eksisterende tilsyn på ældreområdet bl.a. er noget af det, der driver mængden af dokumentation.

Derudover peger eksisterende undersøgelser på, at medarbejdere og ledere i kommunerne generelt mener, at der er mange tilsyn på ældreområdet, og at hvert tilsyn er ressourcekrævende og belaster plejeenhederne ift. ressourceforbrug.

På baggrund af eksisterende undersøgelser er det Ældreministeriets opfattelse, at der i dag eksisterer flere overlappende tilsyn på ældreområdet, som fører tilsyn med de samme forhold. Dette medfører et stort ressourceforbrug hos plejeenhederne, som i stedet kunne have været brugt på omsorg og pleje af ældre.

Udover at der er to forskellige ældretilsyn, der overlapper – både en forsøgsordning med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed og hver af de 98 kommuners eget ældretilsyn – så er der flere andre tilsyn, og der opleves ikke at ske en nærmere koordinering tilsynene imellem, herunder i forhold til tilsynenes afrapporteringer. Dette medfører et øget ressourceforbrug hos plejeenhederne, som skal forsøge at navigere i de forskellige fagligheder, logikker og hensyn.

Med *Aftale om en reform af ældreområdet* er aftalepartierne derfor enige om at skabe et nyt lærende tværkommunalt ældretilsyn samt de overordnede rammer herfor.

Det nye ældretilsyn skal ses i tæt sammenhæng med aftalepartiernes overordnede ambitioner om at frigive mere tid til pleje og omsorg. Derfor skal det nye ældretilsyn erstatte de nuværende 98 ældretilsyn i kommunerne og den eksisterende forsøgsordning med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed.

Det er Ældreministeriets vurdering, at der med etableringen af det nye ældretilsyn med nærværende lovforslag og afskaffelsen af det kommunale ældretilsyn og udfasningen af forsøgsordningen med et statsligt

ældretilsyn i Styrelsen for Patientsikkerhed, som forslås med det samtidigt fremsatte følgelovforslag, vil ske en reduktion i tilsynstrykket på plejeenhederne på ældreområdet, så plejeenheder fremadrettet vil modtage færre tilsyn end i dag. Det skal bidrage til at reducere tidsforbruget på tilsyn og dermed frigøre ressourcer, som i stedet kan anvendes på pleje og omsorg af ældre.

Det nye ældretilsyn vil dermed efter Ældreministeriets opfattelse understøtte de af regeringen og KL besluttede tiltag i regi af *Aftale om kommunernes økonomi for 2025*, der skal reducere ressourcer brugt på tilsyn, herunder tiltagene om at reducere det statslige tilsynstryk på det kommunale og regionale område med samlet 30 pct., og i forlængelse heraf at tilsynstrykket fra kommunale tilsyn skal reduceres med 30 pct.

Med henblik på dels at varetage hensynet til at sikre et dialog- og læringsorienteret ældretilsyn, som samtidig understøtter ældres oplevelse af retssikkerhed samt medarbejdernes retssikkerhed som følge af et større fagligt ansvar, dels hensynet til at frigive mere tid til pleje og omsorg og sanere og begrænse i antallet af statslige og lokale tilsyn og kontrolopgaver, foreslås følgende udmøntning af de politisk besluttede rammer for det nye ældretilsyn:

Ældreministeriet finder, at det nye ældretilsyn som en central del af deres opgave bør bistå med rådgivning og sparring til plejeenhederne, når de har behov for støtte til at sikre kvalitet i helhedsplejen. Ministeriet finder, at ældretilsynets rådgivningsfunktion både vil være relevant generelt set i den løbende dialog om kvalitet i helhedsplejen men også skal kunne iværksættes på baggrund af konkrete forhold i plejeenheden. Med henblik på at støtte enheden i at sikre kvalitet i helhedsplejen vil indholdet f.eks. bestå af vejledning og frivillige forløb, som kan tilpasses den enkelte plejeeenheds behov. Det er ministeriets opfattelse, at ældretilsynet ikke altid vil være den rette myndighed til at løse udfordringerne i plejeenheden, ligesom der også vil kunne være andre myndighedsindsatser, som med fordel kan støtte plejeenheden f.eks. rejseholdene i Sundhedsstyrelsen og den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) i Social- og Boligstyrelsen.

Ældreministeriet finder endvidere, at det nye ældretilsyn foruden opgaven med at bistå med rådgivning og sparring til plejeenheder også bør have en koordinerende funktion, så plejeeenhedens udfordringerne adresseres til den rette myndighed med det samme, med henblik på, at plejeeenheden får den mest hensigtsmæssige og hurtige støtte.

Med henblik på at sikre, at ældre, pårørende, medarbejdere og andre, der er i kontakt med plejeenhederne, får mulighed for at henvende sig anonymt til det nye ældretilsyn om bekymrende forhold i en plejeeenhed, er det Ældreministeriets vurdering, at der vil være behov for at etablere en direkte linje til ældretilsynet.

Efter Ældreministeriets opfattelse bør alle plejeenheder – eksisterende og nye – modtage et opstartsmøde fra ældretilsynet. Ministeriet finder, at et opstartsmøde både vil kunne bidrage til implementering af ældrereformen og samtidig være med til at skabe en tillidsbaseret og åben ramme for dialogen mellem ældretilsynet og plejeeenheden, da plejeeenheden i opstartsmødet vil kunne blive informeret om ældretilsynets rådgivning, sparring og tilsyn, de bærende værdier i den kommende ældrelov m.v. og det vurderingskoncept, der vil danne rammen for ældretilsynets vurdering af plejeeenhedens kvalitet i helhedsplejen, og som vil blive udviklet frem imod idriftsættelsen af ældretilsynet den 1. juli 2025.

Ældreministeriet finder endvidere, at ældretilsynets tilsyn bør være risikobaseret og reaktivt tilsyn, hvor fokus rettes mod de plejeenheder, hvor der risiko for eller en konkret bekymring for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen. Ministeriet finder i den forbindelse, at der på sigt bør udarbejdes en egentlig risikomodell til brug for udvælgelse af plejeenheder til tilsyn. Ældretilsynet vil indtil da basere dets udvælgelse af plejeenheder til tilsyn på stikprøver, orienteringer fra andre myndigheder, presseomtale, tilsynets

viden om enhederne eller anonyme henvendelser til ældretilsynets direkte linje fra ældre, pårørende, medarbejdere og andre, der er i kontakt med plejeenhederne.

Af hensyn til at understøtte retssikkerheden for ældre borgere, som modtager helhedspleje efter det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, er det Ældreministeriets vurdering, at den risikobaserede tilgang bør ske inden for en fastsat periode, hvor alle plejeenheder som minimum vil modtage et tilsyn inden for. Af hensyn til at ældretilsynet ikke skal belaste plejeenhederne mere, end hvad nødvendigt er og samtidig varetage hensynet til de ældres retssikkerhed, vurderer ministeriet, at denne periode mest hensigtsmæssigt bør være på maksimalt fem år. Det bemærkes, at forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn i Styrelsen for Patientsikkerhed i praksis gennemfører tilsyn på ca. 10 procent af det samlede antal plejeenheder årligt. Det bemærkes endvidere, at kommunalbestyrelsen i henhold til gældende lovgivning hvert år skal foretage mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg på plejehjem m.v., jf. servicelovens § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre, tilsvarende boligenheder i kommunen. Der er ikke fastsat nogen minimumsfrekvens for kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse med tilbud efter servicelovens § 83, som er omfattet af reglerne om frit valg af leverandør efter servicelovens § 91, jf. servicelovens § 151 c.

Endelig bør ældretilsynet efter Ældreministeriets opfattelse have mulighed for at anvende sanktioner, så det sikres, at plejeenheden retter op på de forhold, som har givet anledning til bekymring eller kritik fra ældretilsynet. Ministeriet finder, at sanktionerne bør afspejle det dialog- og læringsorienterede formål med ældretilsynet, hvor sanktionerne kan skabe grundlag for læring i plejeenhederne, men samtidig afspejle behovet for at varetage retssikkerheden for ældre borgere, som er i berøring med plejeenhederne.

Med afsæt i de politisk besluttede rammer for det nye, forenklede tværkommunale ældretilsyn har Ældreministeriet gjort sig følgende overvejelser i forhold til organiseringen af og indholdet i udmøntningen af det nye ældretilsyn:

Med *Aftale om en reform af ældreområdet* er aftalepartierne enige om de overordnede rammer for et nyt tværkommunalt ældretilsyn, herunder at tilsynet forankres i et mindre antal kommuner, og at der vil blive inddraget erfaringer fra relevante tilsyn fra andre sektorer.

Ældreministeriet vurderer, at der i forbindelse med forankringen af det nye ældretilsyn i et mindre antal kommuner vil skulle tages højde for at sikre uafhængighed og uvildighed i tilsynet. Ministeriet finder derfor, at det skal sikres, at den enkelte kommune ikke skal føre tilsyn med egne plejeenheder eller plejeenheder beliggende i den konkrete kommune, som det er tilfældet i dag, og organiseringen af det nye ældretilsyn bør således efter ministeriets opfattelse indebære, at ældretilsynskommunen fører tilsyn med et antal andre plejeenheder i andre kommuner i et på forhånd geografisk afgrænset område. Ministeriet finder dertil, at udpegningen af ældretilsynskommunerne bør ske efter aftale med de pågældende kommuner med henblik på at sikre ejerskab til at varetage funktionen som ældretilsyn fremadrettet.

Afslutningsvist bemærkes det, at der med ældrereformen, som bl.a. udmøntes med forslaget om lov om ældretilsyn og de samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, lov om lokalplejehjem og følgelovforslaget, er tale om en ambitiøs forandring af ældreplejen i Danmark. Derfor er aftalepartierne med *Aftale om en reform af ældreområdet* også enige om løbende at følge området tæt. Ældrereformen skal evalueres efter tre år (delevaluering) og efter fem år (endelig evaluering). Med evalueringen vil der bl.a. blive fulgt op på kvaliteten af indsatsen i de forskellige typer plejehjem dels via indikatorerne for det risikobaserede tilsyn og dels via de tilpassede kvalitetsindikatorer i ældreplejen. Ministeriet finder i den forbindelse, at erfaringer med etablering og driften af det tværkommunale ældretilsyn bør indgå i evalueringen.

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.1.3.1. Oprettelse af et tværkommunalt og uafhængigt ældretilsyn

Det foreslås, at der oprettes et tværkommunalt og uafhængigt ældretilsyn, hvor kompetencerne til at føre tilsyn med ældreplejen i plejeenheder (plejehjem, plejeboligbebyggelser m.v. og kommunale og private leverandører, der leverer hjælp i borgernes eget hjem) vil blive samlet i et tilsyn i modsætning til i dag, hvor både de 98 kommuner og det statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed fører tilsyn med ældreplejen i disse enheder.

Forslaget skal derfor også ses i tæt sammenhæng med forslagene i § 1, nr. 17, § 5, nr. 1 og § 6, nr. 1, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag, hvoraf det følger, at kommunernes ældretilsyn, jf. servicelovens §§ 151-151 c, ophører pr. 1. juli 2025, samt at forsøgsordningen med det statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed forlænges frem til den 1. juli 2025, hvorefter det vil ophøre.

Med forslagene varetages samlet set en række hensyn til både plejeenhederne og de ældre borgere. For det første varetages hensynet til at understøtte kvalitet lokalt i plejeenhederne og hensynet til de ældres retssikkerhed i og med, at viden og kompetencer inden for tilsyn på ældreområdet samles, og risikoen for en forskelligartet tilgang til tilrettelæggelsen og udførelsen af tilsynsopgaven reduceres. Hertil varetages hensynet til at sætte plejeenhederne fri til selv at tage ansvar på den måde, der passer til den enkelte enhed og de ældre, som modtager helhedspleje. Derudover varetages hensynet til at sikre mindre bureaukrati og tilsynstryk for plejeenhederne ved at sanere i antallet af kommunale og statslige tilsyn på ældreområdet.

For så vidt angår organiseringen af det nye ældretilsyn foreslås det med § 3, at kommunalbestyrelsen vil have ansvaret for at varetage funktionen som ældretilsyn i de kommuner, der vil blive udpeget af ældreministeren efter aftale med hver af de pågældende kommuner.

Kommunalbestyrelsen i de pågældende kommuner vil dermed få det fulde ansvar for udførelsen af ældretilsynets opgaver, både myndighedsansvaret og det politiske ansvar for opgavens udførelse.

Det foreslås videre at bemyndige ældreministeren til at fastsætte regler om ansvaret for varetagelsen af funktionen som ældretilsyn, herunder om det geografiske dækningsområde, ældretilsynets indretning, drift og finansiering. I den forbindelse foreslås det også, at give ældreministeren bemyndigelse til at kunne fastsætte regler om indholdet i ældretilsynets opgaver.

Det er hensigten, at bemyndigelsen først og fremmest vil blive anvendt til at fastsætte regler om antallet af og den stedlige forankring af de kommuner, som på baggrund af udpegning fra ældreministeren og efter aftale med hver af kommunerne, fremover skal udføre opgaverne efter denne lov, og hvor kommunalbestyrelsen vil have ansvaret for at varetage funktionen som ældretilsyn.

Intentionen bag den tværkommunale forankring er at sikre, at der fortsat er en vis grad af lokal forankring og lokalt kendskab til plejeenhederne, samtidig med at der kan drages nytte af eksisterende viden, eksisterende kompetencer og eventuelt et eksisterende set-up inden for tilsyn og ældre. Samtidig er der et behov for, at ældretilsynet etableres fra den 1. januar 2025 og frem mod den 1. juli 2025 med henblik på at kunne sættes i drift på dette tidspunkt, jf. den foreslåede § 15.

For at varetage hensynet til at sikre et uafhængigt ældretilsyn er det også hensigten med den foreslåede bemyndigelse at fastsætte regler om, at ældretilsynet i de pågældende kommuner ikke skal kunne agere ældretilsyn overfor plejeenheder i egen kommune eller overfor plejeenheder, som den oprindelige ældretilsynskommune driver eller har indgået driftsaftale med, og som er beliggende i andre kommuner. I den forbindelse er det også hensigten med bemyndigelsen at fastsætte regler om ældretilsynets geografiske dækningsområde.

Handlekommunens pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder

sit formål (det personrettede tilsyn) efter servicelovens § 148, stk. 2, som med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov reguleres i § 31, stk. 2, fsva. personer, som vil være omfattet af ældreloven, berøres ikke af den foreslåede etablering af et nyt ældretilsyn. Det betyder, at det personrettede tilsyn vil forblive i den ældres handlekommune, jf. retssikkerhedslovens §§ 9 og 9 b.

Med bemyndigelsen er det derudover hensigten at fastsætte regler om ældretilsynets indretning og drift, som f.eks. vil kunne omfatte regler om mulighed for oprettelse af et afdelingskontor i en anden kommune, når særlige geografiske hensyn, f.eks. lange afstande, tilsiger det. Endvidere er det hensigten at fastsætte regler om en finansieringsmodel for ældretilsynet. Endelig vil bemyndigelse kunne blive anvendt til at fastsætte nærmere regler om indholdet i ældretilsynets opgaver, hvis der viser sig et behov herfor på sigt.

For nærmere om oprettelsen og forankringen af det tværkommunale ældretilsyn henvises til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil, og for nærmere om ophør af det kommunale ældretilsyn og udfasningen af det statslige ældretilsyn henvises til § 1, nr. 17, § 5, nr. 1 og § 6, nr. 1, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag og bemærkningerne hertil. Derudover henvises til § 31, stk. 2, og bemærkningerne hertil i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov for så vidt angår handlekommunens forpligtelse til at fortsat at føre et personrettet tilsyn.

2.1.3.2. Ældretilsynets anvendelsesområde

Det foreslås med § 2, at anvendelsesområdet for det nye ældretilsyn vil være følgende kommunale og private plejeenheder og leverandører, som vil være registreret i Plejeoversigten:

- 1) Plejehjem m.v., jf. § 47 i ældreloven.
- 2) Plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v.
- 3) Plejeboligbebyggelser, jf. lov om boliger for ældre og personer med handicap.
- 4) Friplejeboligbebyggelser, jf. lov om friplejeboliger.
- 5) Andre, tilsvarende boligenheder, herunder midlertidige pladser, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er tilknyttet fast personale.
- 6) Kommunale og private leverandører, der leverer tilbud i borgernes eget hjem, jf. § 10 i ældreloven.

Det foreslåede vil medføre, at anvendelsesområdet for loven og dermed også for ældretilsynet vil være de nævnte typer af plejeenheder. Anvendelsesområdet vil således udgøre en videreførelse af de plejeenheder, som i dag er omfattet af hhv. kommunernes tilsyn med de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, jf. servicelovens § 151, og Styrelsens for Patientsikkerheds tilsyn efter servicelovens § 150, stk. 1, jf. § 150 c, stk. 1 og 2.

Det bemærkes, at den nye plejehjemstype ”lokalplejehjem”, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lokalplejehjem, vil være omfattet af henvisningerne til plejehjem m.v., jf. § 47 i den foreslåede ældrelov og plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap.

Med det foreslåede vil de omfattede plejeenheder bl.a. både modtage opstartsmøde, jf. den foreslåede § 6, have adgang til rådgivning og sparring fra ældretilsynet, jf. den foreslåede § 4, og være omfattet af tilsyn med kvalitet i helhedsplejen fra ældretilsynet, jf. den foreslåede § 7 og samtilsyn for så vidt angår plejeenheder efter § 2, nr. 1-4, jf. den foreslåede § 8.

For nærmere om det nye ældretilsyns anvendelsesområde henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.3. Ældretilsynets formål, metode og opgaver

Ældretilsynets formål, metode og opgaver skal ses i sammenhæng med ønsket om en ny tilgang til ældreplejen, herunder at der indføres helhedspleje i form af få, rummelige og sammenhængende pleje- og omsorgsforløb, hvor beslutninger om den konkrete hjælp fra gang til gang besluttet tæt på borgeren. Denne nye tilgang til ældreplejen gennemføres med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Denne nye tilgang kalder på en ny tænkning og tilrettelæggelse af tilsynsopgaven på ældreområdet, hvor der skal skabes en samarbejdskultur og relation mellem ældretilsynet og plejeenheden præget af tillid, åbenhed og tryghed. Det nye ældretilsyn vil få en ny funktion og rolle i form af at være en samarbejds- og sparringspartner for plejeenhederne i relation til kvalitet i helhedsplejen, hvor ældretilsynets fokus vil være at støtte og medvirke til at skabe læring i plejeenhederne igennem læringsorienteret dialog, rådgivning og sparring samt tilsyn med henblik på, at plejeenhederne kan arbejde med og sikre kvalitet i helhedsplejen.

Derfor foreslås det med formålsbestemmelsen i § 1, at formålet med det nye ældretilsyn vil være at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven.

Det foreslåede vil udgøre omdrejningspunktet for det nye ældretilsyns virke, hvor formålet vil være at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven.

Med udtrykket »støtte« sigtes til den helt centrale opgave for ældretilsynet, som vil være at bistå med rådgivning og sparring til plejeenhederne om faglig kvalitet i helhedsplejen. Med udtrykket »støtte« sigtes også til, at ældretilsynet igennem deres virke, herunder deres dialog med plejeenhederne, vil have til hensigt at bidrage til læring, så enhederne bliver i stand til at finde egne løsninger.

Læring i plejeenhederne vil være en forudsætning for, at kvaliteten i helhedsplejen udvikler sig positivt i en hverdag præget af kompleksitet og daglige prioriteringer, og så de ældre, bliver mødt med omsorg og høj faglighed fra motiverede medarbejdere under de rigtige rammer.

Det foreslås derudover, at formålet opnås gennem læringsorienteret dialog og ved at 1) bistå med rådgivning og sparring til plejeenhederne om kvalitet i helhedsplejen, og ved at 2) føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen i plejeenhederne.

Den centrale metode i ældretilsynets virke vil med det foreslåede være læringsorienteret dialog. Dialogen med de mange forskellige aktører, der tilsammen udøver og modtager helhedspleje, herunder de ældre selv, deres pårørende, ledelsen og personalet, vil bl.a. være afgørende for, at ældretilsynet kan vurdere kvalitet i helhedsplejen. Men dialogen vil ikke altid kunne stå alene, da det at observere dagligdagssituationer som f.eks. spisning, genoptræning m.v. i nogle situationer også kan give tilsynet relevant viden.

Ældretilsynets centrale opgaver vil med de foreslåede §§ 4 og 7, som opregnes i formålsbestemmelsen, være at bistå den enkelte plejeenhed med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen og at føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen i de enkelte plejeenheder og i den forbindelse have kompetence til at træffe afgørelse om sanktioner.

Herudover vil Ældretilsynet også med den foreslåede § 5 være en direkte linje for de ældre, deres pårørende, personalet m.fl. at henvende sig til – med mulighed for at være anonym – med oplysninger om bekymrende forhold i plejeenhederne.

Fælles for ældretilsynets formål, metode og opgaver vil være det læringsorienterede sigte, og at tilliden til

ledelsen og personalet, herunder til deres faglighed, vil være afgørende for at sikre en tryk samarbejdskultur og ramme for dialogen. Det vil derudover være afgørende i forhold til at skabe en kulturændring, hvor plejeenhederne bliver trygge ved at være åbne om udfordringer m.v. ved at række ud til ældretilsynet og f.eks. anmode om rådgivning og sparring efter den foreslåede § 4. Derudover vil tilliden være afgørende i forhold til at kunne skabe motivation og ejerskab til at sikre den gode kvalitet og arbejde med forbedring samt i forhold til at skabe rum for læring. I den forbindelse henvises også til lovforslagets § 6 om opstartsmøde med plejeenhederne, da opstartsmødet bl.a. vil have til formål at skabe en tillidsfuld ramme for dialogen mellem plejeenheden og ældretilsynet.

For nærmere om ældretilsynets rådgivning og sparring samt vurdering af kvalitet i helhedsplejen henvises til pkt. 2.1.3.4, 2.1.3.7 og 2.1.3.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt §§ 4 og 7 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.4. Koordineret indsats vedrørende rådgivning og sparring

Som følge af den foreslåede § 1, vil ældretilsynets formål være gennem læringsorienteret dialog at støtte plejeenhederne i at sikre kvalitet i helhedsplejen bl.a. ved at bistå med rådgivning og sparring.

Ældretilsynet vil dog ikke altid være den rette myndighed til at løse udfordringerne i plejeenheden, hvis der er tale om forhold, som ikke er begrundet i kvalitet i helhedsplejen. Ligeledes vil der også kunne være andre indsatser, som kan støtte plejeenheden, udover ældretilsynets rådgivning og sparring, f.eks. aktuelle rejsehold i Sundhedsstyrelsen og aktuelle indsatser fra den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) i Social- og Boligstyrelsen.

For at sikre, at plejeenhedens udfordringer med det samme adresseres til den rette myndighed, og at plejeenheden får den mest hensigtsmæssige støtte, foreslås det med § 4, at ældretilsynet skal have en koordinerende funktion for at sikre relevant rådgivning og sparring til plejeenhederne.

Konkret foreslås det, at ældretilsynet skal koordinere og iværksætte indsatsen vedrørende rådgivning og sparring til plejeenheder i følgende tilfælde:

- 1) Efter anmodning fra den ældre eller dennes pårørende.
- 2) Efter anmodning fra plejeenhedens ledelse.
- 3) I forbindelse med tilsyn.

Det foreslåede vil indebære, at den ældre eller dennes pårørende, som er i berøring med en plejeenhed og plejeenheden selv, vil have mulighed for at række ud til ældretilsynet og anmode om rådgivning og sparring til plejeenheden fra ældretilsynet. Derudover kan ældretilsynet i forbindelse med et tilsyn også selv have observeret et behov for rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen hos plejeenheden.

Der vil ikke efter forslaget, om at den ældre eller dennes pårørende kan anmode om rådgivning og sparring til plejeenheden fra ældretilsynet, være tale om en klagemulighed over den konkrete kommunale afgørelse om visitation af omsorgs- og plejeforløb eller den konkrete udmøntede helhedspleje. Derimod vil ældretilsynet på baggrund af anmodningen, hvis den er begrundet i konkrete forhold, have mulighed for at indlede en dialog og eventuelt en observation rettet mod eventuelle generelle forhold relateret til kvalitet i helhedsplejen i plejeenheden. Ældretilsynet vil på den baggrund kunne foretage en vurdering af, om det vil være relevant at bistå med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen, som vil kunne anvendes i den eller de konkrete situationer, men som også vil kunne bidrage til læring fremadrettet.

Det bemærkes til samme del af forslaget, at der ikke er tilsigtet en omgåelsesmulighed i forhold til den

lokale ledelses mulighed for at finde lokale løsninger. Det bør således overvejes, om forholdene først kan løses ved henvendelse til nærmeste leder e.l., inden ældretilsynet kontaktes.

Det skal understreges, at forslaget, om at den ældre eller dennes pårørende eller plejeenhedens ledelse kan anmode om rådgivning og sparring fra ældretilsynet, ikke vil indebære, at ældretilsynet vil være forpligtet til at bistå med rådgivning og sparring alene på baggrund af anmodningen. Ældretilsynet skal således først vurdere, om der er tale om forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen, som plejeenheden har behov for støtte til fra ældretilsynet, eller om anmodningen skal videresendes til anden relevant myndighed.

Ældretilsynets koordineringsrolle vil således indebære, at ældretilsynet, når der modtages en anmodning fra den ældre eller dennes pårørende eller fra ledelsen af en plejeenhed, skal vurdere, om der i anmodningen er tale om forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen, som plejeenheden har behov for støtte til fra ældretilsynet, eller om anmodningen skal videresendes til anden relevant myndighed.

Ældretilsynet vil i vurderingen af, hvilken myndighed der vil være relevant at videresende anmodningen til, skulle inddrage de oplysninger og omstændigheder, som følger af anmodningen. Dette vil skulle holdes op imod området for den eller de andre relevante myndigheder, herunder deres opgave og ekspertise inden for dette område. Ældretilsynet vil på baggrund heraf skulle foretage en konkret helhedsbedømmelse, og ældretilsynet vil således i disse tilfælde være tildelt en vis skønsmulighed. Som eksempel på forhold, som kan være relevant at videresende til anden myndighed, kan nævnes forhold angående den enkelte ældre borgers behov for støtte og omsorg. Henset til, at det nye ældretilsyn ikke vil være rettet mod den enkelte ældre borger, vil disse forhold i stedet vil være relevante at videresende til den ældres handlekommune, som vil være forpligtet til løbende at følge de enkelte sager for at sikre, at hjælpen til borgeren fortsat opfylder sit formål. Derudover vil forhold, som angår f.eks. arbejdsmiljøet kunne være relevant at videresende til Arbejdstilsynet.

Hvis ældretilsynet på baggrund anmodningen eller i forbindelse et tilsyn vurderer, at plejeenhedens behov for støtte er relateret til kvalitet i helhedsplejen, vil tilsynet være forpligtet til at bistå med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen i overensstemmelse med ældretilsynets vurdering af omfanget af plejeenhedens behov. Ældretilsynet vil således i vurderingen af omfanget af plejeenhedens behov være overladt et skøn. Dertil vil ældretilsynet være tildelt et vist prioriteringsrum med hensyn til fordelingen af ressourcerne mellem ældretilsynets opgaver, herunder rådgivning og sparring samt at føre til med kvalitet i helhedsplejen. Det bemærkes i den forbindelse, at det gælder generelt for offentlige myndigheder, og således også for de udpegede ældretilsynskommuner, at de skal anvende deres økonomiske ressourcer i overensstemmelse med de politiske prioriteringer og de formål, hvortil de er givet, ligesom ressourcerne skal anvendes bedst muligt. Ligeledes gælder, at prioriteringen skal ske inden for de rammer, der følger af lovgivningen, herunder den forvaltningsretlige lovgivning og de forvaltningsretlige principper, som indebærer, at en eventuel prioritering bl.a. skal være forsvarlig.

Rådgivningen og sparringen forudsættes i overensstemmelse med den foreslåede formålsbestemmelse at være dialogbaseret og have et læringsorienteret sigte, så plejeenheden derigennem gøres i stand til at reflektere over og arbejde med kvaliteten i helhedsplejen. Rådgivningen og sparringen vil ikke være afgrænset tidsmæssigt, og der vil således kunne være tale om en enkeltstående vejlednings- og sparringsindsats eller flere på hinanden følgende indsatser i form af et korterevarende frivillige forløb. Det konkrete forløb forudsættes udarbejdet i dialog mellem tilsynsenheden og plejeenheden.

Det bemærkes, at ældretilsynets rådgivning og sparring vil have karakter af at være ”vejledende”, hvilket betyder, at ældretilsynet ikke vil kunne pålægge plejeenheden at indrette sin organisering og drift på en konkret og specifik måde. Der vil således i stedet være tale om en dialog, hvor der udveksles synspunkter og viden mellem plejeenheden og ældretilsynet. Hensigten er at bidrage med viden og nye indsigter til

plejeenheden, som enheden kan drage læring af med henblik på at kunne finde de bedst egnede lokale løsninger generelt og i konkrete situationer.

Heroverfor står den foreslåede sanktionsmulighed i § 9, stk. 1, nr. 2, om påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring fra ældretilsynet. I dette tilfælde vil plejeenheden være forpligtet til at modtage rådgivning og sparring fra ældretilsynet, da ældretilsynet i forbindelse med udstedelsen af påbuddet vil have vurderet, at denne sanktion vil være nødvendig af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen.

Endelig foreslås det, at ældretilsynet – ud over selv at bistå med rådgivning og sparring til plejeenheden – skal have en vejledningsopgave med hensyn til andre relevante myndigheders indsatser i forhold til plejeeenhedens behov.

For nærmere om ældretilsynets koordinerede indsats vedrørende rådgivning og sparring henvises til § 4 og bemærkningerne hertil. Derudover henvises der til § 9 og bemærkningerne hertil for nærmere om ældretilsynets sanktionsmuligheder.

2.1.3.5. Ældrelinjen i ældretilsynet

Med § 5 foreslås det at indføre en let tilgængelig og direkte indgang til ældretilsynet i hver af de pågældende kommuner, hvor kommunalbestyrelsen vil varetage funktionen som ældretilsyn, hvortil ældre, pårørende, personale og andre kan henvende sig – med mulighed for at være anonym – om bekymrende forhold i en plejeenhed.

Denne direkte indgang benævnes »Ældrelinjen«.

Formålet med Ældrelinjen er først og fremmest at give mulighed for, at de ældre, deres pårørende, ansatte og andre, der er i kontakt med plejeeenhederne, via en tryk kanal kan henvende sig – herunder med muligheden for at være anonym – hvis de oplever bekymrende forhold i en konkret plejeenhed. Linjen skal derfor også ses som et redskab til at sikre de ældre borgeres m.fl. rettigheder set i sammenhæng med den frisættelse af ældreplejen, som foreslås med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Formålet med Ældrelinjen er ligeledes at sikre en hensigtsmæssig ramme til at synliggøre og bringe forhold frem, der ellers ikke ville være kommet frem, og til at håndtere disse. Ældrelinjen vil således kunne medvirke til at understøtte en åbenhed og gennemsigtighed samt sikre, at de indgivne oplysninger bliver anvendt konstruktivt til forbedring, forebyggelse og afværgelse af bekymrende forhold i plejeehederne.

Endelig er formålet med Ældrelinjen at medvirke til at give ældretilsynet det bredest mulige vidensgrundlag for varetagelsen af opgaven med at føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, så der kan blive taget hånd om de bekymrende forhold, eller oplysningerne herom kan blive videresendt til rette myndighed. Ældrelinjen er således tiltænkt at have det samme formål og sigte, som den gældende bekymringshenvendelsesmulighed til ældretilsynet i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed.

Hertil bemærkes, at Ældrelinjen skal ses dels som et supplement til den direkte og i nogle tilfælde daglige kommunikation i eller med plejeenheden om bekymrende forhold i plejeenheden, dels som en supplerende sikkerhed for de ældre borgere, deres pårørende, personalet m.v., med hensyn til en reaktion på bekymrende forhold. Det kan f.eks. være den situation, hvor det ikke har været muligt at løse en bekymring, udfordring eller et problem lokalt f.eks. ved henvendelse til nærmeste leder, tillidsrepræsentant, arbejdsmiljørepræsentant, handlekommunen fsva. bekymring for den konkrete udmøntede helhedspleje e.l.

Indgangen til ældretilsynet via Ældrelinjen vil derfor også adskille sig fra den mulighed, som de ældre

borgere og deres pårørende vil have efter den foreslåede § 4 for at rette henvendelse til ældretilsynet og anmode om rådgivning og sparring til plejeenheden. Dette da henvendelsen til Ældrelinjen f.eks. kan være afledt af en frygt for repressalier e.l., hvorfor der ønskes en sikring for anonymitet og beskyttelse af identiteten. I modsætning hertil kan en henvendelse til rådgivnings- og sparringsfunktionen f.eks. være afledt af et konkret forhold og et heraf afledt ønske om, at ældretilsynet bistår enheden med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen.

Ældretilsynet skal som offentlig myndighed altid vurdere, om en henvendelse giver anledning til at foretage sig nærmere, uanset på hvilken måde og i hvilken form henvendelsen modtages. Dette vil også kunne indebære, at en henvendelse henlægges, hvis den må antages at være åbenbart grundløs, eller hvis tilsvarende forhold i en plejeenhed allerede er ved at blive håndteret.

Det foreslåede vil indebære, at ældretilsynet skal oprette Ældrelinjen, som skal være let tilgængelig for den ældre, dennes pårørende, ansatte m.fl. Det forudsættes derfor af hensyn til målgruppen for Ældrelinjen og for at sikre kendskab om Ældrelinjen, at denne er synlig og f.eks. fremgår tydeligt på ældretilsynets hjemmeside(r), og at den er brugervenlig f.eks. ved både at give mulighed for at indberette mundtligt via opkald til et særligt telefonnummer og skriftligt via en særlig e-mail eller kontaktformular på ældretilsynets hjemmeside. For yderligere at sikre kendskab til Ældrelinjen vil ældretilsynet også i forbindelse med opstartsmøder skulle oplyse om muligheden for at henvende sig, herunder med mulighed for at være anonym, om bekymrende forhold i en plejeenhed til Ældrelinjen. Ligeledes vil borgerens handlekommune i overensstemmelse med kommunens generelle vejledningsforpligtelse skulle oplyse herom i forbindelse med visitationen til et pleje- og omsorgsforløb efter § 10 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Som eksempler på »bekymrende forhold«, der vil kunne rettes henvendelse om til Ældrelinjen, kan nævnes oplysninger om en forrået kultur, herunder en ubehagelig tone mellem personalet og de ældre og manglende mulighed for selvbestemmelse m.v.

Med bestemmelsen foreslås det videre, at oplysninger om bekymrende forhold i en plejeenhed så vidt muligt skal rettes til plejeenheden eller til en ansvarlig myndighed inden henvendelse til Ældrelinjen.

Det foreslåede skal ses i sammenhæng med de ovennævnte formål med Ældrelinjen, som bl.a. er at udgøre et supplement til den direkte og i nogle tilfælde daglige kommunikation i eller med plejeenheden om bekymrende forhold i plejeenheden, dels som en supplerende sikkerhed for de ældre borgere, deres pårørende, personalet m.v., med hensyn til en reaktion på bekymrende forhold.

Det foreslåede vil derfor også have til formål at understøtte en hensigtsmæssig proces for håndtering og opfølgning på henvenderens bekymring og eventuelle udfordringer i plejeenheden, ved at de bekymrende forhold med det samme adresseres til plejeenheden ved at rette henvendelse til nærmeste leder, tillidsrepræsentant, arbejdsmiljørepræsentant e.l., eller til en anden myndighed end ældretilsynet, som er den rette til at håndtere bekymringen f.eks. handlekommunen fsva. den konkrete udmøntede helhedspleje, Arbejdstilsynet fsva. forhold vedrørende arbejdsmiljø e.l.

Det skal understreges, at det foreslåede ikke vil udgøre en pligt for henvenderen men mere vil have karakter af en anbefaling og opfordring. Dette har også den betydning, at ældretilsynet – når der modtages en henvendelse – ikke vil skulle afdække, om den pågældende har rettet henvendelsen andetsteds på forhånd. Ældretilsynet vil således skulle lægge til grund, at henvenderen har gjort, hvad der var muligt for den pågældende i den konkrete situation. Ældretilsynet vil således heller ikke kunne afvise en henvendelse til Ældrelinjen af den årsag men vil skulle vurdere, om henvendelsen giver anledning til at foretage sig nærmere.

Det skal bemærkes, at det er driftsherren og ledelsen af en plejeenhed, der har ansvaret for at sikre, at de overordnede og tværgående rammer for ældreplejen, herunder kvaliteten i plejeenheden er i orden. Ældretilsynet har således ikke ansvar for at sikre kvaliteten men for at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen igennem læringsorienteret dialog, rådgivning og sparring samt tilsyn.

Derudover foreslås det, at der skal gælde en absolut beskyttelse af personen som henvender sig til ældretilsynet via Ældrelinjen i form af et forbud for ældretilsynet mod videregivelse af oplysninger til plejeenheden eller andre vedrørende identiteten på den, der har henvendt sig, og andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes, uden vedkommendes udtrykkelige samtykke.

Ældrelinjen vil således skulle sikre fortrolighed om identiteten på henvenderen selv.

For nærmere om Ældrelinjen i ældretilsynet, herunder om Ældretilsynets behandling af modtagne henvendelse om bekymrende forhold i plejeenheder henvises til lovforslagets § 5 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.6. Opstartsmøde

Med lovforslagets § 6 foreslås det at fastsætte regler om, at ældretilsynet skal afholde opstartsmøde med plejeenheden inden for 3-6 måneder efter, at enheden har registreret sig i Plejeoversigten.

Formålet med opstartsmødet vil bl.a. være at medvirke til at skabe en tillidsbaseret ramme for den videre dialog og det videre samarbejde mellem den enkelte plejeenhed, dennes ledelse m.fl. og ældretilsynet. Dette vil særligt kunne bidrage til at fremme forståelsen for, at ældretilsynet først og fremmest vil være en tryk samarbejdspartner og støtte for plejeenheden, og at enheden således kan bede om rådgivning og sparring fra ældretilsynet – generelt og på baggrund af konkrete forhold – relateret til kvalitet i helhedsplejen.

Opstartsmødet foreslås at indebære dialog med plejeenheden om ældretilsynet, herunder ældretilsynets rådgivning og sparring, Ældrelinjen, ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven, og eventuelt dialog om forhold, hvor det kan være relevant for plejeenheden at arbejde med kvalitet i helhedsplejen.

Ældretilsynet gives metodefrihed i forhold til tilrettelæggelsen af opstartsmødet under forudsætning af, hvad der vurderes fagligt forsvarligt i den enkelte situation. Opstartsmødet vil således kunne gennemføres fysisk eller virtuelt, og flere plejeenheder vil eventuelt kunne slås sammen, hvis der f.eks. er tale om plejeenheder inden for samme kommune. Ligeledes vil flere kommuner evt. kunne slås sammen i forbindelse med afholdelsen af opstartsmøde til de eksisterende plejeenheder, som skal være gennemført inden den 1. juli 2026, jf. lovforslagets § 16, stk. 2.

I det tilfælde, hvor ældretilsynet i forbindelse med et opstartsmøde vurderer, at der er en konkret bekymring for kvalitet i helhedsplejen, vil ældretilsynet skulle gennemføre et tilsyn efter den foreslåede § 7.

For nærmere om ældretilsynets opstartsmøde henvises til lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.7. Et risikobaseret og reaktivt ældretilsyn inden for en periode på fem år

Med lovforslagets § 7, stk. 1 og 2, foreslås det at fastsætte regler om tilrettelæggelsen af ældretilsynets tilsyn med kvalitet i helhedsplejen i de omfattede plejeenheder.

Konkret foreslås det, at ældretilsynet skal føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, i de plejeenheder, som med § 2 foreslås at være omfattet af denne foreslåede lov.

Det foreslås videre, at tilsynet skal gennemføres ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko, eller hvor der er en konkret bekymring for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen. Hertil foreslås det, at ældretilsynet uanset skal gennemføre et anmeldt tilsynsbesøg i hver plejeenhed inden for en periode på fem år.

Hensigten med forslaget om et risikobaseret og reaktivt ældretilsyn inden for en periode på fem år er på den ene side at iagttage hensynet til, at ældretilsynet ikke skal belaste plejeenhederne mere, end hvad nødvendigt er, så indsatsen rettes mod de enheder, hvor udfordringerne er, og ressourcerne anvendes mest optimalt. Hensigten med forslaget er derudover at varetage hensynet til de ældres retssikkerhed ved, at alle plejeenheder skal have et tilsynsbesøg fra ældretilsynet, som anmeldes på forhånd, inden for en femårig periode. Dette med henblik på at sikre, at kvaliteten i helhedsplejen under alle omstændigheder som minimum påses hvert femte år, og hvor det vurderes, om helhedsplejen generelt har en kvalitet, som står mål med det beskrevne i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Det bemærkes, at forslaget skal ses i tæt sammenhæng med forslaget om ældretilsynets rådgivnings- og sparringfunktion i § 4, som beskrevet under pkt. 2.1.3.4. Denne funktion bliver en helt central del af ældretilsynets opgaver og er afgørende i forhold til at understøtte, at plejeenhederne selv er i stand til at sikre kvalitet i helhedsplejen, hvorfor det også er forventningen, at behovet for tilsyn i det hele taget reduceres som følge heraf, og som følge af den risikobaserede tilgang.

Det bemærkes derudover, at handlekommunens forpligtelse til at føre et personrettet tilsyn fortsat vil gælde, jf. § 31, stk. 2, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Det foreslåede vil for det første indebære, at aktiveringen af ældretilsynet vil ske i forhold til de plejeenheder, hvor ældretilsynet vurderer, at der er størst risiko, eller hvor der er en konkret bekymring for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen i den pågældende plejeenhed. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis der sendes en bekymring ind til ældretilsynet via Ældrelinjen, og ældretilsynet vurderer, at det giver anledning til at reagere med den nødvendige hurtighed, eller når ældretilsynet i øvrigt ud fra en risikovurdering vurderer, at en plejeenhed bør udtages til tilsyn grundet risiko for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen.

Det foreslåede vil derudover indebære, at alle plejeenheder skal have modtaget tilsyn og dermed også have vurderet kvalitet i helhedsplejen af ældretilsynet inden for en femårig periode, og at dette skal ske som et anmeldt tilsynsbesøg. I det tilfælde hvor ældretilsynet inden for fem år har været på fysisk, anmeldt besøg i plejeenheden – uanset om tilsynet var foranlediget af en konkret bekymring eller den løbende risikovurdering – vil denne betingelse således være at anse for opfyldt. Baggrunden for, at der skal gennemføres et anmeldt og fysisk tilsynsbesøg er dels at sikre, at de relevante nøglepersoner og medarbejdergrupper samt ledelsen af plejeenheden er til stede ved tilsynsbesøget. Derudover kan der ved et fysisk besøg observeres forhold, som ellers ikke ville have været muligt ved et administrativt tilsyn f.eks. samspelet mellem medarbejderne og de ældre borgere. Det skal også ses i sammenhæng med, at et dialogbaseret tilsyn med fokus på at medvirke til læring i plejeenhederne erfaringsmæssigt opnås mest hensigtsmæssigt ved anmeldte tilsynsbesøg, så plejeenhederne har mulighed for at forberede sig og reflektere over egen praksis, samt komme med input til opmærksomhedspunkter eller mål for tilsynet, som vil kunne understøtte tilsynets fokus på at sikre læring og dialog.

I det tilfælde, hvor ældretilsynet vurderer, at det vil være nødvendigt at gennemføre et tilsyn, vil udførelsen af tilsynet både kunne ske ved et fysisk anmeldt eller uanmeldt besøg i plejeenheden eller som et administrativt tilsyn. Ældretilsynet gives dermed metodefrihed i forhold til tilrettelæggelsen og udførelsen af tilsynet under hensyntagen til de konkrete forhold i den enkelte plejeenhed med henblik på bl.a. at sikre et afstemt ressourceforbrug for ældretilsynet og plejeenheden.

Det skal bemærkes, at ældretilsynets mulighed for at komme på uanmeldt fysisk besøg i plejeenheden ikke vil indebære, at ældretilsynet uden retskendelse kan få adgang til plejeenheden. Adgangen til plejeenheden i forbindelse med tilsyn forudsætter således den pågældende enheds accept.

Det skal derudover bemærkes, at ældretilsynets mulighed for at komme på uanmeldt fysisk besøg i plejeenheden bør reserveres til de tilfælde, hvor tilsynets formål ellers ville have været forspildt ved forudgående underretning. Ligeledes bør ældretilsynet i forbindelse med et tilsynsbesøg vurdere, hvor langt varsel, der skal gives i det konkrete tilfælde. Et kort varsel, koblet med det stærke fokus på risikobasering, vil kunne bidrage betydeligt til at reducere ressourcetrækket hos plejeenheden og samtidig give ældretilsynet et mere reelt billede af praksis. Det er dog vigtigt med den korte varsling at sikre, at tilsynet kan gennemføres i praksis.

I forhold til det reaktive tilsyn bemærkes, at dette vil ske ex officio og være afgrænset til de tilfælde, hvor der er en konkret bekymring for kvalitet i helhedsplejen. I det tilfælde hvor der ikke er en sådan konkret bekymring, og hvor ældretilsynet får oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, som er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, vil ældretilsynet i medfør af den foreslåede § 11 være forpligtet til at videregive disse, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger.

Det er forventningen, at der på sigt vil blive udviklet en risikomodel, som skal bidrage til, at tilsynet i endnu højere grad målrettes de plejeenheder, hvor der er størst risiko for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen. Risikomodellen forventes bl.a. udarbejdet ud fra relevante faktorer og parametre i form af tilgængelige data på Plejeoversigten f.eks. medarbejdergennemstrømning, lederskifte, sygefravær blandt personalet m.v.

Det foreslås derudover at bemyndige ældreministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelsen og udførelsen af ældretilsynets tilsyn. Det er hensigten, at bestemmelsen vil kunne blive anvendt til at fastsætte regler om det nævnte, hvis der viser sig et behov herfor.

For nærmere om ældretilsynets tilsyn og vurdering af kvalitet i helhedsplejen samt tilbagemelding herpå henvises der til § 7 og bemærkningerne hertil. Dertil henvises der til § 8 og bemærkningerne hertil for nærmere om samtilsyn.

2.1.3.8. Vurdering af kvalitet i helhedsplejen

Det foreslås med § 7, stk. 3, at ældretilsynet som led i tilsynet skal foretage en vurdering af kvalitet i helhedsplejen i de omfattede plejeenheder, inden for følgende temaer, jf. § 1, stk. 2, og § 11 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

- 1) Den ældres selvbestemmelse.
- 2) Tillid til medarbejderne og den borgernære ledelse.
- 3) Et tæt samspil med de pårørende, lokale fællesskaber og civilsamfund.

Ældretilsynet pålægges med det foreslåede en pligt til som led i tilsynet – hvad end det er administrativt eller et fysisk tilsynsbesøg – at vurdere kvalitet i helhedsplejen i den enkelte plejeenhed.

Vurderingen vil være afgrænset i forhold til de elementer, der indgår i helhedspleje, jf. den foreslåede § 9, stk. 2, i ældreloven, som er: 1) personlig hjælp og pleje, 2) hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver m.v. i hjemmet, samt 3) genoptræning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom, der ikke behandles i tilknytning til en sygehusindlæggelse.

De tre temaer, som fremgår af § 1, stk. 2, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov og som er uddybet i § 11 i samme, udgør de tre bærende værdier i ældreloven. Disse værdier vil være kendetegnende for den helhedspleje, der vil blive givet i medfør ældreloven, og disse foreslås derfor også at udgøre de tre centrale temaer for ældretilsynets vurdering af den enkelte plejeenheds kvalitet i helhedsplejen.

Der vil være tale om et tilsyn med den generelle kvalitet af helhedsplejen i den enkelte plejeenhed og således ikke et personrettet tilsyn med, om hjælpen til den enkelte ældre borger opfylder sit formål. Handlekommunens forpligtelse til at føre et personrettet tilsyn vil fortsat være gældende, jf. § 31, stk. 2, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov. Det samme vil gælde for kommunalbestyrelsens øvrige forpligtelser, herunder bl.a. at kommunalbestyrelsen vil skulle tildele pleje- og omsorgsforløb på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov og ressourcer og føre tilsyn hermed.

Det skal bemærkes, at det er driftsherren og ledelsen af en plejeenhed, der har ansvaret for at sikre, at de overordnede og tværgående rammer for ældreplejen, herunder kvaliteten i plejeenheden er i orden. Ældretilsynet har således ikke ansvar for at sikre kvaliteten men for at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen igennem læringsorienteret dialog, rådgivning og sparring samt tilsyn.

Selve vurderingen af plejeeenhedens kvalitet i helhedsplejen vil basere sig på ældretilsynets løbende tilsynsviden- og praksis og et vurderingskoncept, som vil blive udviklet frem imod idriftsættelsen af ældretilsynet den 1. juli 2025, og som vil blive fastsat på bekendtgørelsesniveau. Derfor foreslås det også at bemyndige ældreministeren til at fastsætte nærmere regler om ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen.

Vurderingskonceptet skal bl.a. danne rammen for dialogen mellem ældretilsynet og plejeehederne – bl.a. op til et tilsyn – for på den måde at kunne ”samskabe”, hvad der kan være behov for at være fokus på i tilsynet. Derudover skal vurderingskonceptet også danne ramme for ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen og dermed også udgangspunkt for en vurdering af, hvor der f.eks. kan være behov for at støtte plejeehederne med rådgivning og sparring fra ældretilsynet eller orientere om andre myndigheders aktuelle indsatser. Vurderingskonceptet vil således både sætte retning for kvalitet i helhedsplejen og udgøre det faglige omdrejningspunkt for den læringsorienterede dialog, rådgivningen og sparringen til plejeehederne og ældretilsynets vurdering af den enkelte plejeeenheds kvalitet i helhedsplejen samt i den forbindelse muligheden for at træffe afgørelse om sanktioner, jf. den foreslåede § 9. Endelig vil vurderingskonceptet bidrage til at sikre ensartethed på tværs af de udpegede ældretilsynskommuner.

Ud over at basere ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen på ældretilsynets løbende tilsynsviden og praksis og vurderingskonceptet, forudsættes det, at ældretilsynet i forbindelse med tilsynsbesøg følger og observerer den daglige praksis tæt på de ældre, medarbejderne og ledelsen i det omfang, det vurderes relevant, så der opnås indblik i hverdagsrutiner og håndtering af komplekse situationer. Ligeledes forudsættes det, at ældretilsynet undervejs i tilsynsbesøget gennemfører borgerinterview og eventuelt pårørendeinterview i det omfang, det vurderes relevant i forhold til formålet med det konkrete tilsynsbesøg. Den viden, som ældretilsynet vil opnå igennem disse observationer og interviews, vil være at anse for hel centrale oplysninger i forhold til vurderingen af kvalitet i helhedsplejen.

For nærmere om ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen henvises til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.9. Tilbage melding på tilsyn

Med henblik på at sikre mest muligt udbytte og læring i plejeehederne på baggrund af ældretilsynets tilsyn, foreslås det med § 7, stk. 4, at fastsætte regler om ældretilsynets tilbage melding på tilsyn til plejeehederne.

Konkret foreslås det, at ældretilsynet mundtligt vil være forpligtet til at orientere plejeenheden om de væsentligste observationer og konklusioner i tilsynet og om vurderingen af kvalitet i helhedsplejen med henblik på dialog og at fremme læring i plejeenheden. Dertil foreslås det, at ældretilsynet skal udfærdige en skriftlig tilbagemelding på tilsynet i overensstemmelse med den mundtlige orientering og dialogen med plejeenheden.

Det foreslåede vil indebære, at ældretilsynet skal give en mundtlig og skriftlig tilbagemelding til plejeenheden på tilsyn. Dette uanset om tilsynet er et fysisk anmeldt eller uanmeldt tilsynsbesøg eller et administrativt tilsyn, og uanset om tilsynet er planlagt som følge af den løbende risikovurdering eller er reaktivt som følge af en konkret bekymring.

Tilbagemeldingerne – både den mundtlige orientering og den skriftlige tilbagemelding – skal være individuelle og dermed målrettet den pågældende plejeenhed og indeholde de væsentligste observationer og konklusioner i form af tilsynets vurderinger, som følger af det enkelte tilsyn.

Det foreslåede vil derudover medføre, at tilbagemeldingerne skal kunne danne grundlag for dialog om tilsynet, herunder tilsynets observationer og konklusioner. Dertil skal tilbagemeldingerne kunne danne grundlag for at fremme læring i plejeenhederne. Det forudsættes derfor, at tilbagemeldingerne formuleres tydeligt og konstruktivt, så feedbacken til plejeenhederne bl.a. kan anvendes som et ledelsesredskab, der kan bidrage til dialog med medarbejderne og skabe motivation for at sikre kvalitet i helhedsplejen.

Det bemærkes, at hvis et tilsyn, herunder ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen, giver anledning til at iværksætte støtte i form af rådgivning og sparring over for plejeenheden, vil dette skulle ske som følge af det foreslåede § 4, stk. 1. nr. 3.

Det bemærkes endvidere, at den skriftlige tilbagemelding ikke vil have karakter af at være en afgørelse. Hvis et tilsyn, herunder ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen, giver anledning til at iværksætte en sanktion over for plejeenheden, jf. den foreslåede § 9, vil dette skulle meddeles plejeenheden i en særskilt afgørelse, og ældretilsynet vil i den forbindelse skulle iagttage gældende forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. proportionalitetsprincippet, officialprincippet og forvaltningslovens regler om partsrettigheder, herunder bl.a. ret til partshøring og partsaktindsigt samt om begrundelse og klagevejledning til afgørelsen. Endelig bemærkes det, at får ældretilsynet i forbindelse med et tilsyn oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, som er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, vil ældretilsynet i medfør af den foreslåede § 11 være forpligtet til at videregive disse oplysninger uden unødigt ophold til denne myndighed, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger overfor plejeenheden.

For at sikre ensartethed i formatet for den skriftlige opsamling, foreslås det at bemyndige ældreministeren til at kunne fastsætte regler om ældretilsynets skriftlige tilbagemelding på tilsyn, herunder om indholdet i og formen for tilbagemeldingen. Det er hensigten, at bestemmelsen vil blive anvendt til at fastsætte en skabelon for den skriftlige tilbagemelding bl.a. med henblik på at sikre ensartethed i tilbagemeldingen på tværs af ældretilsynet i de udpegede kommuner.

For nærmere om ældretilsynets tilbagemelding på tilsyn henvises til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.10. Ældretilsynets sanktionsmuligheder

Det foreslås med § 9, at ældretilsynet træffer afgørelse om følgende, når det er nødvendigt af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen:

1) Påbud om inden for en nærmere fastsat frist at sikre kvalitet i helhedsplejen inden for til et eller flere af temaerne, jf. § 7, stk. 3.

2) Påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring, jf. § 4, stk. 3.

4) Forbud mod indflytning af nye beboere i plejeenheden, jf. § 2, nr. 1-5, for en bestemt periode.

5) Forbud mod indtag af nye borgere hos leverandører, jf. § 2, nr. 6, for en bestemt periode.

Det foreslåede vil indebære, at ældretilsynet vil have kompetence til at træffe afgørelse om sanktioner overfor plejeenhederne, når det vurderes nødvendigt af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen i den enkelte plejeenhed.

Ældretilsynets mulighed for at anvende sanktioner skal ses som en del af det retssikkerhedsmæssige værn om, at ældre borgere generelt får en helhedspleje med en kvalitet, der afspejler det beskrevne i ældreloven. Derfor vil der også kunne være tilfælde, hvor tilsynet får oplysninger om en plejeenhed, som gør, at der øjeblikkeligt må træffes afgørelse om en sanktion f.eks. oplysning om akut risiko for de ældre borgere. Ældretilsynets vurdering af behovet for at anvende en sanktion skal derfor også ske ud fra de konkrete forhold i en plejeenhed.

Ældretilsynets sanktionsmuligheder skal også ses i tæt sammenhæng med ældretilsynets formål, som vil være – ved læringsorienteret dialog – at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen. Det forudsættes derfor, at der i forbindelse med anvendelsen af sanktioner også sker en læringsorienteret dialog mellem den pågældende plejeenhed og ældretilsynet. Dertil vil ældresynets fokus på i denne sammenhæng at skabe en tillidsfuld samarbejdsrelation være afgørende for, at kontrollen i form af tilsynet og sanktionen opleves som meningsfuld og understøttende for læring og videndeling eller som bidragende til at reducere risikoen for fatale fejl.

Vurderingen af, hvilken sanktionsmulighed, der er den bedst egnede i forhold til den enkelte plejeenhed, vil i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet indebære, at sanktionen skal være rimelig i forhold til det mål, som ønskes opnået. Det bemærkes, at opstillingen af sanktionsmulighederne ikke vil være til hinder for, at ældretilsynet kan træffe afgørelse om flere sanktioner samtidig, såfremt det vurderes rimeligt og nødvendigt i forhold til det eller de mål, som ønskes opnået. Det bemærkes derudover, at bestemmelsen vil gælde generelt og vil således ikke være afhængig af, om behovet for at sikre kvalitet i helhedsplejen er konstateret i forbindelse med et planlagt eller et reaktivt tilsyn.

Fælles for sanktionerne vil således gælde, at ældretilsynet – forud for anvendelsen af en eller flere sanktioner – skal foretage en konkret vurdering af forholdene i plejeenheden, herunder en vurdering af bekymringens karakter for kvalitet i helhedsplejen set i forhold til andre mulige tiltag, herunder muligheden for f.eks. at støtte enheden med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen. Centralt for vurderingen vil også være, om plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen vil kunne sikres på baggrund af den eller de pågældende sanktioner.

Fælles for sanktionerne vil derudover gælde, at ældretilsynets endelige vurdering af, at iværksættelse af en sanktion anses for det bedste redskab i forhold til den konkrete plejeenhed, vil udgøre en afgørelse. Ældretilsynet skal som følge heraf forud for afgørelsen iagttage gældende forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. proportionalitetsprincippet, officialprincippet og forvaltningslovens regler om partsrettigheder, herunder bl.a. ret til parts høring og partsaktindsigt samt om begrundelse og klagevejledning til afgørelsen. I begrundelsen skal det derfor bl.a. tydeliggøres for plejeenheden, hvad der ligger til grund for ældretilsynets vurdering af plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen og dermed også for valget af sanktion.

Det foreslås dertil, at ældretilsynets afgørelse om at anvende en sanktion vil være afskåret fra klageadgang. Det vil indebære, at plejeenheden ikke vil have mulighed for at påklage en afgørelse om en sanktion. Det gælder også spørgsmål om, hvorvidt ældretilsynet har overholdt forvaltningsretlige regler ved sagernes afgørelse. Det bemærkes, at bestemmelsen vil videreføre den gældende retstilstand i forhold til afgørelser om sanktioner fra det nuværende statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed uændret. Derudover vil de foreslåede sanktionsmuligheder være mindre indgribende for plejeenhederne end det nuværende statslige ældretilsyns sanktionsmuligheder.

Dog vil plejeenheden have mulighed for at klage til den relevante ældretilsynskommunes borgmester, som er den øverste ansvarlige for tilrettelæggelsen af den kommunale administration, hvilket bl.a. betyder, at borgmesteren skal sikre, at sagsbehandlingen fungerer hensigtsmæssigt. Klager over kommunens sagsbehandling eller en specifik sagsbehandler vil derfor skulle rettes til kommunens borgmester.

Det skal bemærkes, at det kommunale tilsyns kompetence i forhold til de kommunalbestyrelser, som vil varetage funktionen som ældretilsyn, ikke berøres. Det kommunale tilsyn i Ankestyrelsen kan således efter § 48 a i kommunestyrelsesloven beslutte at rejse en tilsynssag, hvis tilsynet bliver bekendt med, at et ældretilsyn muligvis ikke overholder lovgivningen, som gælder for kommunerne, herunder regler i denne foreslåede lov. Ankestyrelsen beslutter selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

For nærmere om ældretilsynets sanktionsmuligheder henvises til lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.11. Oplysningspligt for ældretilsynet, plejeenheden og den stedlige kommunalbestyrelse

Det foreslås med §§ 10-12 at fastsætte regler om oplysningspligt for henholdsvis plejeenheden, ældretilsynet og plejeenhedens stedlige kommunalbestyrelse.

For at sikre ældretilsynet et så oplyst grundlag som muligt at udføre deres opgave ud fra – både i forhold til at bistå med rådgivning og sparring og i forhold til at føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen – foreslås det for det første at fastsætte regler om oplysningspligt for plejeenheden til ældretilsynet.

Konkret foreslås det med § 10, at plejeenheden over for ældretilsynet vil være forpligtet til følgende:

- 1) Efter anmodning at give de oplysninger, som er nødvendige for, at ældretilsynet kan vurdere kvalitet i helhedsplejen.
- 2) Af egen drift og uden unødigt ophold at give ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i plejeenheden og om, hvorvidt andre tilsynsmyndigheder har iværksat foranstaltninger over for plejeenheden.

Det foreslåede nr. 1 viderefører den gældende § 150 a, stk. 1, i serviceloven, og medfører, at ældretilsynet vil kunne afkræve de enkelte plejeenheder de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere kvalitet i helhedsplejen. Oplysningerne vil kunne afkræves før, under og efter et tilsyn. De enkelte plejeenheder vil efter forslaget være forpligtede til at afgive disse oplysninger.

Det foreslåede nr. 2 vil indebære, at plejeenheden vil være forpligtet til af egen drift og uden unødigt ophold at give ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i plejeenheden og om, hvorvidt andre tilsynsmyndigheder har iværksat foranstaltninger over for plejeenheden. Denne pligt for plejeenheden vil være helt central for ældretilsynet i forhold til bl.a. at aktivere det reaktive tilsyn.

Det foreslås videre med § 11, at får ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, og er disse oplysninger nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en

opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, vil ældretilsynet uden unødigt ophold være forpligtet til at videregive disse oplysninger til denne myndighed, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger.

Det bemærkes, at en del af bestemmelsens indhold allerede fremgår af § 150, stk. 3, i serviceloven. Den foreslåede bestemmelse viderefører således allerede gældende ret, men er ikke afgrænset til kun at finde anvendelse i forbindelse med tilsyn og er ligeledes heller ikke afgrænset til kun at gælde overfor vedkommende registreringspligtige enhed og den stedlige kommunalbestyrelse.

Udvidelsen af anvendelsesområdet for ældretilsynets oplysningspligt er begrundet i hensynet til at sikre, at de nævnte oplysninger ikke bliver håndteret, herunder af rette myndighed.

Med udtrykket »anden offentlig myndighed« sigtes bl.a. mod samme myndighed, som er genstandsfelt for den gældende § 150, stk. 3, i serviceloven, som omfatter kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor plejeenheden er beliggende. Orienteringen af den stedlige kommunalbestyrelse bør derfor altid overvejes, da det ofte vil være relevant af hensyn til at give kommunalbestyrelsen et så oplyst grundlag som muligt til brug for bl.a. varetagelsen af forsyningsforpligtelsen. »Anden offentlig myndighed« vil f.eks. også kunne omfatte Arbejdstilsynet, hvis der er tale om forhold relateret til arbejdsmiljø, eller den ældres handlekommune hvis det angår forhold relateret til den enkelte ældre.

Endelig foreslås det med § 12, at hvis kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor plejeenheden er beliggende, bliver orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed efter § 11, skal kommunalbestyrelsen orientere de kommuner, som har ansvar for hjælpen til de enkelte borgere, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.

Det bemærkes, at bestemmelsen allerede fremgår af den gældende § 150, stk. 4, i serviceloven. Den foreslåede bestemmelse viderefører således allerede gældende ret. Formålet med videregivelse og efterfølgende behandling af oplysninger fra den stedlige kommunalbestyrelse til handlekommunen samt behandling i vedkommende kommune, er alene at kommunalbestyrelserne kan iagttage kravene til opfølgning i forhold til indsatsen over for borgerne.

For nærmere om henholdsvis plejeenhedens, ældretilsynets og den stedlige kommunalbestyrelses oplysningspligter henvises til lovforslagets §§ 10-12 og bemærkningerne hertil.

2.1.3.12. Sundhedsstyrelsens tværgående rolle i forhold til ældretilsynet

Det er vigtigt af hensyn til retssikkerheden for plejeenhederne og de ældre borgere, som modtager helhedspleje, at der sker en koordinering af opgaveløsningen på tværs af de udpegede ældretilsynskommuner, så det sikres, at der ikke udvikles forskellige tilgange til opgaven, og så ældretilsynets viden på tværs løbende koordineres og ajourføres.

Det foreslås derfor med § 14, at Sundhedsstyrelsen vil få til at opgave at facilitere, at ældretilsynets viden og praksis koordineres og ajourføres på tværs af de pågældende ældretilsynskommuner. Det foreslås dertil, at ældretilsynet efter anmodning fra Sundhedsstyrelsen vil være forpligtet til at give de oplysninger, som er nødvendige som led i varetagelsen af denne opgave.

Det foreslåede vil medføre, at Sundhedsstyrelsen vil indtage en faciliterende og praksiskoordinerende rolle i forhold til, at tage ansvar for at få viden og praksis på tværs de udpegede ældretilsynskommuner koordineret og ajourført. Med henblik på at kunne indtage denne rolle forudsættes det, at Sundhedsstyrelsen løbende og i det omfang, det vurderes som relevant for varetagelsen af opgaven, vil følge udførelsen

af ældretilsynets opgave i kommunerne. Dette vil også kunne indebære et behov for at indhente de oplysninger fra ældretilsynet, som vil være nødvendige for at kunne indtage den faciliterende rolle.

Det foreslåede skal ses i sammenhæng med den gældende § 214 i sundhedsloven, hvorefter ældreministeren og andre myndigheder har adgang til direkte rådgivning og anden bistand fra Sundhedsstyrelsen i sundhedsfaglige spørgsmål og vedrørende social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet. Det forudsættes derfor også, at Sundhedsstyrelsen i kraft af denne eksisterende funktion kan anvende og bistå bl.a. ældreministeren med rådgivning og anden bistand som følge af den viden, som Sundhedsstyrelsen vil oparbejde i forbindelse med varetagelsen af den faciliterende rolle.

For nærmere om Sundhedsstyrelsens tværgående rolle i forhold til ældretilsynet henvises til lovforslagets § 14 og bemærkningerne hertil.

2.2. Samtilsyn på plejehjem

2.2.1. Gældende ret

I serviceloven fremgår der ikke eksplicit en forpligtelse for forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed til at udføre tilsyn på registreringspligtige plejeenheder omfattet af Styrelsen for Patientsikkerheds tilsyn sammen med andre myndigheder og tilsyn. Dette har dog været lovgivers oprindelige hensigt for så vidt angår sammentænkning af Styrelsen for Patientsikkerheds ældretilsyn med det sundhedsfaglige tilsyn med behandlingssteder, og det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, som dannede baggrund for lov nr. 560 af 29. maj 2018, at det er forudsat, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan sammentænke tilsynet med det tilsyn, der i henhold til sundhedsloven føres med behandlingssteder, jf. Folketingstidende 2017-2018, tillæg A, L 210, som fremsat, side 8. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at det er forudsat, at der skal ske en koordinering af de forskellige tilsynsindsatser overfor de omfattede kommunale og private enheder, herunder eksempelvis i forbindelse med registreringer, indgange til styrelsen, koordinerede tilsynsbesøg, herunder eventuelt ved et samlet tilsynsbesøg med både den social- og plejefaglige indsats og den sundhedsfaglige behandling på en enhed, hvis det vurderes givende.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret for så vidt angår forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn henvises til pkt. 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

2.2.1.1. Det sundhedsfaglige tilsyn

Det følger af § 213, stk. 1, i sundhedsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1015 af 5. september 2024, at Styrelsen for Patientsikkerhed fører det overordnede tilsyn med sundhedsforholdene og reaktive tilsyn med den sundhedsfaglige virksomhed på sundhedsområdet, herunder på behandlingssteder.

Det fremgår af § 213, stk. 2, at Styrelsen for Patientsikkerhed gennemfører løbende tilsyn med udvalgte behandlingssteder nævnt i § 213 c, stk. 1, ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko for patientsikkerheden.

Det fremgår af § 213, stk. 3, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan bemyndige personer til at udføre tilsynet efter stk. 1 og stk. 2.

Det fremgår af § 213, stk. 4, at Styrelsen for Patientsikkerhed orienterer vedkommende behandlingssted eller myndighed, når styrelsen bliver bekendt med overtrædelser eller mangler på sundhedsområdet. Styrelsen for Patientsikkerhed orienterer desuden offentligheden, når særlige sundhedsfaglige forhold gør det nødvendigt.

Det fremgår af § 213 a, at Styrelsen for Patientsikkerhed eller personer, der er bemyndiget til at udføre

tilsyn efter § 213, stk. 1 eller 2, jf. § 213, stk. 3, kan afkræve personer inden for sundhedsområdet de oplysninger, som er nødvendige som led i tilsynet. Disse personer er pligtige til at give de afkrævede oplysninger.

Det fremgår af § 213 a, stk. 2, at Styrelsen for Patientsikkerhed eller personer, der er bemyndiget til at udøve tilsynet, jf. § 213, stk. 3, til enhver tid som led i tilsynet efter § 213, stk. 1 og 2, mod behørig legitimation uden retskendelse har adgang til behandlingssteder m.v. omfattet af tilsynet.

Det følger af § 213 b, at Styrelsen for Patientsikkerhed udarbejder en tilsynsrapport efter tilsynsbesøg udført efter § 213, stk. 1 og 2, og en årlig sammenfatning af observationer og vurderinger som følge af tilsynet efter § 213, stk. 2.

Det fremgår af § 213 b, stk. 2, at Styrelsen for Patientsikkerhed fastsætter regler om offentliggørelse af tilsynsrapporter og sammenfatninger, jf. § 213, stk. 1.

1.2.2.1.2. Arbejdstilsynet

Det følger af § 72, stk. 1, nr. 7, i lov om arbejdsmiljø, jf. lovbekendtgørelse nr. 2062 af 16. november 2021 (herefter arbejdsmiljøloven), at Arbejdstilsynet bl.a. har til opgave at påse, at loven og de forskrifter, der gives med hjemmel i loven, overholdes, bortset fra §§ 17 a-c.

Arbejdsmiljølovens § 72 stk. 1, nr. 7, indeholder hjemlen for Arbejdstilsynets tilsyn. Arbejdsmiljøloven indeholder ikke regler for, hvordan Arbejdstilsynets tilsyn skal tilrettelægges eller gennemføres, eller regler om, at Arbejdstilsynets tilsyn skal gennemføres sammen med andre myndigheder.

Det fremgår af bemærkningerne til lov nr. 1554 af 27. december 2019 om ændring af lov om arbejdsmiljø m.v., jf. Folketingstidende 2019-20, Tillæg A, side 10-11, at Arbejdstilsynet udtager virksomheder til tilsyn på baggrund af risikomodeller.

Arbejdsmiljøloven indeholder i § 76 en bestemmelse, som beskriver Arbejdstilsynets rammer i forbindelse med tilsyn, herunder at Arbejdstilsynet kan gennemføre tilsyn på alle offentlige såvel som private arbejdssteder.

Det fremgår endvidere af § 76, stk. 1, at enhver, der er pålagt pligter efter loven, efter anmodning skal give Arbejdstilsynet alle oplysninger, der er nødvendige for udøvelsen af tilsynets virksomhed.

Det fremgår desuden af § 76, stk. 3, at Arbejdstilsynets medarbejdere uden retskendelse og mod behørig legitimation til enhver tid har adgang til offentlige og private arbejdssteder, i det omfang, det er påkrævet, for at de kan varetage deres hverv.

Det fremgår herudover af § 76, stk. 5, at Arbejdstilsynets medarbejdere som led i tilsynets udøvelse uden retskendelse kan kræve tilgængelig dokumentation udleveret, herunder foretage fotografiske optagelser og lignende, og medtage prøver til nærmere analyse eller undersøgelse.

Det fremgår af § 76, stk. 6, at Arbejdstilsynets medarbejdere som led i tilsynets udøvelse kan tale med ansatte, uden at andre er til stede.

Det fremgår af § 76, stk. 7, at Arbejdstilsynets medarbejdere som led i tilsynets udøvelse kan gennemføre gruppesamtaler med ansatte, når det er arbejdsmiljøfagligt begrundet.

2.2.1.3. Fødevarestyrelsens fødevarekontrol

Fødevarestyrelsen udfører offentlig kontrol med overholdelse af fødevarelovgivningen.

Forpligtelsen til at føre offentlig kontrol følger af EU-forordning 2017/625 af 15. marts 2017 om offentlig kontrol og andre officielle aktiviteter med henblik på at sikre anvendelsen af fødevare- og foderlovgivningen og reglerne for dyresundhed og dyrevelfærd, plantesundhed og plantebeskyttelsesmidler og Rådets afgørelse 92/438/EØF (herefter kontrolforordningen), herunder forpligtelsen i artikel 138 og 139 til at reagere over for overtrædelser, og af lov om fødevarer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1033 af 5. juli 2023 (herefter fødevareloven).

Fødevarestyrelsens opgaver og beføjelser er fastlagt i bekendtgørelse nr. 1721 af 30. november 2020 om Fødevarestyrelsens opgaver og beføjelser.

De almindelige regler for kontrollen er i artikel 9 i kontrolforordningen. Det fremgår heraf, at den offentlige kontrol skal være risikobaseret, og at der, i vurderingen af hvor ofte kontrol skal gennemføres, bl.a. skal inddrages oplysninger om omfanget og karakteren af fødevarevirksomhedens aktiviteter, fødevarevirksomhedens regelefterlevelse, samt øvrige oplysninger, der kan tyde på fødevarevirksomhedens manglende overholdelse af fødevarelovgivningen.

Det følger endvidere af artikel 9 i kontrolforordningen, at Fødevarestyrelsens kontrolbesøg som udgangspunkt skal gennemføres uanmeldt, idet formålet med kontrollen er at give et så retvisende øjeblicsbillede af virksomheden som muligt. Det kan dog i nogle situationer være nødvendigt at anmelde en kontrol, f.eks. fordi det er vigtigt for gennemførelse af kontrolbesøget, at essentielle medarbejdere er til stede i virksomheden. En sådan anmeldelse af kontrollen må ske højst 48 timer før kontrolbesøget, idet det afgørende er, at formålet med kontrolbesøget ikke forspildes.

I særlige tilfælde varsler Fødevarestyrelsen kontrolbesøg skriftligt og med 14 dages varsel efter reglerne i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019 (retssikkerhedsloven). Der er tale om de kontroller, hvor formålet med kontrollen ikke forspildes ved den skriftlige varsling 14 dage før kontrolbesøget.

Efter fødevarelovens § 52, stk. 1, træffer Fødevarestyrelsen de afgørelser, som er nødvendige for at sikre overholdelse af fødevarelovgivningen. Sanktionerne omfatter indskærpelse, påbud, forbud og bøde, samt politianmeldelse. Fødevarestyrelsen kan over for virksomheder, der gentagne gange ikke efterkommer påbud eller forbud, også fratage virksomheden dens autorisation eller registrering. Dertil kommer skærpede sanktioner, som kan anvendes overfor virksomheder, som gentagne gange har overtrådt fødevarelovgivningen inden for en periode på 12 måneder eller derover. De skærpede sanktioner omfatter forhøjede bødestørrelser, virksomhedsskarantæne eller administrative tvangsbøder.

Fødevarestyrelsen gennemfører derudover gebyrbelagte opfølgende kontroller i virksomheder, som får sanktioner for overtrædelse af fødevarelovgivningen, jf. § 1, stk. 6 i bekendtgørelse nr. 562 af 17. maj 2023 om fødevarekontrol og offentliggørelse af kontrolresultater (fødevarekontrolbekendtgørelsen).

2.2.1.4. Kommunernes brandsyn

Kommunalbestyrelserne (de kommunale redningsberedskaber) skal foretage brandsyn, herunder bl.a. på plejehjem, jf. § 36 i beredskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017, og Beredskabsstyrelsens bekendtgørelse nr. 2341 af 9. december 2023 om brandsyn (herefter brandsynsbekendtgørelsen).

De materielle forhold, som de kommunale redningsberedskaber påser overholdelsen af på et plejehjem, fremgår af kapitel 5, som omhandler brandforhold, i bekendtgørelse nr. 1399 af 12. december 2019 om bygningsreglement 2018 (BR18) (herefter bygningsreglementet) og den tilhørende vejledning Bygningsreglementets vejledning til kapitel 5 – Brand, Kapitel 7: Drift-, kontrol- og vedligehold af brandforhold i og ved bygninger.

Med virkning fra d. 1. januar 2021 blev der med en ændring af byggeloven (lov nr. 2080 fra 2020 med ikrafttrædelse den 1. januar 2021) indført en hjemmel i byggeloven (byggelovens § 16 C, stk. 8), som gør det muligt for de kommunale redningsberedskaber også at håndhæve bygningsreglementets kapitel 5, idet kompetencen til i forbindelse med brandsyn at udstede påbud og forbud ved overtrædelse af bygningsreglementets regler om driftsmæssige foranstaltninger efter kapitel 5 blev henlagt til de kommunale redningsberedskaber. På den baggrund blev der efterfølgende indsat hjemmelsbestemmelser m.v. herom i Beredskabsstyrelsens brandsynsbekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 2341 fra 2021), som trådte i kraft 1. januar 2022.

Beredskabsstyrelsens brandsynsbekendtgørelse regulerer, hvilke bygninger/steder, som er brandsynsobjekter (bilag 1 og 2 til bekendtgørelsen), hvor ofte der skal foretages brandsyn, udfærdigelse af brandsynsrapporter efter hvert brandsyn, hjemlen til at meddele påbud og forbud samt forskellige andre primært processuelle regler i forbindelse med brandsyn.

Bygningsreglementets brandkrav er primært funktionskrav, dvs. krav som f.eks. ”Brandsikkerheden skal opretholdes i hele bygningens levetid”. Funktionskrav beskriver det hensyn og formål, der skal opfyldes, men ikke konkret hvordan, det opnås. Retningslinjer for og løsninger på, hvordan bygningsreglementets brandkrav opfyldes, er beskrevet i den tilhørende vejledning Bygningsreglements vejledning til kapitel 5 – Brand.

Kravene i bygningsreglementets §§ 137-146 er de generelle driftsmæssige krav, som gælder for alle bygninger.

Disse suppleres af de særlige driftskrav i §§ 147-158, som gælder for drift, kontrol og vedligehold af hoteller m.v., plejehjem, forsamlingslokaler og daginstitutioner og lignende, hvor brugen af bygningen nødvendiggør særlige driftsmæssige tiltag, for at opretholde brandsikkerheden i bygningen.

For byggeri omfattet af bygningsreglementet BR18 skal der udarbejdes en drifts-, kontrolplan og vedligeholdelsesplan (DKV-plan). Denne beskriver de driftsmæssige krav, som bygningen skal overholde. Det kan f.eks. være, hvordan en flugtvejsgang må indrettes. DKV-planen kan evt. supplere eller indgå som en del af byggetilladelsen.

For eksisterende bygninger, hvor der ikke foreligger en godkendt drifts-, kontrol- og vedligeholdelsesplan, skal drift, kontrol og vedligehold ske i henhold til Bygningsreglementets vejledning til kapitel 5 – Brand, Kapitel 7: Drift, kontrol og vedligehold af brandforhold i og ved bygninger.

Samtidigt skal brandsynsmyndigheden kontrollere overholdelsen af evt. særlige vilkår, som måtte være meddelt af det kommunale redningsberedskab i bygningens levetid.

2.2.2. Ældreministeriets overvejelser

Plejehjem i dag er underlagt tilsyn fra en række forskellige tilsynsmyndigheder, uden at der nødvendigvis sker en nærmere koordinering tilsynene imellem, herunder i forhold til tilsynenes tilbagemeldinger og afrapporteringer. Derudover oplever nogle plejehjem at få besøg af forskellige tilsyn flere gange i løbet af samme år, hvilket medfører et stort ressourceforbrug hos plejeenhederne, som i stedet kunne være anvendt på pleje og omsorg af ældre borgere.

Med *Aftale om en reform af ældreområdet* er aftalepartierne derfor enige om at indføre ”samtilsyn” på plejehjem. Det fordrer efter Ældreministeriets vurdering behov for at tilvejebringe det hjemmelsmæssige grundlag for, at der kan indføres samtilsyn på plejehjem.

Indførelsen af samtilsyn på plejehjem vil efter Ældreministeriets opfattelse kunne bidrage til at reducere

plejehjemmenes tidsforbrug på tilsyn, når tilsynene fremadrettet i stedet kommer på tilsynsbesøg på plejehjem samtidig. Derudover skal samtilsyn bidrage til at sikre et koordineret og helhedsorienteret tilsyn med plejehjem, der skal understøtte, at tilsynene af borgerne og personalet på plejehjem og i kommunerne opleves som fagligt meningsfulde og koordinerede.

Det følger af *Aftale om en reform af ældreområdet*, at ordningen med samtilsyn som udgangspunkt omfatter det nye, tværkommunale ældretilsyn, det sundhedsfaglige tilsyn, kommunernes brandsyn, Fødevarestyrelsens fødevarekontrol og Arbejdstilsynet. Det er Ældreministeriets vurdering, at erfaringerne fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærds (VIVE) evaluering af de prøvehandling med samtilsyn på plejehjem, der er gennemført i løbet af 1. halvår 2024, har bekræftet, at der er potentiale i at fortsætte udviklingen af samtilsyn for såvel plejehjemsenheder som for udvalgte tilsynsmyndigheder. Da der er forskellige potentialer og udfordringer afhængigt af, hvilke tilsynsmyndigheder, der indgår i ordningen med samtilsyn på plejehjem, er det ministeriets vurdering, at implementering af ordningen med samtilsyn på plejehjem derfor vil skulle ske i to faser.

I fase 1 er det Ældreministeriets vurdering, at ordningen med samtilsyn på plejehjem i første omgang bør omfatte det nye ældretilsyn, det sundhedsfaglige tilsyn og Arbejdstilsynet, da det efter ministeriets opfattelse og på baggrund af VIVE's evaluering af prøvehandling med samtilsyn på plejehjem er mellem de tre tilsyn, at der potentielt lettest vil kunne opnås et godt samarbejde om tilsynet.

På baggrund af erfaringerne fra VIVEs evaluering af prøvehandling med samtilsyn på plejehjem er det Ældreministeriets vurdering, at der sideløbende med implementeringen af samtilsyn på plejehjem i fase 1 bør gennemføres en afdækning af løsningsmuligheder for, hvordan Fødevarekontrollen og de kommunale brandsyn på sigt hensigtsmæssigt vil kunne indgå i ordningen med samtilsyn på plejehjem i fase 2.

Det følger af *Aftale om en reform af ældreområdet*, at ordningen med samtilsyn kun skal gælde for plejehjem. Det vil efter Ældreministeriets opfattelse skulle omfatte plejehjem m.v., jf. § 47 i ældreloven, plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap og friplejeboligbebyggelser, jf. lov om friplejeboliger.

Ordningen med samtilsyn på plejehjem skal ses i tæt sammenhæng med de tiltag i regi af *Aftale om kommunernes økonomi for 2025*, som regeringen og KL indgik i maj 2024, der skal reducere ressourcer brugt på tilsyn, herunder bl.a. beslutningen om at reducere det statslige tilsynstryk på det kommunale og regionale område med samlet 30 pct., og i forlængelse heraf at tilsynstrykket fra kommunale tilsyn skal reduceres med 30 pct.

I overvejelserne om udvælgelse af plejeenheder til tilsyn er der lagt vægt på, at de relevante tilsyn, der vil indgå i ordningen med samtilsyn på plejehjem, fortsat bør kunne udtage plejeenheder til tilsyn på baggrund af egne udvælgelsesmetoder- og kriterier. Det vil efter Ældreministeriets vurdering understøtte, at formålet og hensynet med de enkelte tilsyn opretholdes, og at tilsynstrykket for de enkelte tilsyn ikke øges, således at plejehjem ikke modtager tilsyn fra myndigheder, som på baggrund af egne udvælgelsesmetoder- og kriterier ikke vil skulle besøge plejehjemmet i det pågældende år. Dette vil dermed efter Ældreministeriets opfattelse understøtte de af regeringen og KL besluttede tiltag i regi af *Aftale om kommunernes økonomi for 2025*, der skal reducere ressourcer brugt på tilsyn, herunder tiltagene om at reducere det statslige tilsynstryk på det kommunale og regionale område med samlet 30 pct., og i forlængelse heraf at tilsynstrykket fra kommunale tilsyn skal reduceres med 30 pct.

Der er endvidere lagt vægt på, at ordningen med samtilsyn kun skal omfatte de tilsynsbesøg, som de relevante tilsynsmyndigheder ud fra egne udvælgelseskriterier- og metoder planlægger at gennemføre i det samme kalenderår. Ordningen bør efter Ældreministeriets vurdering således ikke omfatte de special- eller reaktive tilsyn, der ligger ud over de planlagte tilsyn, og som de enkelte tilsynsmyndigheder eksempelvis

foretager på baggrund af en konkret anledning, eller hvis de enkelte tilsynsmyndigheder vurderer, at der er behov for at gennemføre et opfølgende tilsyn. Det vil efter Ældreministeriets vurdering understøtte, at formålet og hensynet med de enkelte tilsyn og den lovgivning, der ligger bag tilsynene, opretholdes.

Da der er tale om en ny ordning, er det Ældreministeriets vurdering, at der i perioden frem mod den 1. juli 2025 vil være behov for at ældretilsynet i samarbejde med bl.a. de relevante tilsynsmyndigheder videreudvikler ordningen med samtilsyn, herunder bl.a. praksis for tilrettelæggelse og udførelse af samtilsyn, og at ordningen sker inden for gældende lovgivning.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget lægges der op til at indføre det hjemmelsmæssige grundlag for, at ældretilsynet og de tilsynsmyndigheder, der vil blive omfattet af ordningen med samtilsyn, vil skulle gennemføre samtilsyn på plejehjem.

Med lovforslagets § 8 foreslås det derfor, at udtager flere tilsynsmyndigheder omfattet af regler udstedt i medfør af stk. 3 uafhængigt af hinanden samme plejeenhed, jf. § 2, nr. 1-4, til tilsyn i det samme kalenderår, udfører disse tilsynsmyndigheder tilsynet sammen.

Det foreslåede vil indebære, at samtilsyn vil skulle gennemføres samtidig mellem de tilsynsmyndigheder, som vil blive omfattet af kravet om samtilsyn, i det tilfælde, hvor flere tilsynsmyndigheder uafhængigt af hinanden udtager samme plejeenhed til tilsyn i det samme kalenderår.

Det foreslåede vil gælde for plejeenheder efter den foreslåede § 2, nr. 1-4, som omfatter plejehjem m.v., jf. § 47 i ældreloven, plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap og friplejeboligbebyggelser, jf. om friplejeboliger.

Det foreslåede vil omfatte de tilsynsbesøg, som de tilsynsmyndigheder, som vil blive omfattet af ordningen om samtilsyn, ud fra egne udvælgelseskriterier- og metoder vil planlægge at gennemføre i det samme kalenderår. Det vil betyde, at udtager flere tilsynsmyndigheder uafhængigt af hinanden samme plejeenhed til tilsyn i det samme kalenderår, udfører disse tilsynsmyndigheder tilsynet samtidig.

Det foreslåede vil således ikke begrænse, at de omfattede tilsynsmyndigheder fortsat vil kunne gennemføre særskilte special- eller reaktive tilsyn, som de enkelte tilsynsmyndigheder eksempelvis foretager på baggrund af en konkret anledning. De omfattede tilsynsmyndigheder vil også som opfølgning på et samtilsyn kunne gennemføre opfølgende tilsyn særskilt og uden deltagelse af andre tilsynsmyndigheder.

Med lovforslagets § 8, stk. 2, foreslås det, at ældretilsynet vil skulle facilitere den overordnede koordinering mellem tilsynsmyndigheder i forbindelse med samtilsyn.

Det foreslåede vil medføre, at ældretilsynet vil få en faciliterende rolle i forhold til den overordnede koordinering mellem de myndigheder, som vil blive omfattet af ordningen med samtilsyn på plejehjem. Det vil omfatte etablering af kontakt mellem de tilsynsmyndigheder, hvor der er overlap mellem de plejeenheder, der af de enkelte tilsynsmyndigheder er udtaget til tilsyn, facilitering af møder efter behov, hvor ældretilsynet og de relevante tilsynsmyndigheder aftaler datoer for gennemførelsen af samtilsyn og koordinering af tilsynsmyndighedernes håndtering af eventuelle modsatrettede krav, som plejeenhederne oplever i forbindelse med samtilsyn.

Med lovforslagets § 8, stk. 3, foreslås det desuden, at ældreministeren bemyndiges til, efter forhandling med vedkommende minister, at fastsætte regler om, hvilke tilsynsmyndigheder, der vil blive omfattet af kravet om samtilsyn, og om de overordnede rammer for samtilsyn.

Det foreslåede vil medføre, at ældreministeren bemyndiges til, efter forhandling med vedkommende

minister, at fastsætte nærmere regler om, hvilke tilsynsmyndigheder, der vil blive omfattet af kravet om samtilsyn, og om de overordnede rammer for samtilsyn. Det forventes, at bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler på bekendtgørelsesniveau herom.

I forhold til at fastsætte regler om, hvilke myndigheder, der omfattes af samtilsyn, vil dette skulle ske efter forhandling med vedkommende minister. Det tilstræbes i første omgang, at »vedkommende minister« vil indbefatte indenrigs- og sundhedsministeren og beskæftigelsesministeren, som er ressortansvarlige ministre for henholdsvis det sundhedsfaglige tilsyn efter sundhedslovens § 213, stk. 1 og 2, og Arbejdstilsynets tilsyn efter lov om arbejdsmiljø § 72, stk. 1, nr. 7. Det tilstræbes efterfølgende, at Fødevarekontrollen, jf. lov om fødevarer § 50, og de kommunale brandsyn, jf. beredskabslovens § 36, i det omfang, det vurderes fagligt hensigtsmæssigt, på sigt vil kunne omfattes af ordningen med samtilsyn i takt med udviklingen af ordningen.

For nærmere om samtilsyn henvises til lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Behandling af personoplysninger for myndigheder i Danmark samt virksomheder og personer etableret i Danmark er i almindelighed reguleret af reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Lovforslagets foreslåede bestemmelser i § 4, stk. 1, § 5, stk. 1 og 3, § 7 og §§ 10-12 vil samlet set medføre en række forskellige processer for ældretilsynet og andre offentlige myndigheders behandling, herunder videregivelse af personoplysninger, som kan omfatte almindelige og følsomme personoplysninger og personnumre. I nogle tilfælde vil ældretilsynets behandling og videregivelse af personoplysninger ske på baggrund af oplysninger, som ældretilsynet selv indhenter f.eks. som led i ældretilsynets tilsyn med plejeenheder omfattet af lovforslaget. I andre tilfælde vil ældretilsynets behandling og videregivelse af personoplysninger ske på baggrund af oplysninger, som er indberettet til ældretilsynet, f.eks. fra andre offentlige myndigheder, ansatte i en plejeenhed eller ældre borgere, pårørende m.fl. Derudover medfører lovforslagets foreslåede bestemmelser en behandling af personoplysninger hos andre offentlige myndigheder, herunder andre tilsynsmyndigheder, den stedlige kommunalbestyrelse og borgerens handlekommune.

Med lovforslagets § 4, stk. 1, foreslås det, at ældretilsynet vil skulle koordinere og iværksætte indsatsen vedrørende rådgivning og sparring til plejeenheder i følgende tilfælde: 1) efter anmodning fra den ældre eller dennes pårørende, 2) efter anmodning fra plejeenhedens ledelse og 3) i forbindelse med tilsyn efter § 7, stk. 1 og 2.

Med lovforslagets § 4, stk. 2 foreslås det desuden, at ældretilsynet i forbindelse med en anmodning efter stk. 1, nr. 1 og 2, vurderer, om der er tale om forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen, som plejeenheden har behov for støtte til fra ældretilsynet, eller om anmodningen skal videresendes til anden relevant myndighed.

De foreslåede bestemmelser i § 4, stk. 1 og 2 vil indebære, at den ældre eller dennes pårørende eller andre og plejeenheden selv i form af ledelsen vil have mulighed for at række ud til ældretilsynet og anmode om rådgivning og sparring til plejeenheden fra ældretilsynet. Derudover kan ældretilsynet i forbindelse med et tilsyn efter det foreslåede § 7, stk. 1-3, også selv have observeret et behov for rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen hos plejeenheden. Ældretilsynet vil i forbindelse med modtagelsen af en anmodning om rådgivning og sparring fra den ældre eller dennes pårørende eller plejeenheden selv, jf. stk. 1, kunne komme i besiddelse af almindelige personoplysninger, herunder bl.a. navn og adresse på ældre borgere, der modtager helhedspleje efter ældreloven. Oplysningerne vil også kunne

omfatte følsomme personoplysninger, herunder helbredsoplysninger. Der kan også indgå personnumre i behandlingen.

Lovforslagets § 5, stk. 1, vil indebære en pligt for ældretilsynet til at have en let tilgængelig og direkte indgang (Ældrelinjen), hvortil ældre, pårørende, personale og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i en plejeenhed.

Henvendelser til ældretilsynet vil f.eks. kunne indeholde oplysninger om bekymrende forhold eller mistanke om faglige problemer ved den pleje og omsorg, der ydes til ældre borgere i eller af de omfattede plejeenheder.

Oplysningerne om bekymrende forhold i en plejeenhed, som ældretilsynet bl.a. vil kunne komme i besiddelse af og dermed vil behandle efter lovforslagets § 5, stk. 1, kan omfatte almindelige personoplysninger, herunder bl.a. navne og kontaktoplysninger på ældre borgere, der modtager pleje og omsorg i eller af de omfattede plejeenheder. Derudover kan der indgå følsomme personoplysninger, herunder helbredsoplysninger i form af eksempelvis ældre borgeres eventuelle diagnoser og sygdomshistorik, eventuelle medicinoplysninger, oplysninger om ældre borgeres trivsel, herunder væsentlige sociale problemer og adfærd m.v. Der kan også indgå personnumre i behandlingen.

Det bemærkes, at lovforslagets § 5, stk. 3, vil indebære, at ældretilsynet ikke må videregive oplysninger om identiteten på den, der har henvendt sig til Ældrelinjen, og andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes, til plejeenheden eller andre, uden vedkommendes udtrykkelige samtykke.

Endvidere foreslås det med lovforslagets § 7, at ældretilsynet fører tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven, i de omfattede plejeenheder, at tilsynet gennemføres ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko, eller hvor der er en konkret bekymring for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen, samt at ældretilsynet foretager en vurdering af kvalitet i helhedsplejen.

Det foreslåede kan medføre en behandling af personoplysninger i forbindelse med gennemførelsen af ældretilsynets tilsyn, som kan indebære, at ældretilsynet som led i sit tilsyn indhenter skriftligt materiale fra de omfattede plejeenheder eller som led i et fysisk tilsynsbesøg gennemfører interviews med borgere og pårørende samt ledelsen og medarbejderne.

Udveksling og behandling af personoplysninger i medfør af den foreslåede § 7 vil indebære behandling af almindelige personoplysninger (f.eks. navn og kontaktoplysninger) og følsomme personoplysninger, herunder oplysninger om helbredsmæssige forhold om ældre borgere, der modtager pleje og omsorg i eller af de omfattede plejeenheder. Der kan også indgå personnumre i behandlingen.

Med lovforslagets §§ 10-12 foreslås det at forpligte henholdsvis plejeenheden, ældretilsynet og den stedlige kommunalbestyrelse til at oplyse henholdsvis ældretilsynet, andre offentlige myndigheder, hvis disse oplysninger er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, og de enkelte borgeres handlekommune om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed.

Oplysningerne om bekymrende forhold i en plejeenhed, som henholdsvis ældretilsynet, andre offentlige myndigheder, herunder tilsynsmyndigheder, den stedlige kommunalbestyrelse og borgerens handlekommune vil kunne komme i besiddelse af og dermed vil behandle, kan omfatte almindelige personoplysninger (f.eks. navn og kontaktoplysninger på ældre borgere, der modtager pleje og omsorg i eller af de omfattede plejeenheder). Derudover kan der indgå følsomme personoplysninger, herunder helbredsoplysninger. Der kan også indgå personnumre i behandlingen.

Med de foreslåede bestemmelser i § 4, stk. 1, § 5, stk. 1 og 3, § 7 og §§ 10-12 vil ældretilsynet og andre offentlige myndigheder, for hvem disse oplysninger er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, kunne behandle almindelige personoplysninger (f.eks. navn, adresse og alder) og følsomme personoplysninger, herunder særligt helbredsoplysninger (f.eks. om eventuelle diagnoser og sygdomshistorik, eventuelle medicinoplysninger, eventuelle behandlings- og genoptræningsplaner mv., samt oplysninger om ældre borgeres trivsel, herunder væsentlige sociale problemer og adfærd hos ældre borgere, der modtager pleje og omsorg i eller af de omfattede plejeenheder).

De foreslåede bestemmelser vil endvidere kunne medføre, at ældretilsynet, plejeenheden og den stedlige kommunalbestyrelse videregiver såvel almindelige personoplysninger (f.eks. navn og adresse) som følsomme personoplysninger (f.eks. helbredsoplysninger på ældre borgere, der modtager pleje og omsorg i eller af de omfattede plejeenheder) til andre offentlige myndigheder, herunder andre relevante tilsynsmyndigheder og den stedlige kommunalbestyrelse. Det vil eksempelvis kunne ske hvis ældretilsynet får oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, og disse oplysninger er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed.

For så vidt angår almindelige personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, at der er mulighed for at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af dele artikel 6, stk. 1. Det gælder bl.a. artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling af almindelige personoplysninger kan ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.

Det er vurderingen, at henholdsvis plejeenhedens, ældretilsynets og den stedlige kommunalbestyrelses behandling, herunder videregivelse af almindelige personoplysninger efter de foreslåede bestemmelser i § 4, stk. 1, § 5, stk. 1 og 3, § 7 og §§ 10-12 kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, idet behandlingen af personoplysninger efter de foreslåede bestemmelser vil være nødvendig af hensyn til offentlig myndighedsudøvelse, som disse offentlige myndigheder varetager. Det vurderes endvidere, at i det omfang vedkommende, der har henvendt sig til Ældrelinjen i medfør af den foreslåede § 5, stk. 3, giver udtrykkeligt samtykke til at ældretilsynet må videregive oplysninger til plejeenheden eller andre om identiteten og andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes, kan dette ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a.

For så vidt angår følsomme personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra h, at der må behandles følsomme personoplysninger, såfremt behandlingen er nødvendig med henblik på bl.a. ydelse af social- og sundhedsomsorg eller behandling eller forvaltning på social- og sundhedsområdet på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder. Det er således muligt efter forordningens artikel 9, stk. 2, litra h, at fastsætte regler for myndighedernes lovlige behandling af følsomme personoplysninger.

Det er vurderingen, at henholdsvis plejeenhedens, ældretilsynets og den stedlige kommunalbestyrelses behandling, herunder udveksling, af følsomme personoplysninger efter de foreslåede bestemmelser, kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra h, jf. artikel 6, stk. 1, litra e, idet behandlingen og udvekslingen af følsomme personoplysninger er begrundet i hensynet til at sikre kvalitet i den pleje og omsorg, der ydes til ældre borgere i eller af de omfattede plejeenheder, som vurderes at

være en væsentlig samfundsinteresse. Det vurderes, at udvekslingen af oplysninger står i rimeligt forhold hertil.

Ifølge databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, kan offentlige myndigheder behandle oplysninger om personnummer med henblik på entydig identifikation eller som journalnummer. Det er vurderingen, at den behandling af oplysninger om personnumre, som måtte ske efter de foreslåede bestemmelser i § 5, stk. 1 og 3, og §§ 7, 11 og 12, kan ske inden for rammerne af databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, idet videregivelsen vurderes at være nødvendig for at kunne identificere de pågældende personer for derved at kunne sikre, at der rettes op på eventuelle udfordringer med kvaliteten af den pleje og omsorg, der ydes til ældre borgere i eller af de omfattede plejeeenheder, samt at det sikres, at der følges op på, om den enkelte ældre borger modtager den hjælp, som denne har behov for.

Det bemærkes, at videregivelsen af personoplysninger generelt skal ske under iagttagelse af de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, herunder principperne om, at videregivelse af personoplysninger aldrig må gå ud over, hvad der i det konkrete tilfælde må anses for relevant og nødvendigt. Derudover gælder det generelt, at såfremt ældretilsynet kommer i besiddelse af personoplysninger, som ikke er indsamlet hos den pågældende selv, skal ældretilsynet som udgangspunkt orientere den pågældende om ældretilsynets behandling af vedkommendes personoplysninger, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 14.

Det bemærkes endvidere, at der generelt alene vil ske videregivelse af personoplysninger, der er begrænset til, hvad der er nødvendigt, jf. dataminimeringsprincippet i databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra c.

Ældreministeriet skal afslutningsvist bemærke, at det forudsættes, at de øvrige bestemmelser i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven også iagttages, når der behandles personoplysninger i medfør af de foreslåede bestemmelser.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vil medføre negative økonomiske konsekvenser for staten på i alt 5,0 mio. kr. i 2025 (2024-pl) til etablering af ældretilsynet.

Lovforslagets del om samtilsyn, jf. den foreslåede § 8, vurderes desuden at medføre varige negative økonomiske konsekvenser af beskedent omfang for staten som følge af øget administrativt ressourceforbrug hos de statslige tilsynsmyndigheder i forbindelse med koordinering af samtilsyn. Eventuelle merudgifter afholdes inden for ressortministeriernes egne rammer.

Lovforslaget vurderes samlet set at medføre økonomiske mindreudgifter for kommunerne. Dette følger af *Aftale om kommunernes økonomi for 2025* og regeringens ambition om at reducere tilsynstrykket på det kommunale område med 30 pct., hvormed den økonomiske ramme til kommunernes udgifter til tilsyn på ældreområdet reduceres tilsvarende. Det nye ældretilsyn finansieres inden for rammerne af afskaffelsen af det kommunale ældretilsyn, jf. servicelovens §§ 151-151c, som skønnes at udgøre ca. 45 mio. kr. (2023-pl). Udgifterne til ældretilsynet vil dermed skulle holdes inden for en økonomisk ramme på 31,5 mio. kr. årligt og varigt (2024-pl). De kommunaløkonomiske konsekvenser skal DUT-forhandles med KL.

For så vidt angår implementeringskonsekvenser for det offentlige vurderes lovforslaget samlet set at medføre positive implementeringskonsekvenser for kommunerne. Det skyldes, at lovforslaget vurderes at reducere tilsynstrykket og dermed medføre færre tilsynsbesøg sammenlignet med gældende regler og praksis i dag. Med lovforslaget vil der ske en omlægning til et forenklet og risikobaseret tilsyn inden for en periode på fem år, hvormed tilsynet målrettes de plejeeenheder, hvor der er størst risiko for

udfordringer med kvaliteten. Dette vil lempe tilsynet for de enheder, hvor der ikke opleves udfordringer med kvaliteten. Samtidig lægges der op til et forenklet tilsyn med mindre fokus på plejeenhedernes dokumentationspraksis og dermed samlet set et mindre omfattende tilsyn sammenlignet med eksisterende tilsynspraksis. I den samlede vurdering af implementeringskonsekvenserne for kommunerne forudsættes det med lovforslaget, at ældretilsynet så vidt muligt vil anvende eksisterende administrative strukturer og systemer, herunder i forhold til organisatoriske forhold, tilsynets fysiske rammer, anvendelse af eksisterende IT-systemer m.v.

Lovforslaget vurderes at medføre negative implementeringskonsekvenser for staten som følge af øget administrativt ressourceforbrug hos de statslige tilsynsmyndigheder i forbindelse med koordinering af samtilsyn.

Lovforslaget vurderes ikke at hindre, at der indsamles, anvendes og genbruges data, idet lovforslaget muliggør samkøring af data fra flere offentlige registre til brug for tilsynets udvælgelse af plejeenheder til tilsyn og til brug for udvikling af en risikomodel for tilsynet på sigt. I den forbindelse bemærkes det, at det er forventningen, at der på sigt vil blive udviklet en risikomodel for tilsynet, som vil skulle bidrage til, at de planlagte tilsyn i endnu højere grad målrettes de plejeenheder, hvor der er størst risiko for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen og dermed bidrage til at understøtte borgernes retssikkerhed. Indtil risikomodellen er udviklet, vil ældretilsynet bl.a. skulle gennemføre planlagte tilsyn baseret på bl.a. en stikprøveudvælgelse, ældretilsynets egen viden om plejeenhederne, orienteringer fra andre myndigheder, presseomtale eller henvendelser til ældretilsynets direkte linje (Ældrelinjen) fra ældre, pårørende, medarbejdere og andre, der er i kontakt med plejeenhederne. Ældrelinjen forventes både fra idriftsættelsen af ældretilsynet den 1. juli 2025 og i forbindelse med omstillingen til et risikobaseret tilsyn på sigt at udgøre et væsentligt greb til at understøtte borgernes retssikkerhed.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for regionerne.

Ældreministeriet har desuden overvejet, hvorvidt lovforslaget følger de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning.

Det vurderes, at lovforslaget opfylder princip nr. 1 om klare og enkle regler, da lovforslaget i vidt omfang vil medføre klare lovbestemmelser, og hvor reglerne om ældretilsyn forenkles og samles et sted.

Lovforslaget ændrer ikke på, at det offentlige kan kommunikere digitalt med borgerne og virksomheder. Princip nr. 2 om digital kommunikation er derfor iagttaget i lovforslaget.

Det vurderes, at princip nr. 3 om at muliggøre automatisk sagsbehandling ikke er iagttaget. Dette skyldes, at det er nødvendigt, at det nye ældretilsyn behandler hver sag individuelt, hvilket indebærer faglige skøn, hvorfor der ikke kan sagsbehandles efter objektive kriterier.

Med henblik på at skabe sammenhæng på tværs af lovgivningen på ældreområdet lægges der med lovforslaget op til i videst muligt omfang at benytte ensartede begreber og fællesbegreber, som også fremgår af det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov. Derudover lægges der med lovforslaget op til at understøtte, at der til brug for ældretilsynet kan trækkes data fra eksisterende offentlige registre med henblik på at sikre genbrug af data. Princip nr. 4 om sammenhæng på tværs - ensartede begreber og genbrug af data - er derfor iagttaget i lovforslaget.

Det vurderes, at princip nr. 5 om tryk og sikker datahåndtering er iagttaget, idet lovforslaget vurderes at sikre en tryk og sikker behandling af personoplysninger inden for rammerne af databeskyttelseslovgivningen. Endvidere vurderes lovforslaget at muliggøre samkøring af data fra flere offentlige registre til brug

for tilsynets udvælgelse af plejeenheder til tilsyn og til brug for udvikling af en risikomodel for tilsynet på sigt.

For så vidt angår princip nr. 6 om anvendelse af offentlig infrastruktur er det forudsat i lovforslaget, at den eksisterende fællesoffentlige infrastruktur vil blive benyttet.

Endelig vurderes det, at princip nr. 7 om forebyggelse af snyd og fejl er opfyldt, idet lovforslaget bl.a. muliggør, at ældretilsynet vil kunne anvende oplysninger, som plejeenheder med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov vil skulle registrere på Plejeoversigten, og som derved vil kunne bruges af ældretilsynet i kontroløjemed.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at medføre direkte økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet. Lovforslaget vurderes dog at medføre nogle positive afledte konsekvenser for erhvervslivet. Dette skyldes, at lovforslaget vurderes at reducere tilsynstrykket, og dermed medføre færre tilsynsbesøg sammenlignet med gældende regler og praksis i dag, hvilket vurderes at reducere tidsforbruget på tilsyn og dermed frigøre ressourcer, som i stedet kan anvendes på pleje og omsorg af ældre.

Der må dog forventes omstillingsomkostninger i forbindelse med indførelsen af det nye ældretilsyn, herunder som følge af evt. ændrede registreringer og tilgange, efterlevelse af plejeenhedens oplysningspligt (den foreslåede § 11), gennemførelse af opstartsmøde (den foreslåede § 6) m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgere. Lovforslaget vurderes at have nogle indirekte positive administrative konsekvenser for borgerne. De i lovforslaget foreslåede principper om afbureaukratisering og regelforenklning skal bidrage til, at borgerne oplever et mere enkelt system, som i højere grad kan tilpasses individuelle behov.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke klimamæssige konsekvenser.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke miljø- og naturmæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 22. august 2024 til den 19. september 2024 (28 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Alzheimerforeningen, Ankestyrelsen, Arbejdsmiljøklagenævnet, Arbejdsmiljørådet, Arbejdsmiljørådgiverne, Arbejdstilsynet, Beredskabsstyrelsen, BL - Danmarks Almene Boliger, Center for Sund Aldring – KU, Danmarks Frie Fagforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Handicap Forbund, Dansk Industri, Dansk Sygeplejeråd, Danske Beredskaber, Danske Diakonhjem, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Seniorer, Danske Ældreråd, Datatilsynet, De sammenvirkende Menighedsplejere, DemensKoordinatorer i Danmark, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handica-

pråd, Digitaliseringsstyrelsen, Domstolsstyrelsen, EGV, Ergoterapeutforeningen, Erhvervsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Faglige Seniorer, Fødevarestyrelsen, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunale Velfærdschefer, Kost & Ernæringsforbundet, Lederne, Lægeforeningen, Medarbejder- og Kompetencestyrelsen, Nationalt Videnscenter for Demens, OK-Fonden, PLO, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Styrelsen for Patientsikkerhed, SUFO (Landsforeningen for ansatte i sundhedsfremmende og forebyggende hjemmebesøg), Sundhedsdatastyrelsen, VIVE og Ældre Sagen.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vurderes at medføre økonomiske mindreudgifter for kommunerne	Lovforslaget vurderes at medføre merudgifter for staten på 5,0 mio. kr. i 2025 til etablering af ældretilsynet. Derudover vurderes lovforslagets element om samtilsyn på plejehjem at medføre negative økonomiske konsekvenser for staten i mindre omfang. Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for regionerne.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vurderes at medføre positive implementeringskonsekvenser for kommunerne.	Lovforslaget vurderes at medføre negative implementeringskonsekvenser for staten som følge af øget administrativt ressourceforbrug hos de statslige tilsynsmyndigheder i forbindelse med koordinering af samtilsyn. Lovforslaget vurderes ikke at have implementeringskonsekvenser for regionerne.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Lovforslaget vurderes at medføre positive afledte konsekvenser for erhvervslivet som følge af at lovforslaget vurderes at reducere tilsynstrykket, og dermed medføre færre tilsynsbesøg.	Lovforslaget vurderes at medføre mindre omstillingsomkostninger.

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen

Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikkeerhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	Ja	Nej X
--	----	----------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

I servicelovens kapitel 26 reguleres forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerheds forpligtigelse til at føre et risikobaseret tilsyn med, om den personlige hjælp, omsorg og pleje efter servicelovens §§ 83-87, som ydes på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter servicelovens § 150 c, stk. 1 og 2, har den fornødne kvalitet.

Efter servicelovens § 151, stk. 1, har den stedlige kommune pligt til at føre tilsyn med, at de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86 løses i overensstemmelse med de afgørelser, kommunalbestyrelsen har truffet efter disse bestemmelser og i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagne kvalitetsstandarder, jf. serviceloven § 139.

Det er en del af formålet med kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse efter servicelovens § 151, stk. 1, at præcisere forpligtelsen efter § 16 i retssikkerhedsloven, og at sætte særlig fokus på myndighedstilsynet med den hjælp, som kommunale og private leverandører giver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86.

I servicelovens § 148 a er tilsynsforpligtelsen i retssikkerhedslovens § 16 uddybet i forhold til, at kommunalbestyrelsen fører generelt driftsorienteret tilsyn med egne tilbud efter denne lov, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn, og med private tilbud efter denne lov beliggende i kommunen, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn. Det driftsorienterede tilsyn omfatter tilsyn med tilbuddenes personale, bygninger og økonomi.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 1 reguleres det nye ældretilsyns formål som dermed danner rammen for ældretilsynets virke.

Det foreslås i *stk. 1*, at ældretilsynets formål er at støtte plejeenheder omfattet af loven i at sikre kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven.

Det foreslåede vil udgøre omdrejningspunktet for det nye ældretilsyns virke, hvor formålet vil være at støtte de plejeenheder, som vil være omfattet af ældretilsynsloven, jf. den foreslåede § 2, i at sikre kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Med udtrykket »støtte« sigtes til den helt centrale opgave for ældretilsynet, som vil være at bistå med rådgivning og sparring til plejeenhederne om faglig kvalitet i helhedsplejen. Med udtrykket »støtte« sigtes i den forbindelse også til, at ældretilsynet igennem deres virke, herunder deres dialog med plejeenhederne, vil have til hensigt at bidrage til læring, så enhederne bliver i stand til at finde egne løsninger.

Det foreslås derudover i *stk. 2*, at formålet opnås gennem læringsorienteret dialog og ved at:

- 1) Bistå med rådgivning og sparring til plejeenhederne om kvalitet i helhedsplejen jf. § 4, *stk. 3*.
- 2) Føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen i plejeenhederne, jf. § 7, *stk. 1-3*.

Det foreslåede vil for det første medføre, at den centrale metode i ældretilsynets virke vil være læringsorienteret dialog. Dialogen med de mange forskellige aktører, der tilsammen udøver og modtager helhedspleje, herunder de ældre selv, deres pårørende, ledelsen og personalet, vil bl.a. være afgørende for, at ældretilsynet vil kunne vurdere kvalitet i helhedsplejen. Men dialogen vil ikke altid kunne stå alene, da det at observere dagligdagssituationer som f.eks. spisning, genoptræning m.v. i nogle situationer også vil kunne give tilsynet relevant viden.

Det foreslåede vil for det andet medføre, at ældretilsynets centrale opgaver både vil indebære at agere som rådgivnings- og sparringspartner for plejeenhederne, jf. det foreslåede § 4, *stk. 3*, og samtidig at være den myndighed, som vil have til opgave at føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af det samtidigt fremsatte forslag til ældreloven, jf. den foreslåede § 7, *stk. 1-3*.

Fælles for ældretilsynets formål, metode og centrale opgaver vil være det læringsorienterede sigte og, at tilliden til ledelsen og personalet, herunder til deres faglighed, vil være afgørende for at sikre en tryk samarbejdskultur og ramme for dialogen. Det vil derudover være afgørende i forhold til at skabe en kulturændring, hvor plejeenhederne bliver trygge ved at være åbne om udfordringer m.v. ved at række ud til ældretilsynet og f.eks. anmode om rådgivning og sparring efter den foreslåede § 4. Derudover vil tilliden være afgørende i forhold til at kunne skabe motivation og ejerskab til at sikre den gode kvalitet og arbejde med forbedring samt i forhold til at skabe rum for læring. I den forbindelse henvises også til lovforslagets § 6 om opstartsmøde med plejeenhederne, da opstartsmødet bl.a. vil have til formål at skabe en tillidsfuld ramme for dialogen mellem plejeenheden og ældretilsynet.

Formålsbestemmelserne fastlægger ikke materielle rettigheder eller forpligtelser for henholdsvis borgere og myndigheder, men indgår som led i fortolkningen af lovens materielle bestemmelser.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.3. For nærmere om ældretilsynets rådgivning og sparring samt vurdering af kvalitet i helhedsplejen henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.3.4, 2.1.3.7 og 2.1.3 og til bemærkningerne til lovforslagets §§ 4 og 7.

Til § 2

I servicelovens § 150 c, *stk. 1 og 2*, er det reguleret, hvilke kommunale og private enheder, som er omfattet af Styrelsen for Patientsikkerheds anvendelsesområde for deres tilsyn med, om den personlige hjælp, omsorg og pleje efter servicelovens §§ 83-87, har den fornødne kvalitet.

Det fremgår af servicelovens § 150 c, *stk. 1*, at følgende enheder skal registrere sig hos Styrelsen for Patientsikkerhed, jf. dog *stk. 2*:

- 1) Plejehjem m.v., jf. § 192.
- 2) Plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap.
- 3) Friplejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om friplejeboliger.
- 4) Andre tilsvarende boligenheder, herunder midlertidige pladser, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er tilknyttet fast personale.
- 5) Leverandører, som leverer hjælp efter § 83, jf. § 91.

Det følger af servicelovens § 150 c, stk. 2, at registreringspligten efter stk. 1 omfatter ikke enheder, hvor hjælpen og støtten til borgerne i enheden i væsentligt omfang omfatter støtte efter § 85.

Af servicelovens § 151, stk. 2 fremgår det endvidere, at kommunalbestyrelsen som led i tilsynet med de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, hvert år skal foretage et tilsynsbesøg i plejehjem m.v., jf. § 192, i plejeboligbebyggelser, der er omfattet af lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap, og i andre, tilsvarende boligenheder i kommunen. Tilsynet omfatter indsatsen over for de beboere og lejere, der modtager kommunale serviceydelser.

Hertil er anvendelsesområdet for den stedlige kommunalbestyrelses pligt til at føre et generelt driftsorienteret tilsyn med personale, bygninger og økonomi reguleret i § 148 a i serviceloven, hvoraf det fremgår, at kommunalbestyrelsen fører generelt driftsorienteret tilsyn med egne tilbud efter denne lov, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn, og med private tilbud efter denne lov beliggende i kommunen, som ikke er omfattet af § 4 i lov om socialtilsyn. Det omfatter efter Ældreministeriets vurdering bl.a. plejehjem efter servicelovens § 192, ligesom kommunalbestyrelsens pligt til at føre et generelt driftsorienteret tilsyn efter § 148 a i serviceloven efter ministeriets vurdering endvidere kan omfatte generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte efter § 79 i serviceloven, i det omfang, tilbuddet opfylder definitionen af et tilbud i servicelovens forstand, jf. vejledning nr. 9347 af 28. marts 2017 om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven, punkt 18.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 2 reguleres anvendelsesområdet for det nye ældretilsyn.

Det foreslås i *stk. 1*, at loven omfatter følgende kommunale og private plejeenheder og leverandører, som er registreret i Plejeoversigten, jf. § 27, stk. 2 og 3, i ældreloven:

- 1) Plejehjem m.v., jf. § 47 i ældreloven.
- 2) Plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v.
- 3) Plejeboligbebyggelser, jf. lov om boliger for ældre og personer med handicap.
- 4) Friplejeboligbebyggelser, jf. lov om friplejeboliger.
- 5) Andre, tilsvarende boligenheder, herunder midlertidige pladser, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er tilknyttet fast personale.
- 6) Kommunale og private leverandører, der leverer tilbud i borgernes eget hjem, jf. § 10 i ældreloven.

Det foreslåede vil medføre, at anvendelsesområdet for loven og dermed også for ældretilsynet vil være de

nævnte typer af plejeenheder. Anvendelsesområdet vil således udgøre en videreførelse af de plejeenheder, som i dag er omfattet af hhv. kommunernes tilsyn med de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, jf. servicelovens § 151, og Styrelsens for Patientsikkerheds tilsyn efter servicelovens § 150, stk. 1, jf. § 150 c, stk. 1 og 2.

Det bemærkes, at den nye plejehjemstype ”lokalplejehjem”, jf. det samtidigt fremsatte forslag til lokalplejehjem, vil være omfattet af henvisningerne til plejehjem m.v., jf. § 47 i ældreloven og plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap.

Det foreslåede vil dertil medføre, at det kun er de enheder, som er registreret i Plejeoversigten, jf. § 27, stk. 2 og 3, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, som vil være omfattet af det nye ældretilsyns anvendelsesområde. Plejeoversigten vil omfatte de ovenfor nævnte typer plejeenheder og vil pr. 1. juli 2027, jf. § 45, stk. 3, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov ikke omfatte tilbud, hvor der i væsentligt omfang leveres hjælp og støtte til borgerne efter lov om social service. Dette med henblik på sikre, at enhederne ikke både omfattes af tilsyn fra det nye ældretilsyn og socialtilsynet.

Med det foreslåede vil de omfattede plejeenheder bl.a. modtage opstartsmøde, jf. den foreslåede § 6, have adgang til rådgivning og sparring fra ældretilsynet, jf. den foreslåede § 4, og være omfattet af tilsyn med kvalitet i helhedsplejen fra ældretilsynet, jf. den foreslåede § 7 og samtilsyn for så vidt angår plejeenheder efter § 2, nr. 1-4, jf. den foreslåede § 8.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.2.

Til § 3

I dag eksisterer der flere tilsyn med relevans for ældreområdet på henholdsvis kommunalt og statsligt niveau. Her kan særligt fremhæves forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed, som skal føre tilsyn med den personlige hjælp, omsorg og pleje efter §§ 83-87, som ydes på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter § 150 c, stk. 1 og 2, jf. servicelovens §§ 150 – 150 d, og kommunernes tilsyn med de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, jf. servicelovens § 151, samt den stedlige kommunalbestyrelses pligt til at føre et generelt driftsorienteret tilsyn med personale, bygninger og økonomi efter § 148 a i serviceloven.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 3 reguleres det overordnede ansvar for ældretilsynet og dermed også forankringen af det.

Det foreslås i *stk. 1*, at kommunalbestyrelsen har ansvaret for at varetage funktionen som ældretilsyn efter denne lov i de kommuner, der udpeges af ældreministeren efter aftale med hver af de pågældende kommuner.

Det foreslåede vil medføre, at der oprettes et nyt ældretilsyn, som vil være tværkommunalt forankret, og at kommunalbestyrelsen i de pågældende kommuner vil få det fulde ansvar for udførelsen af ældretilsynets opgaver, både myndighedsansvaret og det politiske ansvar for opgavens udførelse. De pågældende kommuner vil blive udpeget af ældreministeren efter aftale med hver af de pågældende kommuner.

Med oprettelsen af det nye ældretilsyn vil kompetencerne til at føre tilsyn med ældreplejen i plejeenheder (plejehjem, plejeboligbebyggelser m.v. og hjemmeplejeenheder) således blive samlet i et tilsyn i modsætning til i dag, hvor både de 98 kommuner og det statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed fører tilsyn med ældreplejen i disse enheder.

Forslaget skal derfor også ses i tæt sammenhæng med forslagene i § 1, nr. 17, § 5, nr. 1 og § 6, nr. 1, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag, hvoraf det følger, at kommunernes ældretilsyn efter servicelovens §§ 151-151 c ophører pr. 1. juli 2025, samt at forsøgsordningen med det statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed forlænges frem til den 1. juli 2025, hvorefter det vil ophøre.

Handlekommunens pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål (det personrettede tilsyn) efter servicelovens § 148, stk. 2, som med det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov reguleres i § 31, stk. 2, fsva. personer, som vil være omfattet af ældreloven, berøres ikke af den foreslåede etablering af et nyt ældretilsyn. Det betyder, at det personrettede tilsyn vil forblive i den ældres handlekommune, jf. retssikkerhedslovens §§ 9 og 9 b.

Det foreslås i *stk. 2, 1. pkt.*, at ældreministeren fastsætter regler om ansvaret for varetagelsen af funktionen som ældretilsyn, herunder om det geografiske dækningsområde, ældretilsynets indretning, drift og finansiering.

Det er hensigten, at bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler om antallet af og den stedlige forankring af de kommuner, som fremover skal udføre opgaverne efter denne lov, og hvor kommunalbestyrelsen vil have ansvaret for at varetage funktionen som ældretilsyn.

For at varetage hensynet til at sikre et uafhængigt ældretilsyn, så kommunerne ikke både skal føre tilsyn med egne og private plejeenheder beliggende i kommunen, samtidig med, at kommunerne driver egne plejeenheder, er det derudover hensigten med den foreslåede bemyndigelse at fastsætte regler om, at ældretilsynet i de pågældende kommuner ikke skal kunne agere ældretilsyn overfor plejeenheder i egen kommune eller overfor plejeenheder, som den oprindelige ældretilsynskommune driver eller har indgået driftsaftale med, og som er beliggende i andre kommuner. I den forbindelse er det også hensigten med bemyndigelsen at fastsætte regler om ældretilsynets geografiske dækningsområde.

Med bemyndigelsen er det endvidere hensigten at fastsætte regler om ældretilsynets indretning og drift. Dette vil f.eks. kunne omfatte regler om mulighed for ældretilsynet til at oprette et afdelingskontor i en anden kommune, når særlige geografiske hensyn, f.eks. lange afstande, tilsiger det.

Derudover er det hensigten at fastsætte regler om en finansieringsmodel for ældretilsynet.

Med *stk. 2, 2. pkt.*, foreslås det, at ældreministeren i den forbindelse kan fastsætte nærmere regler om indholdet i ældretilsynets opgaver.

Det foreslåede 2. pkt. vil medføre, at ældreministeren vil få bemyndigelse til at kunne fastsætte nærmere regler om indholdet i bl.a. ældretilsynets rådgivning og sparring og tilsyn med kvalitet i helhedsplejen i plejeenhederne, hvis der viser sig et behov herfor på sigt.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, punkt 2.1.3.1. For nærmere om ophør af det kommunale ældretilsyn og udfasningen af det statslige ældretilsyn henvises til § 1, nr. 17, § 54, nr. 1 og § 65, nr. 1, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag og bemærkningerne hertil. Derudover henvises til § 31, stk. 2, og bemærkningerne hertil i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov for så vidt angår det personrettede tilsyn.

Til § 4

I dag har ældretilsynene i hhv. kommunerne og Styrelsen for Patientsikkerhed ikke en lovbestemt opgave i at støtte plejeenhederne med henblik på at sikre kvalitet i ældreplejen. I forhold til forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn i Styrelsen for Patientsikkerhed er der dog i medfør af § 150 e i serviceloven et krav om, at modtager en registreringspligtig enhed, jf. § 150 c, et påbud om krav til den social- og

plejefaglige indsats eller om midlertidigt at indstille driften af den social- og plejefaglige indsats hos den pågældende enhed helt eller delvis, jf. § 150 d, stk. 1, skal vedkommende registreringspligtige enhed tage imod et opfølgings- og læringsforløb ved et udgående rejsehold under Videnscenter for værdig ældrepleje i Sundhedsstyrelsen. Formålet med disse forløb er, at plejeenheder, der har modtaget et påbud, får målrettet støtte til faglig læring og udvikling i plejeenheden. Forløbene omfatter bl.a. socialfaglig støtte til, at den pågældende plejeenhed kan arbejde målrettet med afhjælpning af de fejl og mangler, som er årsagen til påbuddet fra ældretilsynet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 4 reguleres, at ældretilsynet skal have en koordinerende funktion for at sikre relevant rådgivning og sparring til plejeenhederne. Dette med henblik på at sikre, at plejeenhedens udfordringer med det samme adresseres til den rette myndighed, og at plejeenheden får den mest hensigtsmæssige støtte, da ældretilsynet ikke altid vil være den rette myndighed til at løse udfordringerne i plejeenheden.

Det foreslås i *stk. 1*, at ældretilsynet koordinerer og iværksætter indsatsen vedrørende rådgivning og sparring efter stk. 2 og 3 til plejeenheder omfattet af § 2, i følgende tilfælde:

- 1) Efter anmodning fra den ældre eller dennes pårørende.
- 2) Efter anmodning fra plejeenhedens ledelse.
- 3) I forbindelse med tilsyn efter § 7, stk. 1-3.

De foreslåede nr. 1 og nr. 2 vil indebære, at den ældre eller dennes pårørende, som er i berøring med en plejeenhed, og plejeenheden selv i form af ledelsen vil have mulighed for at række ud til ældretilsynet og anmode om rådgivning og sparring til plejeenheden fra ældretilsynet. Derudover kan ældretilsynet i medfør af det foreslåede nr. 3 i forbindelse med et tilsyn efter det foreslåede § 7, stk. 1-3, også selv have observeret et behov for rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen hos plejeenheden.

Der vil ikke efter forslagets nr. 1 være tale om en klagemulighed over den konkrete kommunale afgørelse om visitation af omsorgs- og plejeforløb eller den konkrete udmøntede helhedspleje. Derimod vil ældretilsynet på baggrund af anmodningen, hvis den er begrundet i konkrete forhold, have mulighed for at indlede en dialog og eventuelt en observation rettet mod eventuelle generelle forhold relateret til kvaliteten i helhedsplejen i plejeenheden. Ældretilsynet vil på den baggrund kunne foretage en vurdering af, om det vil være relevant at bistå med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen, som vil kunne anvendes i den eller de konkrete situationer, men som også vil kunne bidrage til læring fremadrettet.

Det bemærkes derudover i forhold til forslagets nr. 1, at der ikke er tilsigtet en omgåelsesmulighed i forhold til den lokale ledelses mulighed for at finde lokale løsninger. Det bør således overvejes, om forholdene først kan løses ved henvendelse til nærmeste leder e.l., inden ældretilsynet kontaktes.

At ældretilsynet »koordinerer og iværksætter« udfoldes i det foreslåede stk. 2 og 3.

Det foreslås således i *stk. 2*, at ældretilsynet i forbindelse med en anmodning efter stk. 1, nr. 1 og 2, vurderer om der er tale om forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen, som plejeenheden har behov for støtte til fra ældretilsynet, eller om anmodningen skal videresendes til anden relevant myndighed.

Det foreslås derudover i *stk. 3*, at ældretilsynet bistår plejeenheden med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1 og i overensstemmelse med ældretilsynets

vurdering efter stk. 2 og ældretilsynets vurdering af behovets omfang. Ældretilsynet vejleder derudover om andre relevante myndigheders indsatser i forhold til plejeenhedens behov.

Det foreslåede vil samlet set medføre, at ældretilsynet, når der modtages en anmodning fra den ældre eller dennes pårørende, jf. stk. 1, nr. 1, eller fra ledelsen af en plejeenhed, jf. stk. 1, nr. 2, først skal vurdere, om der i anmodningen er tale om forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen, som plejeenheden har behov for støtte til fra ældretilsynet, eller om anmodningen skal videresendes til anden relevant myndighed. Ældretilsynet vil således ikke være forpligtet til at bistå med rådgivning og sparring alene på baggrund af anmodningen.

Med »forhold begrundet i kvalitet i helhedsplejen« foretages den samme afgrænsning af området for ældretilsynets forpligtelse til at bistå den enkelte plejeenhed med rådgivning og sparring, jf. det foreslåede stk. 3, som vil gøre sig gældende i forhold til ældretilsynets tilsynsforpligtelse efter den foreslåede § 7. Det skal bemærkes, at der frem mod idriftsættelsen af ældretilsynet vil blive udviklet et vurderingskoncept, som vil bestå i en omsætning af de bærende værdier og den materielle udmøntning heraf i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov til kvalitetsmarkører for, hvordan kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven skal afspejle sig i praksis og vil blive vurderet.

I det tilfælde, hvor anmodningen ikke er begrundet i forhold relateret til kvalitet i helhedsplejen, vil ældretilsynet skulle vurdere, hvilken anden myndighed, der vil være relevant, at videresende anmodningen til. I denne vurdering vil indgå de oplysninger og omstændigheder, som følger af anmodningen. Dette skal holdes op imod området for den eller de andre relevante myndigheder, herunder deres opgave og ekspertise inden for dette område. Ældretilsynet vil på baggrund heraf skulle foretage en konkret helhedsbedømmelse, og ældretilsynet vil således i disse tilfælde være overladt et skøn. Som eksempel på forhold, som kan være relevant at videresende til anden myndighed kan nævnes forhold angående den enkelte ældre borgers behov for hjælp. Henset til at det nye ældretilsyn ikke vil være rettet mod den enkelte ældre borger, vil disse forhold i stedet være relevant at videresende til den ældres handlekommune, som vil være forpligtet til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Derudover vil forhold, som f.eks. angår arbejdsmiljøet være relevant at videresende til Arbejdstilsynet.

Hvis ældretilsynet på baggrund af anmodningen eller i forbindelse med et tilsyn vurderer, at plejeenhedens behov for støtte er relateret til kvalitet i helhedsplejen, vil ældretilsynet efter det foreslåede stk. 3, 1. pkt. være forpligtet til at bistå den enkelte plejeenhed med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen i overensstemmelse med ældretilsynets vurdering af omfanget af plejeenhedens behov. Ældretilsynet vil således i vurderingen af omfanget af plejeenhedens behov være overladt et skøn. Dertil vil ældretilsynet være tildelt et vist prioriteringsrum med hensyn til fordelingen af ressourcerne mellem ældretilsynets opgaver, herunder rådgivning og sparring samt at føre til med kvalitet i helhedsplejen. Det bemærkes i den forbindelse, at det gælder generelt for offentlige myndigheder, og således også for de udpegede ældretilsynskommuner, at de skal anvende deres økonomiske ressourcer i overensstemmelse med de politiske prioriteringer og de formål, hvortil de er givet, ligesom ressourcerne skal anvendes bedst muligt. Ligeledes gælder, at prioriteringen skal ske inden for de rammer, der følger af lovgivningen, herunder den forvaltningsretlige lovgivning og de forvaltningsretlige principper, som bl.a. indebærer, at en eventuel prioritering skal være forsvarlig.

Rådgivningen og sparringen forudsættes i overensstemmelse med den foreslåede formålsbestemmelse at være dialogbaseret og have et læringsorienteret sigte, så plejeenheden derigennem gøres i stand til at reflektere over og arbejde med kvaliteten i helhedsplejen. Rådgivningen og sparringen vil ikke være afgrænset tidsmæssigt, og der vil således kunne være tale om en enkeltstående vejlednings- og

sparringsindsats eller flere på hinanden følgende indsatser i form af korterevarende frivillige forløb. Det konkrete forløb udarbejdes i dialog mellem tilsynsenheden og plejeenheden.

Det bemærkes, at ældretilsynets rådgivning og sparring vil have karakter af at være ”vejledende”, hvilket betyder, at ældretilsynet ikke i medfør af det foreslåede vil kunne pålægge plejeenheden at indrette sin organisering og drift på en konkret og specifik måde. Der vil således i stedet være tale om en dialog, hvor der udveksles synspunkter og viden mellem plejeenheden og ældretilsynet. Hensigten hermed er at bidrage med viden og nye indsigter til plejeenheden, som enheden kan drage læring af med henblik på at finde de bedst egnede lokale løsninger generelt og i konkrete situationer.

Heroverfor står den foreslåede sanktionsmulighed i § 9, stk. 1, nr. 2, som indeholder en mulighed for at træffe afgørelse om påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring efter det foreslåede § 4, stk. 3. I dette tilfælde vil plejeenheden være forpligtet til at modtage rådgivning og sparring fra ældretilsynet, da ældretilsynet i forbindelse med udstedelsen af påbuddet vil have vurderet, at denne sanktion vil være nødvendig af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen.

Med stk. 3, 2. pkt., vil ældretilsynet – udover selv at bistå med rådgivning og sparring til den pågældende plejeenhed – også have en vejledningsopgave med hensyn til andre relevante myndigheders indsatser i forhold til plejeenhedens behov.

Med »andre relevante myndigheders indsatser« sigtes mod aktuelle indsatser på det pågældende tidspunkt. Dette kan f.eks. kan være indsatser i Sundhedsstyrelsen, der aktuelt via deres rejsehold under Videnscenter for værdig ældrepleje vil kunne bidrage med ny viden, redskaber og metoder i forhold til, hvordan der f.eks. kan arbejdes med, hvordan afmagt og forråelse forebygges og håndteres. Ligeledes vil den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO) i Social- og Boligstyrelsen kunne være relevant i sager om demens, da de aktuelt tilbyder rådgivning generelt i sager om demens. VISO tilbyder også gruppeforløb, hvis en plejeenhed har behov for rådgivning om en problemstilling ift. en gruppe af borgere, der er demente f.eks. i forhold til strukturering af hverdag, indretning af rum m.v.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.4. Derudover henvises til §§ 7 og 9 og bemærkningerne hertil.

Til § 5

Det følger af § 150, stk. 1 i serviceloven, at Styrelsen for Patientsikkerhed skal føre tilsyn med den personlige hjælp, omsorg og pleje efter §§ 83-87, som ydes på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter § 150 c, stk. 1 og 2.

Det følger endvidere af § 150, stk. 2 i serviceloven, at Styrelsen for Patientsikkerhed skal gennemføre tilsyn med den personlige hjælp, omsorg og pleje efter §§ 83-87 ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko for, at den personlige hjælp, omsorg og pleje ikke har den fornødne kvalitet. Styrelsen for Patientsikkerhed skal ligeledes på baggrund af en begrundet mistanke gennemføre tilsyn efter stk. 1, hvis det vurderes nødvendigt af hensyn til den fornødne kvalitet af den personlige hjælp, omsorg og pleje i en enhed.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2017-2018, tillæg A, L 210, som fremsat, side 16, at begrundet mistanke kan f.eks. være afstedkommet af bekymringshenvendelser fra beboere eller pårørende eller på baggrund af pressedækning.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 5 reguleres Ældrelinjen i ældretilsynet.

Det foreslås i *stk. 1*, at ældretilsynet i hver af de kommuner, hvor kommunalbestyrelsen varetager funktionen som ældretilsyn, skal have en let tilgængelig og direkte indgang (Ældrelinjen), hvortil ældre, pårørende, personale og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i en plejeenhed.

Det foreslåede *stk. 1* vil indebære, at ældretilsynet i de udpegede ældretilsynskommuner skal oprette Ældrelinjen, som skal være let tilgængelig for de ældre borgere, deres pårørende, ansatte m.fl. Det forudsættes derfor af hensyn til målgruppen for Ældrelinjen og for at sikre kendskab til Ældrelinjen, at denne er synlig og f.eks. fremgår tydeligt på ældretilsynets hjemmeside(r), og at den er brugervenlig f.eks. ved både at give mulighed for at indberette mundtligt via opkald til et særligt telefonnummer og skriftligt via en særlig e-mail eller kontaktformular på ældretilsynets hjemmeside. For yderligere at sikre kendskab til Ældrelinjen vil ældretilsynet også i forbindelse med opstartsmøder, som foreslås med § 6, skulle oplyse om muligheden for at henvende sig, herunder med mulighed for at være anonym, om bekymrende forhold i en plejeenhed til Ældrelinjen. Ligeledes vil borgerens handlekommune i overensstemmelse med kommunens generelle vejledningsforpligtelse skulle oplyse herom i forbindelse med visitationen til et pleje- og omsorgsforløb efter § 10 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Ældretilsynet gives valgfrihed i forhold til udformningen af Ældrelinjen. Dog skal Ældrelinjen i medfør af det foreslåede udformes på en måde, der giver henvenderen mulighed for at være anonym, og som kan sikre fortrolighed om identiteten på henvenderen selv, jf. det foreslåede *stk. 3*.

Det er ikke en forudsætning, at den der henvender sig til Ældrelinjen, selv modtager helhedspleje. Det vil derfor være muligt for enhver, som er i berøring med og er bekymret for forholdene i en plejeenhed, at rette henvendelse til Ældrelinjen.

Som eksempler på »bekymrende forhold«, der vil kunne rettes henvendelse om til Ældrelinjen, kan nævnes oplysninger om en forrået kultur, herunder en ubehagelig tone mellem personalet og de ældre og manglende mulighed for selvbestemmelse m.v. Med »bekymrende forhold« vil der også kunne være tale om forhold ved den generelle pleje eller omsorg, der ydes i de omfattede plejeenheder, som henvenderen mener er problematisk eller kritisabelt. Det vil f.eks. kunne omfatte mistanke om faglige problemer ved den helhedspleje, der ydes i eller af de omfattede plejeenheder, jf. den foreslåede § 2.

Med *stk. 2* foreslås det, oplysninger om bekymrende forhold, som nævnt i *stk. 1*, så vidt muligt skal rettes til plejeenheden eller til en ansvarlig myndighed inden henvendelse til Ældrelinjen.

Det foreslåede skal ses i sammenhæng med formålet med Ældrelinjen, som bl.a. er at udgøre et supplement til den direkte og i nogle tilfælde daglige kommunikation i eller med plejeenheden om bekymrende forhold i plejeenheden, dels som en supplerende sikkerhed for de ældre borgere, deres pårørende, personalet m.v., med hensyn til en reaktion på bekymrende forhold.

Det foreslåede vil derfor også have til formål at understøtte en hensigtsmæssig proces for håndtering og opfølgning på henvenderens bekymring og eventuelle udfordringer i plejeenheden, ved at bekymrende forhold med det samme adresseres til plejeenheden ved at rette henvendelse til nærmeste leder, tillidsrepræsentant, arbejdsmiljørepræsentant e.l., eller til en anden myndighed end ældretilsynet, som er den rette til at håndtere bekymringen f.eks. handlekommunen fsva. den konkrete udmøntede helhedspleje, Arbejdstilsynet fsva. forhold vedrørende arbejdsmiljø e.l.

Det skal understreges, at det foreslåede ikke vil udgøre en pligt for henvenderen men mere vil have karakter af en anbefaling og opfordring. Dette har også den betydning, at ældretilsynet – når der modtages en henvendelse – ikke vil skulle afdække, om den pågældende har rettet henvendelsen andetsteds på

forhånd. Ældretilsynet vil således skulle lægge til grund, at henvenderen har gjort, hvad der var muligt for den pågældende i den konkrete situation. Ældretilsynet vil således heller ikke kunne afvise en henvendelse til Ældrelinjen af den årsag men vil skulle vurdere, om henvendelsen giver anledning til at foretage sig nærmere.

Det skal bemærkes, at det er driftsherren og ledelsen af en plejeenhed, der har ansvaret for at sikre, at de overordnede og tværgående rammer for ældreplejen, herunder kvaliteten i plejeenheden er i orden. Ældretilsynet har således ikke ansvar for at sikre kvaliteten men for at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen igennem læringsorienteret dialog, rådgivning og sparring samt tilsyn.

Med *stk. 3* foreslås det, at ældretilsynet ikke må videregive oplysninger om identiteten på den, der har henvendt sig, og andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes, til plejeenheden eller andre, uden vedkommendes udtrykkelige samtykke.

Det foreslåede vil medføre, at der skal gælde en absolut beskyttelse af personen, som henvender sig til ældretilsynet via Ældrelinjen i form af et forbud for ældretilsynet mod videregivelse af oplysninger til plejeenheden eller andre vedrørende identiteten på den, der har henvendt sig, og andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes, uden vedkommendes udtrykkelige samtykke.

Ældrelinjen vil i medfør af det foreslåede derfor skulle sikre fortrolighed om identiteten på henvenderen selv. Ældrelinjen skal derfor udformes på en måde, der sikrer, at det alene er relevante personer fra ældretilsynet, der har adgang til de modtagne oplysninger. Af hensyn til fortroligheden må oplysninger derfor ikke opbevares og behandles på et almindeligt tilgængeligt sted som f.eks. et fælles drev eller et arkiv, hvor der vil være generel adgang.

I forhold til »andre oplysninger, ud fra hvilke vedkommendes identitet direkte eller indirekte kan udledes« bemærkes, at det vil bero på en konkret vurdering, om oplysningerne kan gøre en henvender til Ældrelinjen identificerbar. Udover konkrete oplysninger som navn, adresse og telefonnummer kan mere generelle oplysninger også gøre henvenderen identificerbar. F.eks. vil en stillingsbetegnelse alene på eller i en mindre plejeenhed kunne gøre henvenderen identificerbar, mens en stillingsbetegnelse sammen med oplysninger om afdeling eller distrikt på eller i mellemstore og store plejeenheder kunne muliggøre identifikation.

I forhold til behandling af indkomne oplysninger, herunder videregivelse heraf vil forslaget medføre, at oplysninger om, at der er modtaget en henvendelse og oplysningerne i henvendelsen kan videregives til plejeenheden og andre, når det sker som led i opfølgning på en henvendelse eller for at imødegå overtrædelser.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at reglerne om tavshedspligt efter straffeloven vil gælde for ældretilsynet, herunder de medarbejdere i tilsynet, som er i berøring med Ældrelinjen og de modtagne oplysninger. Som for øvrige offentligt ansatte, må disse personer således ikke uberettiget videregive eller udnytte fortrolige oplysninger, som de som led i deres arbejde er eller bliver bekendt med, når det sker til uvedkommende. En ansat, som overtræder sin tavshedspligt, kan blive mødt med ansættelsesretlige reaktioner, dvs. påtale, advarsel, afskedigelse e.l. I grovere tilfælde vil uberettiget videregivelse eller udnyttelse af fortrolige oplysninger også kunne straffes med bøde eller fængsel efter straffelovens § 152.

Ældrelinjen vil – i overensstemmelse med de almindelige regler om videregivelse af oplysninger mellem myndigheder inden for den offentlige forvaltning – kunne videregive oplysninger fra indberetningen til relevante myndigheder, som f.eks. politiet og arbejdstilsynet og vil efter omstændighederne også kunne have en pligt til at videregive oplysninger. Dette vil omfatte de tilfælde, hvor indholdet i oplysningerne

antages at være relevant og nødvendigt for den anden myndigheds opgavevaretagelse, f.eks. politiet fsva. strafbare forhold, arbejdstilsynet fsva. forhold relateret til arbejdsmiljøet, det sundhedsfaglige tilsyn fsva. medicinhåndtering osv. Derudover vil en pligt til at videregive de indkomne oplysninger også kunne følge af anden lovgivning i øvrigt.

Generelt skal det bemærkes, at en behandling af de indkomne oplysninger til Ældrelinjen ikke vil udgøre afgørelsesvirksomhed i forhold til den, som har indberettet oplysningerne, hvorfor denne ikke vil have partsstatus i en sag om de modtagne oplysninger. Dertil vil en anmodning om aktindsigt i oplysninger til Ældrelinjen, skulle vurderes efter de til enhver tid gældende regler i forvaltningsloven og offentlighedsloven. Det bemærkes, at i det tilfælde, hvor henvenderen giver samtykke til helt eller delvist at give afkald på anonymiteten, vil dette kunne påvirke vurderingen af spørgsmålet om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.4.

Til § 6

Med lovforslagets kapitel 6 reguleres ældretilsynets afholdelse af opstartsmøde til plejeenheder.

Det foreslås med *stk. 1*, at ældretilsynet afholder opstartsmøde med plejeenheden inden for 3-6 måneder efter, at en plejeenhed har registreret sig i Plejeoversigten.

Det foreslåede opstartsmøde vil medføre, at ældretilsynet vil skulle afholde opstartsmøde inden for 3-6 måneder efter, at en ny plejeenhed har registreret sig i Plejeoversigten. Ældretilsynet vil således have initiativpligten til og ansvaret for, at mødet afholdes.

I forhold til hvornår de »3-6 måneder« vil skulle beregnes ud fra, vil oplysningen om registrering af en ny plejeenhed blive registreret automatisk i Plejeoversigten. Registreringstidspunktet vil således være det tidspunkt, hvor de »3-6 måneder« vil skulle beregnes ud fra. Kan registreringstidspunktet ikke fastlægges som følge af f.eks. tekniske problemer med Plejeoversigten, må de »3-6 måneder« regnes ud fra det tidspunkt, hvor oplysningen blev afsendt, hvis der kan fremskaffes pålidelige oplysninger om afsendelsestidspunktet.

Opstartsmødet foreslås med *stk. 2* at indebære dialog med plejeenheden om ældretilsynet, herunder ældretilsynets rådgivning og sparring, jf. § 4, stk. 3, Ældrelinjen, jf. § 5, ældretilsynets tilsyn, jf. § 7, og eventuelt dialog om forhold, hvor det kan være relevant for plejeenheden at arbejde med kvalitet i helhedsplejen.

Ældretilsynet gives metodefrihed i forhold til tilrettelæggelsen af opstartsmødet under forudsætning af, hvad der vurderes fagligt forsvarligt i den enkelte situation. Opstartsmødet vil således kunne gennemføres fysisk eller virtuelt, og flere plejeenheder vil eventuelt kunne slås sammen, hvis der f.eks. er tale om plejeenheder inden for samme kommune. Ligeledes vil flere kommuner evt. kunne slås sammen i forbindelse med afholdelsen af opstartsmøde til de eksisterende plejeenheder, som skal være gennemført inden den 1. juli 2026, jf. lovforslagets § 16, stk. 2.

I det tilfælde, hvor ældretilsynet i forbindelse med opstartsmødet vurderer, at der er en konkret bekymring for kvalitet i helhedsplejen, vil ældretilsynet skulle gennemføre et tilsyn efter den foreslåede § 7.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.6. Derudover henvises til § 16 og bemærkningerne hertil.

Til § 7

Det fremgår af servicelovens § 150, stk. 1, at Styrelsen for Patientsikkerhed skal føre tilsyn med den personlige hjælp, omsorg og pleje efter §§ 83-87, som ydes på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter servicelovens § 150 c, stk. 1 og 2.

Efter servicelovens § 150, stk. 2, skal Styrelsen for Patientsikkerhed gennemføre tilsynet efter stk. 1 ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko for, at den personlige hjælp, omsorg og pleje ikke har den fornødne kvalitet. Styrelsen for Patientsikkerhed skal ligeledes på baggrund af en begrundet mistanke gennemføre tilsyn efter stk. 1, hvis det vurderes nødvendigt af hensyn til den fornødne kvalitet af den personlige hjælp, omsorg og pleje i en enhed.

Det følger af § 150, stk. 5, i serviceloven, at Styrelsen for Patientsikkerhed fastsætter nærmere regler om vurdering af kvaliteten af den personlige hjælp, omsorg og pleje, herunder i form af opstilling af kriterier og indikatorer.

Det følger endvidere af § 2, stk. 1, i bekendtgørelse om Styrelsen for Patientsikkerheds tilsyn på ældreområdet, at Styrelsen for Patientsikkerheds samlede vurdering af om den personlige hjælp, omsorg og pleje, som ydes i en enhed, har den fornødne kvalitet efter servicelovens § 150, stk. 2, vurderes inden for følgende temaer: Selvbestemmelse og livskvalitet, herunder en værdig død, trivsel og relationer, målgrupper og metoder, organisation, ledelse og kompetencer, procedurer og dokumentation samt aktiviteter og rehabilitering.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med kapitel 7 reguleres ældretilsynets tilsyn med og vurdering af kvalitet i helhedsplejen og tilbagemelding på tilsyn til plejeenhederne.

Det foreslås med *stk. 1*, at ældretilsynet fører tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven, i plejeenhederne omfattet af § 2.

Det foreslåede vil medføre, at ældretilsynet i de udpegede ældretilsynskommuner vil være forpligtet til at føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven, i de plejeenheder, som er opført i den foreslåede § 2, og som dermed vil være omfattet af ældretilsynsloven.

At ældretilsynet fører tilsyn med kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven, vil betyde at ældretilsynet skal påse og vurdere, om helhedsplejen generelt har en kvalitet, som afspejler det beskrevne i ældreloven. Rammen for denne vurdering fremgår af det foreslåede § 7, stk. 3. Det bemærkes i den forbindelse, at der frem mod idriftsættelsen af ældretilsynet vil blive udviklet et vurderingskoncept, der skal sætte retning for kvalitet i helhedsplejen med afsæt i en omsætning af de bærende værdier og den materielle udmøntning heraf i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, som skal danne ramme for, hvordan kvalitet i helhedsplejen, der gives i medfør af ældreloven vil skulle afspejle sig i praksis og vil blive vurderet ud fra af ældretilsynet.

Det bemærkes derudover, at handlekommunens forpligtelse til at føre et personrettet tilsyn fortsat vil gælde, jf. § 31, stk. 2, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

Med *stk. 2, 1. pkt.*, foreslås det, at tilsyn efter stk. 1 gennemføres ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko, eller hvor der er en konkret bekymring for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen.

Det foreslåede vil medføre, at udvælgelsen af plejeenheder til tilsyn vil ske ud fra ældretilsynets vurde-

ring af, hvor der er størst risiko for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen, eller hvor der er en konkret bekymring herfor.

Ved tilsyn forstås både fysiske tilsynsbesøg samt administrative tilsyn, som ikke kræver et fysisk besøg i plejeenheden, og som kan bestå af et telefon- eller virtuelt opkald eller indhentning af skriftlig information. Ved tilsyn forstås endvidere enhver form for udøvelse af tilsynsvirksomhed, herunder de aktiviteter, der indgår i myndighedens planlægning, forberedelse og gennemførelse af et konkret fysisk tilsynsbesøg i samarbejde med plejeenheden, administrativt tilsyn, opfølgning i form af afrapportering.

I det tilfælde, hvor ældretilsynet udvælger en plejeenhed til tilsyn, vil udførelsen af tilsynet således både kunne ske som et fysisk anmeldt eller uanmeldt besøg i plejeenheden eller som et administrativt tilsyn i form af f.eks. en telefonsamtale med lederen eller indhentelse af skriftlig information. Det vil endvidere kunne ske såvel planlagt på baggrund af den løbende risikovurdering som reaktivt på baggrund af en konkret bekymring. Ældretilsynet gives dermed metodefrihed i forhold til tilrettelæggelsen og udførelsen af tilsynet under hensyntagen til de konkrete forhold i den enkelte plejeenhed med henblik på bl.a. at sikre et afstemt ressourceforbrug for ældretilsynet og plejeenheden.

I forhold til det reaktive tilsyn bemærkes, at dette vil ske ex officio og være afgrænset til de tilfælde, hvor der er en konkret bekymring for kvalitet i helhedsplejen. I det tilfælde hvor der ikke er en sådan konkret bekymring, og hvor ældretilsynet får oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, som er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, vil ældretilsynet i medfør af den foreslåede § 11 være forpligtet til at videregive disse, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger.

Det skal bemærkes, at ældretilsynets mulighed for at komme på uanmeldt fysisk besøg i plejeenheden ikke vil indebære, at ældretilsynet uden retskendelse kan få adgang til plejeenheden. Adgangen til plejeenheden i forbindelse med tilsyn forudsætter således den pågældende enheds accept.

Det skal derudover bemærkes, at ældretilsynets mulighed for at komme på uanmeldt fysisk besøg i plejeenheden bør reserveres til de tilfælde, hvor tilsynets formål ellers ville have været forspildt ved forudgående underretning. Det bør derfor indgå i overvejelserne om anmeldt eller uanmeldt tilsynsbesøg, om et anmeldt besøg vil give mulighed for at vurdere enheden under normale driftsforhold. Det kan efter omstændighederne give anledning til et uanmeldt tilsynsbesøg, hvis ældretilsynet har en formodning om, at uregelmæssigheder kan rettes op eller blive skjult i perioden op til det anmeldte tilsynsbesøg, men i øvrigt vil blive fortsat efter besøget, eller hvis ældretilsynet på anden vis vurderer, at et anmeldt tilsynsbesøg ikke vil kunne give et retvisende billede af plejeenhedens praksis og kvalitet i helhedsplejen.

Ligeledes bør ældretilsynet i forbindelse med et tilsynsbesøg vurdere, hvor langt varsel der skal gives i det konkrete tilfælde. Et kort varsel, koblet med det stærke fokus på risikobasering, vil kunne bidrage til at reducere ressourcetrækket hos plejeenheden og samtidig give ældretilsynet et mere reelt billede af praksis. Det er dog vigtigt med den korte varsling at sikre, at tilsynet kan gennemføres i praksis, herunder at der er de nødvendige nøglepersoner i form af medarbejdere og ledere tilstede i plejeenheden. Det skal særligt også ses i sammenhæng med den foreslåede § 8 om samtilsyn på plejehjem, hvor der også vil være et hensyn til at sikre, at relevante medarbejdergrupper og ledelsen af plejeenhederne er tilstede på dagen for samtilsyn.

Det skal bemærkes, at et dialogbaseret tilsyn med fokus på at medvirke til læring i plejeenhederne erfaringsmæssigt opnås mest hensigtsmæssigt gennem anmeldte tilsynsbesøg, så plejeenhederne har mulighed for at forberede sig og reflektere over egen praksis, samt komme med input til opmærksomhedspunkter eller mål for tilsynet, som vil kunne understøtte tilsynets fokus på at sikre læring og dialog.

Det er forventningen, at der på sigt vil blive udviklet en risikomodel, som skal bidrage til, at de planlagte tilsyn i endnu højere grad målrettes de plejeenheder, hvor der er størst risiko for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen. Risikomodelen forventes bl.a. udarbejdet ud fra relevante faktorer og parametre i form af tilgængelige data på Plejeoversigten, f.eks. medarbejdergennemstrømning, lederskifte, sygefravær blandt personalet m.v.

Det foreslåede 1. pkt. vil således medføre, at indtil risikomodelen er udviklet, vil ældretilsynet bl.a. skulle gennemføre tilsyn efter det foreslåede stk. 1 baseret på bl.a. en stikprøveudvælgelse, ældretilsynets egen viden om plejeenhederne, orienteringer fra andre myndigheder, presseomtale eller henvendelser til ældretilsynets direkte linje (Ældrelinjen) fra ældre, pårørende, medarbejdere og andre, der er i kontakt med plejeenhederne.

Med *stk. 2, 2. pkt.*, foreslås det, at ældretilsynet uanset 1. pkt. gennemfører et anmeldt tilsynsbesøg i hver plejeenhed inden for en periode på 5 år.

Det foreslåede 2. pkt. vil medføre, at alle plejeenheder skal have modtaget et tilsyn og dermed også have vurderet kvalitet i helhedsplejen af ældretilsynet som led i et anmeldt tilsynsbesøg inden for en femårig periode. Det betyder, at hvis ældretilsynet inden for de seneste fem år har været på fysisk, anmeldt besøg i plejeenheden – uanset om tilsynet var foranlediget af en konkret bekymring (reaktivt tilsyn) eller den løbende risikovurdering (planlagt tilsyn) – vil denne betingelse anses for at være opfyldt.

Det skal sikre, at alle plejeenheder som minimum modtager et fysisk tilsynsbesøg fra ældretilsynet inden for en periode på maksimalt fem år fra seneste fysiske tilsynsbesøg, så det sikres, at helhedsplejen i alle plejeenheder generelt har en kvalitet, som står mål med det beskrevne i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov.

I perioden mellem disse fysiske besøg vil aktiveringen af ældretilsynet ske på baggrund af, at plejeenhederne enten selv henvender sig til ældretilsynet, eller når der f.eks. sendes en bekymring via Ældrelinjen, og ældretilsynet vurderer, at henvendelsen giver ældretilsynet anledning til at reagere med den nødvendige hurtighed (reaktivt tilsyn), eller når ældretilsynet i øvrigt vurderer, at en plejeenhed bør udvælges til planlagt tilsyn grundet risiko for udfordringer med kvalitet i helhedsplejen.

Det foreslås med *stk. 3*, at som led i tilsynet efter *stk. 2* foretager ældretilsynet en vurdering af kvalitet i helhedsplejen inden for følgende temaer, jf. § 1, *stk. 2*, og § 11 i ældreloven:

- 1) Den ældres selvbestemmelse.
- 2) Tillid til medarbejderne og den borgernære ledelse.
- 3) Et tæt samspil med de pårørende, lokale fællesskaber og civilsamfund.

Med det foreslåede pålægges ældretilsynet en pligt til som led i tilsynet – hvad end det er administrativt eller et fysisk tilsynsbesøg – at foretage en samlet vurdering af kvaliteten i helhedsplejen i den enkelte plejeenhed.

Vurderingen vil være afgrænset i forhold til de elementer, der indgår i helhedspleje, jf. den foreslåede § 9, *stk. 2*, i ældreloven, som er: 1) personlig hjælp og pleje, 2) hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver m.v. i hjemmet, samt 3) genoptræning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom, der ikke behandles i tilknytning til en sygehusindlæggelse.

De tre temaer, som fremgår af § 1, *stk. 2*, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov og som uddybet i § 11 i samme, udgør de tre bærende værdier i ældreloven. Disse værdier vil være kendetegnende for

den helhedspleje, der vil blive givet i medfør ældreloven, og disse foreslås derfor også at udgøre de tre centrale temaer for ældretilsynets vurdering af den enkelte plejeenheds kvalitet i helhedsplejen.

Der er tale om et tilsyn med den generelle kvalitet af helhedsplejen i den enkelte plejeenhed og således ikke et personrettet tilsyn med, om den enkelte ældre borger modtager den hjælp, som denne har behov for. Handlekommunens forpligtelse til at føre et personrettet tilsyn vil fortsat være gældende, jf. § 31, stk. 2, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov. Det samme vil gælde for kommunalbestyrelsens øvrige forpligtelser, herunder bl.a. at kommunalbestyrelsen vil skulle tildele pleje- og omsorgsforløb på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte borgers behov og ressourcer og føre tilsyn hermed.

Det skal bemærkes, at det er driftsherren og ledelsen af en plejeenhed, der har ansvaret for at sikre, at de overordnede og tværgående rammer for ældreplejen, herunder kvaliteten i plejeenheden er i orden. Ældretilsynet har således ikke ansvar for at sikre kvaliteten men for at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen igennem læringsorienteret dialog, rådgivning og sparring samt tilsyn.

Selve vurderingen af plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen vil basere sig på ældretilsynets løbende tilsynsviden- og praksis og et vurderingskoncept, som vil blive udviklet frem imod idriftsættelsen af ældretilsynet den 1. juli 2025, og som vil blive fastsat på bekendtgørelsesniveau, jf. det foreslåede stk. 5 nedenfor.

Vurderingskonceptet skal bl.a. danne rammen for dialogen mellem ældretilsynet og plejeenhederne – bl.a. op til et tilsyn – for på den måde at kunne ”samskabe”, hvad der kan være behov for at være fokus på i tilsynet. Derudover skal vurderingskonceptet også danne ramme for ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen og dermed også udgangspunkt for en vurdering af, hvor der f.eks. kan være behov for at støtte plejeenhederne med rådgivning og sparring fra ældretilsynet eller orientere om andre myndigheders aktuelle indsatser. Vurderingskonceptet vil således både sætte retning for kvalitet i helhedsplejen og udgøre det faglige omdrejningspunkt for den læringsorienterede dialog, rådgivningen og sparringen til plejeenhederne og ældretilsynets vurdering af den enkelte plejeenheds kvalitet i helhedsplejen samt i den forbindelse muligheden for at træffe afgørelse om sanktioner, jf. den foreslåede § 9. Endelig vil vurderingskonceptet bidrage til at sikre ensartethed på tværs af de udpegede ældretilsynskommuner.

Der vil være tale om et generisk vurderingskoncept, som skal anvendes i vurderingen af kvaliteten i helhedsplejen i de enkelte plejeenheder.

I forbindelse med udviklingen af vurderingskonceptet vil der ske inddragelse af relevante videnspersoner og aktører for at skabe ejerskab og sikre relevans for praksis. Ligeledes vil der skulle tages højde for at sikre gennemsigtighed for plejeenhederne i forhold til, hvad ældretilsynet vurderer kvalitet i helhedsplejen ud fra.

Indholdet i vurderingskonceptet vil bestå i en omsætning af de bærende værdier i § 1, stk. 2 og den materielle udmøntning heraf i § 11 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov til kvalitetsmarkører for, hvordan kvalitet vil skulle afspejle sig i praksis. Det bemærkes, at der med § 46, stk. 6, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov foreslås en overgangsordning for eksisterende, private leverandører til at levere ydelser efter servicelovens § 91, stk. 2, jf. stk. 1, i en periode. Dette vil bl.a. have den betydning, at det vil være muligt for disse leverandører i en periode ikke at levere samtlige af de nævnte elementer, der indgår i helhedspleje i den foreslåede § 9, stk. 2, i ældreloven. Som følge heraf vil der skulle tages højde herfor i forbindelse med udviklingen af vurderingskonceptet og ældretilsynets vurdering af leverandørens kvalitet.

Ud over at basere ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen på ældretilsynets løbende tilsyns-

viden og praksis og vurderingskonceptet, forudsættes det, at ældretilsynet i forbindelse med tilsynsbesøg vil følge og observere den daglige praksis tæt på de ældre, medarbejderne og ledelsen, i det omfang, det vurderes relevant, så der opnås indblik i hverdagsrutiner og håndtering af komplekse situationer. Det vil f.eks. kunne omfatte observation af en spisesituation, genoptræningssituation m.v. Ligeledes forudsættes det, at ældretilsynet undervejs i tilsynsbesøget gennemfører borgerinterview og eventuelt pårørendeinterview i det omfang, det vurderes relevant i forhold til formålet med det konkrete tilsynsbesøg. Den viden, som ældretilsynet vil opnå igennem disse observationer og interviews, vil være at anse for helt centrale oplysninger i forhold til vurderingen af kvalitet i helhedsplejen.

Med *stk. 4, 1. pkt.*, foreslås det, at ældretilsynet mundtligt orienterer plejeenheden om de væsentligste observationer og konklusioner i tilsynet efter *stk. 1* og om vurderingen af kvalitet i helhedsplejen med henblik på dialog og at fremme læring i plejeenheden.

Det foreslåede 1. pkt. vil indebære, at ældretilsynet skal give en mundtlig tilbagemelding på tilsynsbesøget til plejeenheden i form af en orientering, uanset om tilsynet er et fysisk anmeldt eller uanmeldt tilsynsbesøg eller et administrativt tilsyn, og uanset om tilsynet er planlagt som følge af den løbende risikovurdering eller er reaktivt som følge af en konkret bekymring.

Den mundtlige orientering vil skulle være individuel og dermed målrettet den pågældende enhed og indeholde de væsentligste observationer og konklusioner i form af tilsynets vurderinger, som følger af det enkelte tilsyn.

Det foreslåede vil derudover medføre, at den mundtlige orientering skal kunne danne grundlag for dialog om tilsynet, herunder tilsynets observationer og konklusioner. Dertil skal orienteringen danne grundlag for at fremme læring i den enkelte plejeenhed. Det forudsættes derfor, at orienteringen formuleres tydeligt og konstruktivt, så feedbacken til plejeenhederne bl.a. kan anvendes som et ledelsesredskab, der kan bidrage til dialog med medarbejderne og skabe motivation for at sikre kvalitet i helhedsplejen.

Det bemærkes, at hvis et tilsynsbesøg, herunder ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen, giver anledning til at iværksætte støtte i form af rådgivning og sparring over for plejeenheden, vil dette skulle ske som følge af det foreslåede § 4, *stk. 1. nr. 3*.

Det bemærkes endvidere, at hvis et tilsynsbesøg, herunder ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen, giver anledning til at iværksætte en sanktion over for plejeenheden, jf. den foreslåede § 9, vil dette skulle meddeles plejeenheden i en afgørelse, og ældretilsynet vil i den forbindelse skulle iagttage gældende forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. proportionalitetsprincippet, officialprincippet og forvaltningslovens regler om partsrettigheder, herunder bl.a. ret til partshøring og partsaktindsigt samt om begrundelse og klagevejledning til afgørelsen.

Endelig bemærkes det, at får ældretilsynet i forbindelse med et tilsyn oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, som er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, vil ældretilsynet i medfør af den foreslåede § 11 være forpligtet til at videregive disse oplysninger uden unødigt ophold til denne myndighed, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger overfor plejeenheden.

I det tilfælde, hvor tilsyn efter det foreslåede § 7, *stk. 2*, udføres sammen med relevante tilsynsmyndigheder (samtilsyn) efter den foreslåede § 8, vil ældretilsynet kunne give en fælles mundtlig tilbagemelding til plejeenheden efter nærmere koordination med de relevante tilsynsmyndigheder. Den mundtlige tilbagemelding til plejeenheden vil skulle foretages i overensstemmelse med reglerne i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Med *stk. 4, 2. pkt.*, foreslås det, at ældretilsynet udfærdiger en skriftlig tilbagemelding på tilsynet i overensstemmelse med den mundtlige orientering og dialogen med plejeenheden.

Det foreslåede 2. pkt. vil medføre, at ældretilsynet skal udfærdige en skriftlig tilbagemelding på tilsyn til plejeenheden i overensstemmelse med den mundtlige orientering og dialogen med plejeenheden. Den skriftlige tilbagemelding vil i lighed med den mundtlige orientering skulle være individuel og dermed målrettet den pågældende enhed og indeholde de væsentligste observationer og konklusioner i form af tilsynets vurderinger, som følger af det enkelte tilsyn. Det forudsættes i den forbindelse, at den skriftlige tilbagemelding formuleres tydeligt og konstruktivt, så feedbacken til plejeenhederne bl.a. kan anvendes som et ledelsesredskab, der kan bidrage til dialog med medarbejderne og skabe motivation for at sikre kvalitet i helhedsplejen.

Den skriftlige tilbagemelding vil skulle sendes i høring i plejeenheden, så enheden dels har mulighed for at påpege faktuelle forhold i udkastet, som de er uenige i, og dels har mulighed for at rette op på de eventuelle mangler, ældretilsynet beskriver i udkastet til skriftlig tilbagemelding. Såfremt plejeenheden har bemærkninger i den faglige høring, vil ældretilsynet skulle vurdere, om det giver anledning til ændringer i udkastet til skriftlig tilbagemelding og foretage disse. Hvis plejeenheden gør opmærksom på faktuelle fejl, vil disse også skulle ændres.

Det bemærkes, at det fremgår af bemærkningerne til § 27 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, at det forventes, at ældreministeren som noget nyt fastsætter krav om indberetning af oplysninger til Plejeoversigten, som vil kunne give en indikation af private og kommunale plejehjems og plejeleverandørers kvalitet. Dette vil bl.a. omfatte oplysninger om ældretilsynets tilsyn med plejeenheder, herunder ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen i forbindelse med seneste tilsyn og oplysninger om eventuelle sanktioner. Det er derfor forventningen, at ældretilsynets skriftlige tilbagemeldinger på tilsyn til plejeenhederne vil skulle offentliggøres af plejeenhederne på Plejeoversigten.

Det bemærkes endvidere, at den skriftlige tilbagemelding ikke vil have karakter af at være en afgørelse. Hvis et tilsyn, herunder ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen, giver anledning til at iværksætte en sanktion over for plejeenheden, jf. den foreslåede § 9, vil dette skulle meddeles plejeenheden i en afgørelse, og ældretilsynet vil i den forbindelse skulle iagttage gældende forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. proportionalitetsprincippet, officialprincippet og forvaltningslovens regler om partsrettigheder, herunder bl.a. ret til partshøring og partsaktindsigt samt om begrundelse og klagevejledning til afgørelsen.

Med *stk. 5* foreslås det, at ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelsen og udførelsen af ældretilsynets tilsyn, herunder om ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen og om ældretilsynets skriftlige tilbagemelding på tilsyn, herunder om indhold og form. Det er hensigten, at bestemmelsen til en start vil blive anvendt til at fastsætte regler om ældretilsynets vurdering af kvalitet i helhedsplejen, herunder med afsæt i et vurderingskoncept. Dertil vil bestemmelsen blive anvendt til at fastsætte en skabelon for den skriftlige tilbagemelding. Det skal sikre ensartethed i formatet for den skriftlige tilbagemelding på tværs af de udpegede ældretilsynskommuner. Derudover vil der kunne fastsættes regler om tilrettelæggelsen og udførelsen af ældretilsynets tilsyn, hvis der viser sig et behov herfor.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.7, 2.1.3.8 og 2.1.3.9. Derudover henvises der til henvises til lovforslagets § 9 og bemærkningerne hertil for nærmere om ældretilsynets afgørelser om sanktioner.

Til § 8

I serviceloven fremgår der ikke eksplicit en forpligtelse for forsøgsordningen med et statsligt ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed til at udføre tilsyn på registreringspligtige plejeenheder omfattet af Styrelsen for Patientsikkerheds tilsyn sammen med andre myndigheder og tilsyn. Dette har dog været lovgivers oprindelige hensigt for så vidt angår sammentænkning af Styrelsen for Patientsikkerheds ældretilsyn med det sundhedsfaglige tilsyn med behandlingssteder, og det fremgår således af forarbejderne til lovforslaget, som dannede baggrund for lov nr. 560 af 29. maj 2018, at det er forudsat, at Styrelsen for Patientsikkerhed kan sammentænke tilsynet med det tilsyn, der i henhold til sundhedsloven føres med behandlingssteder, jf. Folketingstidende 2017-2018, tillæg A, L 210, som fremsat, side 8. Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslaget, at det er forudsat, at der skal ske en koordinering af de forskellige tilsynsindsatser overfor de omfattede kommunale og private enheder, herunder eksempelvis i forbindelse med registreringer, indgange til styrelsen, koordinerede tilsynsbesøg, herunder eventuelt ved et samlet tilsynsbesøg med både den social- og plejefaglige indsats og den sundhedsfaglige behandling på en enhed, hvis det vurderes givende.

Der er i dag ikke eksplicit en forpligtelse for andre tilsynsmyndigheder efter anden lovgivning til at koordinere og udføre tilsyn på plejeenheder på ældreområdet sammen med andre myndigheder og tilsyn.

For nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med lovforslagets kapitel 7 reguleres bl.a. samtilsyn på plejehjem.

Med *stk. 1* foreslås det, at udtager flere tilsynsmyndigheder omfattet af regler udstedt i medfør af stk. 3 uafhængigt af hinanden samme plejeenhed, jf. § 2, nr. 1-4, til tilsyn i det samme kalenderår, udfører disse tilsynsmyndigheder tilsynet samtidig.

Det foreslåede stk. 1 vil medføre, at ældretilsynet vil blive omfattet af kravet om at udføre tilsynsbesøg på plejeenheder, jf. den foreslåede § 2, nr. 1-4, sammen med flere tilsynsmyndigheder, i det tilfælde, hvor ældretilsynet og én eller flere tilsynsmyndigheder uafhængigt af hinanden udtager samme plejeenhed til tilsyn i det samme kalenderår.

Med »flere tilsynsmyndigheder« forstår de tilsynsmyndigheder, som ud over ældretilsynet fører tilsyn på de omfattede plejeenheder, jf. § 2, nr. 1-4, og som udgør udgangspunktet for ordningen med samtilsyn på plejehjem i *Aftale om en reform af ældreområdet*.

Med »udføres samtidig« forstår, at de respektive tilsynsmyndigheder udfører tilsynsbesøg på de omfattede plejeenheder på samme dag. Det foreslåede forudsætter således, at der vil ske koordination mellem de relevante tilsynsmyndigheder efter ældretilsynet har etableret kontakten på baggrund af tilsynsmyndighedernes tilbagemeldinger om, hvilke plejeenheder de enkelte tilsynsmyndigheder har udtaget til tilsyn i det samme kalenderår. De enkelte tilsynsmyndigheder vil dog fortsat, som det også er tilfældet i dag, skulle træffe de afgørelser, der følger af myndighedernes egen lovgivning, og de vil i den forbindelse skulle iagttage gældende forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. proportionalitetsprincippet, officialprincippet og forvaltningslovens regler om partsrettigheder, herunder bl.a. ret til partshøring og partsaktindsigt samt om begrundelse og klagevejledning til afgørelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil gælde for plejeenheder efter den foreslåede § 2, nr. 1-4, som omfatter plejehjem m.v., jf. § 47, i ældreloven, plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap og friplejeboligbebyggelser, jf. lov om friplejeboliger. Det bemærkes, at den nye plejehjemstype ”lokalplejehjem”, som der med det samtidigt fremsatte forslag til lov om lokalplejehjem gives mulighed for at etablere, vil være omfattet af henvisningerne til plejehjem m.v., jf. § 47, i ældreloven, og plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v. eller lov om boliger for ældre og personer med handicap.

Det foreslåede stk. 1 vil omfatte de tilsynsbesøg, som de relevante tilsynsmyndigheder ud fra egne udvælgelseskriterier- og metoder planlægger at gennemføre i det samme kalenderår. Det vil betyde, at hvis to eller flere tilsynsmyndigheder udtager samme plejeenhed til tilsyn i det samme kalenderår, vil samtilsynet skulle gennemføres mellem disse tilsynsmyndigheder. For ældretilsynet vil det betyde, at det foreslåede stk. 1 vil omfatte planlagte tilsynsbesøg, jf. den foreslåede § 7, stk. 2.

Det foreslåede stk. 1 vil ikke begrænse, at de omfattede tilsynsmyndigheder fortsat vil kunne gennemføre særskilte special- eller reaktive tilsyn, som de enkelte tilsynsmyndigheder eksempelvis foretager på baggrund af en konkret anledning, f.eks. på baggrund af en klage eller henvendelse til tilsynene, eller hvis de enkelte tilsynsmyndigheder vurderer, at der er behov for at gennemføre et opfølgende tilsyn. De enkelte tilsyn vil således fortsat kunne gennemføre special- eller reaktive tilsyn særskilt, der ligger ud over de planlagte tilsyn. Hvis tilsynsmyndigheder omfattet af ordningen med samtilsyn i forbindelse med gennemførelsen af et samtilsyn vurderer, at der er behov for at gennemføre et opfølgende tilsyn, vil de enkelte tilsynsmyndigheder fortsat kunne gennemføre dette særskilt og uden deltagelse af andre tilsynsmyndigheder.

Det foreslåede stk. 1 vil indebære, at såfremt ældretilsynet vurderer, at der vil være behov for at gennemføre et reaktivt tilsyn på en plejeenhed, hvor der senere i samme kalenderår er planlagt et samtilsyn efter det foreslåede stk. 1, vil ældretilsynet skulle gennemføre et reaktivt tilsyn uden hensyntagen til det planlagte samtilsyn. Af hensyn til at afdække eventuelle bekymrende forhold hurtigst muligt og dermed understøtte borgernes retssikkerhed må hensynet til at gennemføre samtilsyn efter det foreslåede stk. 1 således ikke veje tungere end hensynet til at gennemføre et særskilt reaktivt tilsyn efter den foreslåede § 7, stk. 2, hvis ældretilsynet vurderer, at forholdene tilsiger det og der vil være behov for at gennemføre et reaktivt tilsyn hurtigst muligt eller tidligere end tidspunktet for det planlagte samtilsyn.

Med det foreslåede stk. 1 ændres der ikke på de forskellige tilsynsfrekvenser- og kadencer for de relevante tilsynsordninger, som bl.a. følger af forskellige udvælgelsesmetoder- og kriterier med ophæng i forskellige lovgivninger og politiske aftaler- og forlig for de relevante tilsynsordninger.

Med det foreslåede stk. 1 ændres der ej heller på måderne, hvorpå de relevante tilsynsmyndigheder i dag udtager plejeenheder til tilsyn, og som derfor fortsat vil være styrende for, hvilke plejeenheder, der af de relevante tilsynsmyndigheder udtages til tilsyn i det pågældende kalenderår. Der kan f.eks. være tale om risikobaserede og stikprøvebaserede udvælgelsesmetoder for de enkelte tilsyn. Det foreslåede indebærer således ikke ændringer i den planlagte tilsynsfrekvens for de tilsyn, der omfattes af ordningen med samtilsyn.

Med *stk. 2* foreslås det, at ældretilsynet faciliterer den overordnede koordination mellem relevante tilsynsmyndigheder i forbindelse med samtilsyn efter stk. 1.

Det vil medføre, at ældretilsynet vil få en faciliterende rolle i forhold til at koordinere samtilsyn mellem de myndigheder, som vil blive omfattet af ordningen.

Det vil omfatte etablering af kontakt mellem de tilsynsmyndigheder, hvor der er overlap mellem de plejeenheder, der af de enkelte tilsynsmyndigheder er udtaget til tilsyn. Ældretilsynet koordinerer og etablerer kontakten på baggrund af tilsynsmyndighedernes tilbagemeldinger om, hvilke plejeenheder de enkelte tilsynsmyndigheder har udtaget til tilsyn. I det omfang ældretilsynet ikke deltager i samtilsyn, forudsættes det, at ældretilsynet etablerer kontakt til de deltagende tilsynsmyndigheder, hvor der er overlap mellem de plejeenheder, der er udtaget til tilsyn, hvorefter de deltagende tilsynsmyndigheder efterfølgende koordinerer indbyrdes om tilrettelæggelsen og udførelsen af samtilsynet.

Det vil endvidere omfatte facilitering af møder efter behov, hvor ældretilsynet og de relevante tilsynsmyndigheder aftaler datoer for gennemførelsen af samtilsyn.

Det vil også omfatte koordinering af tilsynsmyndighedernes håndtering af eventuelle modsatrettede krav, som plejeenhederne oplever i forbindelse med samtilsyn. Ældretilsynet vil således sikre, at eventuelle modsatrettede krav, som plejeenhederne oplever i forbindelse med samtilsyn, bliver håndteret og løst af de relevante tilsynsmyndigheder. Det vil f.eks. være i forbindelse med tilbagemeldinger fra de relevante tilsynsmyndigheder til plejeenheder i forbindelse med samtilsyn. Koordinationen vil også indebære, at ældretilsynet helt konkret etablerer kontakt til de relevante tilsynsmyndigheder, som de modsatrettede krav vedrører, og efterfølgende koordinerer tilsynsmyndighedernes håndtering af plejeenhedens oplevelse af modsatrettede krav ud fra indholdet i henvendelsen. Bestemmelsen rækker dog ikke videre og medfører ikke, at ældretilsynet vil være ansvarlig for tilsynsmyndighedernes samlede håndtering af og løsning på eventuelle modsatrettede krav, som plejeenhederne oplever i forbindelse med samtilsyn.

Det bemærkes i den forbindelse, at det forudsættes, at ældretilsynet som led i myndighedsopgaven samarbejder og koordinerer med andre myndigheder og tilsyn i forbindelse med at der træffes afgørelser om sanktioner overfor plejeenheder. Det vil f.eks. kunne ske igennem dialog med den eller de relevante myndigheder, når ældretilsynet er vidende om afgørelser fra andre myndigheder, som kan være modstridende med en påtænkt afgørelse om en sanktion fra ældretilsynet. Derudover vil plejeenheder med den foreslåede § 10, nr. 2 være forpligtet til af egen drift og uden unødigt ophold at give ældretilsynet oplysninger om, hvorvidt andre tilsynsmyndigheder har iværksat foranstaltninger over for plejeenheden. Dette skal understøtte, at ældretilsynet får det bedst kvalificerede og oplyste grundlag til at sikre, at potentielle modsatrettede tilbagemeldinger og krav fra forskellige tilsynsmyndigheder håndteres løbende, så det sikres, at plejeenheder ikke modtager modsatrettede krav fra de forskellige tilsynsmyndigheder, som efterlades til ledere og medarbejdere i plejeenhederne at navigere i.

Med *stk. 3* foreslås det, at ældreministeren fastsætter efter forhandling med vedkommende minister regler om, hvilke tilsynsmyndigheder, der er omfattet af samtilsyn, og om de overordnede rammer for samtilsyn.

Det forventes, at bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler om, hvilke tilsynsmyndigheder, der omfattes af samtilsyn.

I forhold til at fastsætte regler om, hvilke myndigheder, der omfattes af samtilsyn, vil dette skulle ske efter forhandling med vedkommende minister. Det tilstræbes i første omgang, at »vedkommende minister« vil indbefatte indenrigs- og sundhedsministeren og beskæftigelsesministeren, som er ressortansvarlige ministre for henholdsvis det sundhedsfaglige tilsyn efter sundhedslovens § 213, stk. 1 og 2, og Arbejdstilsynets tilsyn efter lov om arbejdsmiljø § 72, stk. 1, nr. 7. Det tilstræbes efterfølgende, at Fødevarekontrollen, jf. lov om fødevarer § 50, og de kommunale brandsyn, jf. beredskabslovens § 36, i det omfang, det vurderes fagligt hensigtsmæssigt, på sigt vil kunne omfattes af ordningen med samtilsyn i takt med udviklingen af ordningen.

Det tilstræbes således efterfølgende, at bemyndigelsen på sigt vil kunne omfatte ministeren for samfunds-sikkerhed og beredskab og ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, i det omfang, kommunernes brandsyn henholdsvis Fødevarestyrelsens Fødevarekontrol eventuelt vil blive omfattet af ordningen med samtilsyn.

Det bemærkes, at tilsynsmyndighedernes deltagelse i ordningen med samtilsyn vil skulle ske i overensstemmelse med gældende EU-ret.

Det forventes derudover, at bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler om de overordnede rammer for samtilsyn. Dette vil eksempelvis kunne omfatte regler om varsling af samtilsyn, fælles

mundtlig tilbagemelding til plejeenheden m.v. Det bemærkes, at tilsynsmyndighederne i øvrigt vil blive overladt et vist rum til sammen at koordinere og tilrettelægge den praktiske gennemførelse af samtilsyn mest hensigtsmæssigt og effektivt.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.

Til § 9

Det følger af servicelovens § 150 d, stk. 1, at tilsiger forholdene i den registreringspligtige enhed det, kan Styrelsen for Patientsikkerhed give påbud om krav til den social- og plejefaglige indsats eller om midlertidigt at indstille driften af den social- og plejefaglige indsats hos den pågældende enhed helt eller delvis.

Af servicelovens § 150 d, stk. 2 fremgår det endvidere, at afgørelser om påbud ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Der er ikke fastsat eksplicite regler om sanktionsmuligheder for kommunalbestyrelsen som led i tilsynet med de kommunale opgaver efter servicelovens §§ 83, 83 a og 86, jf. servicelovens § 151. Det fremgår af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 303, at kommunalbestyrelsen har, medmindre informationerne er åbenlyst utroværdige, pligt til at undersøge sagen og i givet fald at få rettet op på forholdene hurtigst muligt, hvis der f.eks. kommer oplysninger frem om, at plejen og omsorgen for beboere på et plejehjem eller beboerne i et botilbud tilsyneladende ikke er i overensstemmelse med kommunens politik på området. Det fremgår endvidere af vejledning nr. 9765 af 2. oktober 2023 om hjælp og støtte efter serviceloven, punkt 305, at kommunalbestyrelsens beslutninger om den overordnede tilrettelæggelse af tilsynet og om, hvordan der skal gribes ind ved uregelmæssigheder, ligger i naturlig forlængelse af beslutningerne om det kommunale serviceniveau for plejen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 7 reguleres bl.a. det nye ældretilsyns sanktionsmuligheder over for de omfattede plejeenheder.

Det foreslås i *stk. 1*, at ældretilsynet træffer afgørelse om følgende, når det er nødvendigt for at sikre kvalitet i helhedsplejen i en plejeenhed omfattet af § 2:

- 1) Påbud om inden for en nærmere fastsat frist at sikre kvalitet i helhedsplejen inden for et eller flere af temaerne, jf. § 7, stk. 3.
- 2) Påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring, jf. § 4, stk. 3.
- 3) Forbud mod indflytning af nye beboere i plejeenheden, jf. § 2, nr. 1-5, for en bestemt periode.
- 4) Forbud mod indtag af nye borgere hos leverandører, jf. § 2, nr. 6, for en bestemt periode.

Det foreslåede stk. 1 vil medføre, at ældretilsynet vil have kompetence til at træffe afgørelse om de oplistede sanktioner overfor de plejeenheder, der vil være omfattet af den foreslåede § 2, når det vurderes nødvendigt af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen i den enkelte plejeenhed.

Om »det er nødvendigt af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen«, vil bero på en konkret helhedsvurdering, som ældretilsynet vil foretage med afsæt i det vurderingskoncept, der vil danne rammen for ældretilsynets vurdering af plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen, og som vil blive udviklet frem imod

idriftsættelsen af ældretilsynet den 1. juli 2025. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets § 7 og bemærkningerne hertil.

Ældretilsynets mulighed for at anvende sanktioner skal ses som en del af det retssikkerhedsmæssige værn om, at de ældre borgere generelt får en helhedspleje med en kvalitet, der afspejler det beskrevne i ældreloven. Derfor vil der også kunne være tilfælde, hvor tilsynet får oplysninger om en plejeenhed, som gør, at der øjeblikkeligt må træffes afgørelse om en sanktion f.eks. oplysning om akut risiko for de ældre borgere. Ældretilsynets vurdering af behovet for at anvende en sanktion skal derfor også ske ud fra de konkrete forhold i en plejeenhed.

Ældretilsynets sanktionsmuligheder skal også ses i tæt sammenhæng med ældretilsynets formål, som vil være – ved læringsorienteret dialog – at støtte de omfattede plejeenheder i at sikre kvalitet i helhedsplejen. Det forudsættes derfor, at der i forbindelse med anvendelsen af sanktioner også sker en læringsorienteret dialog mellem den pågældende plejeenhed og ældretilsynet. Dertil vil ældresynets fokus på i denne sammenhæng at skabe en tillidsfuld samarbejdsrelation være afgørende for, at kontrollen i form af tilsynet og sanktionen opleves som meningsfuld og understøttende for læring og videndeling eller som bidragende til at reducere risikoen for fatale fejl.

Vurderingen af, hvilken sanktionsmulighed, som er den bedst egnede i forhold til den enkelte plejeenhed, vil i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet indebære, at sanktionen skal være rimelig i forhold til det mål, som ønskes opnået.

Det bemærkes, at oplistningen af sanktionsmulighederne ikke vil være til hinder for, at ældretilsynet kan træffe afgørelse om flere sanktioner samtidig, såfremt det vurderes rimeligt og nødvendigt i forhold til det eller de mål, som ønskes opnået. Det bemærkes derudover, at bestemmelsen vil gælde generelt. Muligheden for at anvende sanktioner vil således ikke være afhængig af, om behovet for at sikre kvalitet i helhedsplejen er konstateret i forbindelse med et risikobaseret (planlagt) eller et reaktivt tilsyn.

Fælles for sanktionerne vil således gælde, at ældretilsynet – forud for anvendelsen af en eller flere sanktioner – skal foretage en konkret helhedsvurdering af forholdene i plejeenheden, herunder en vurdering af karakteren af udfordringerne med kvalitet i helhedsplejen set i forhold til andre mulige tiltag, herunder muligheden for f.eks. at støtte enheden med rådgivning og sparring om kvalitet i helhedsplejen. Centralt for vurderingen vil også være, om plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen kan sikres på baggrund af plejeenhedens arbejde med forbedre forholdene ud fra den eller de pågældende sanktioner.

Fælles for sanktionerne vil derudover gælde, at ældretilsynets endelige vurdering af, at iværksættelse af en sanktion anses for det bedste redskab i forhold til den konkrete plejeenhed, vil udgøre en afgørelse. Ældretilsynet skal som følge heraf forud for afgørelsen iagttage gældende forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. proportionalitetsprincippet, officialprincippet og forvaltningslovens regler om partsrettigheder, herunder bl.a. ret til partshøring og partsaktindsigt samt om begrundelse og klagevejledning til afgørelsen. I begrundelsen skal det derfor bl.a. tydeliggøres for plejeenheden, hvad der ligger til grund for ældretilsynets vurdering af plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen og dermed også for valget af sanktion eller sanktioner.

Det skal i forhold til sanktionerne bemærkes, at det forudsættes, at ældretilsynet i relevant omfang, og som led i myndighedsopgaven, samarbejder og koordinerer med andre myndigheder og tilsyn i forbindelse med at der træffes afgørelser om sanktioner overfor plejeenheder. Det vil f.eks. kunne ske igennem dialog med den eller de relevante myndigheder, når det vedrører forhold i plejeenheder, som ikke udelukkende er relevant for ældretilsynet, eller når ældretilsynet er vidende om afgørelser fra andre myndigheder, som kan være modstridende med en påtænkt afgørelse om en sanktion fra ældretilsynet. Det vil f.eks. kunne være i forhold til medicinbehandling, mulige overtrædelser af arbejds miljøloven m.v., hvor

det vil kunne være relevant at koordinere med en anden myndighed, herunder en anden tilsynsmyndighed, handlekommunen m.v.

Det foreslåede stk. 1, nr. 1, vil indebære, at ældretilsynet vil have kompetence til at træffe afgørelse om påbud om inden for en nærmere fastsat frist at sikre kvalitet i helhedsplejen inden for et eller flere af temaerne, som er oplistet idet foreslåede § 7, stk. 3.

Påbud efter det foreslåede nr. 1 vil f.eks. kunne være relevant at udstede i tilfælde af, at arbejdstilrettelæggelsen, herunder personalets tone, adfærd og kultur i den pågældende enhed ikke i tilstrækkelig grad understøtter de ældre borgeres selvbestemmelse.

Ældretilsynet vil i medfør af det foreslåede skulle opstille det eller de krav i påbuddet, som ældretilsynet vurderer vil være nødvendige af hensyn til at sikre kvalitet i helhedsplejen i relation til et eller flere af de tre oplistede temaer og angive en frist for, hvornår det eller de krav skal være opfyldt. Vurderingen af hvilke krav, som vil være relevante og nødvendige i forhold til plejeenheden, vil skulle ske med afsæt i det vurderingskoncept, der vil danne rammen for ældretilsynets vurdering af plejeenhedens kvalitet i helhedsplejen, og som vil blive udviklet frem imod idriftsættelsen af ældretilsynet den 1. juli 2025.

Ældretilsynet vil i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet skulle foretage en vurdering af graden af forholdenes alvorlighed, og hvor hurtigt forholdene bør være bragt i orden, herunder om det er sandsynligt, at den enkelte plejeenhed inden for fristen vil kunne opfylde kravet eller kravene i påbuddet. Det forudsættes således, at påbuddet har en karakter, som giver plejeenheden mulighed for at efterkomme det, og at dette er formuleret klart. Hvis ikke det er muligt, bør det overvejes, om der i stedet er en anden sanktion, som vil være relevant.

Ældretilsynet vil som følge af det foreslåede § 7, stk. 2, have mulighed for at foretage opfølgende tilsyn i form af et reaktivt tilsyn, inden ophævelsen af påbuddet, for at sikre sig at kravet eller kravene i påbuddet er opfyldt, og at kvaliteten i helhedsplejen således er sikret. Ældretilsynet vil på den baggrund kunne foretage en vurdering af, om påbuddet f.eks. fortsat skal gælde med en ny frist, eller om afgørelsen om påbud skal ophæves.

Det foreslåede stk. 1, nr. 2, vil indebære, at ældretilsynet vil kunne træffe afgørelse om påbud om at modtage den nødvendige rådgivning og sparring, jf. det foreslåede § 4, stk. 3. Det bemærkes, at formålet med denne sanktion er at bidrage til læring i plejeenheden og for plejeenheden at opbygge viden og egne kompetencer til at sikre kvalitet i helhedsplejen. Påbuddet vil være udtryk for et krav til plejeenheden om at anvende den nødvendige støtte i form af rådgivning og sparring fra ældretilsynet. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets § 4 og bemærkningerne hertil.

Det foreslåede stk. 1, nr. 3, vil indebære, at ældretilsynet vil kunne træffe afgørelse om forbud mod indflytning af nye beboere i plejeenheden, som fremgår af det foreslåede § 2, nr. 1-5, for en bestemt periode. Det foreslåede stk. 1, nr. 4, vil i lighed hermed indebære, at ældretilsynet vil kunne træffe afgørelse om forbud mod indtag af nye borgere hos leverandører, som fremgår af det foreslåede § 2, nr. 6, for en bestemt periode.

Disse to sanktioner udgør de mest indgribende over for hhv. plejeenheder efter § 2, nr. 1-5, og leverandører efter § 2, nr. 6. De bør derfor kun anvendes i helt ekstraordinære tilfælde, hvor ældretilsynet vurderer, at det at modtage nye beboere eller indtage nye borgere vil være uforsvarligt uden omgående ændringer.

Forbuddene vil både kunne gælde generelt i forhold til indflytning af nye beboere og indtag af nye borgere men vil også kunne gælde afgrænset i forhold til bestemte "kategorier" af borgere, f.eks. særligt komplekse og plejekrævende borgere.

Ældretilsynet vil i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet skulle foretage en helhedsvurdering af graden af forholdenes alvorlighed i forhold til risikoen for de ældre borgere, og hvor hurtigt forholdene bør være bragt i orden. Derudover vil det være centralt for ældretilsynet at overveje, om forholdene i plejeenheden også giver anledning til f.eks. at udstede påbud efter det foreslåede nr. 1 om krav til sikre kvalitet i helhedsplejen med henblik på at tydeliggøre over for plejeenheden, hvilke forhold der skal bringes i orden. Ligeledes vil det være centralt for ældretilsynet at overveje, om andre relevante myndigheder skal orienteres, herunder den stedlige kommunalbestyrelse med henblik på at orientere de enkelte borgeres handlekommuner.

Det bemærkes til de foreslåede sanktionsmuligheder i nr. 3 og 4, at uanset at plejeenheden modtager et forbud fra ældretilsynet efter det foreslåede, vil kommunalbestyrelsen efter § 28 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov have en forsyningsforpligtelse, som vil medføre, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter ældreloven, og at kommunalbestyrelsen opfylder sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud.

Det bemærkes endvidere, at uanset at en privat leverandør af helhedspleje modtager et påbud efter det foreslåede stk. 1, nr. 4, vil kommunalbestyrelsen efter § 18 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov fortsat skulle skabe grundlag for, at personer, der modtager et pleje- og omsorgsforløb efter § 10 og madudbringning efter § 13 i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov kan vælge mellem to eller flere leverandører, hvoraf den ene leverandør kan være kommunal. Kommunalbestyrelsen vil eksempelvis kunne opfylde denne forpligtelse ved at tilbyde personen et fritvalgsbevis efter § 18, stk. 2, nr. 2, i det samtidigt fremsatte forslag til ældrelov, som giver borgere, der er visiteret til hjælp efter §§ 10 og 13, adgang til, at de pågældende borgere selv indgår aftale med en cvr-registreret virksomhed om hjælpens udførelse.

Det foreslås i *stk. 2*, at afgørelser efter stk. 1 ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Ældretilsynets afgørelse om at anvende en eller flere af de sanktioner, som er oplistet i det foreslåede stk. 1, over for en plejeenhed, vil være afskåret fra klageadgang. Plejeenheden vil i medfør heraf ikke have mulighed for at påklage en afgørelse om en sanktion. Det gælder også spørgsmål om, hvorvidt ældretilsynet har overholdt forvaltningsretlige regler ved sagernes afgørelse. Det bemærkes, at bestemmelsen vil videreføre den gældende retstilstand i forhold til afgørelser om sanktioner fra det nuværende statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed uændret. Derudover vil de foreslåede sanktionsmuligheder være mindre indgribende for plejeenhederne end det nuværende statslige ældretilsyns sanktionsmuligheder.

Dog vil plejeenheden have mulighed for at klage til den relevante ældretilsynskommunes borgmester, som er den øverste ansvarlige for tilrettelæggelsen af den kommunale administration, hvilket bl.a. betyder, at borgmesteren skal sikre, at sagsbehandlingen fungerer hensigtsmæssigt. Klager over kommunens sagsbehandling eller en specifik sagsbehandler vil derfor skulle rettes til kommunens borgmester.

Det skal bemærkes, at det kommunale tilsyns kompetence i forhold til de kommunalbestyrelser, som vil varetage funktionen som ældretilsyn, ikke berøres. Det kommunale tilsyn i Ankestyrelsen kan således efter § 48 a i kommunestyrelsesloven beslutte at rejse en tilsynssag, hvis tilsynet bliver bekendt med, at et ældretilsyn muligvis ikke overholder lovgivningen, som gælder for kommunerne, herunder regler i denne foreslåede lov. Ankestyrelsen beslutter selv, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

I *stk. 3* foreslås det, at ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om ældretilsynets afgørelser efter stk. 1.

Med det foreslåede bemyndiges ældreministeren til at kunne fastsætte nærmere regler om ældretilsynets afgørelser om sanktioner over for de plejeenheder, som vil være omfattet. Det vil f.eks. kunne omfatte sagsbehandlingsregler, indholdet i afgørelserne m.v.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.10.

Til § 10

Det følger af servicelovens § 150 a, stk. 1, at den registreringspligtige enhed er forpligtet til at give de oplysninger, som er nødvendige som led i tilsynet, på anmodning fra Styrelsen for Patientsikkerhed.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 8 reguleres oplysningspligter for henholdsvis plejeenheden, ældretilsynet og den stedlige kommunalbestyrelse samt kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne og andre myndigheder og tilsyn samt Sundhedsstyrelsen.

Det foreslås i *stk. 1*, at plejeenheder omfattet af § 2 over for ældretilsynet har pligt til følgende:

- 1) Efter anmodning at give de oplysninger, som er nødvendige for, at ældretilsynet kan vurdere kvalitet i helhedsplejen i en plejeenhed, jf. § 7, stk. 3.
- 2) Af egen drift og uden unødigt ophold at give ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i plejeenheden og om, hvorvidt andre tilsynsmyndigheder har iværksat foranstaltninger over for plejeenheden.

Den foreslåede bestemmelses nr. 1 vil videreføre den gældende § 150 a, stk. 1, i serviceloven, og vil medføre, at ældretilsynet vil kunne afkræve de enkelte plejeenheder de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere kvalitet i helhedsplejen. Som led i indhentelse af ”nødvendige” oplysninger til brug for en sag forudsættes det, at der i videst muligt omfang søges indhentet umiddelbart tilgængelige oplysninger. Oplysningerne vil kunne afkræves før, under og efter et tilsyn efter den foreslåede § 7. De enkelte plejeenheder vil efter forslaget være forpligtede til at afgive disse oplysninger til ældretilsynet.

Formålet med bestemmelsen er at sikre ældretilsynet et så oplyst grundlag som muligt at udføre deres opgave ud fra – både i forhold til at kunne bistå med rådgivning og sparring og i forhold til at kunne føre tilsyn med kvalitet i helhedsplejen.

Den foreslåede forpligtelse for plejeenheden til at videregive oplysninger efter nr. 2, vil kun omfatte oplysninger, som vedrører oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i plejeenheden og om, hvorvidt andre tilsynsmyndigheder har iværksat foranstaltninger over for plejeenheden. Oplysningspligten vil ikke indebære, at plejeenheden er forpligtet til at videregive alle ”klager”, som plejeenheden modtager. Som eksempel på bekymrende forhold kan være oplysninger af mere generel karakter om uhensigtsmæssig adfærd fra plejeenhedens medarbejdere overfor de ældre borgere.

Pligten vil endvidere medføre, at oplysningerne skal videregives til ældretilsynet uden unødigt ophold, hvilket betyder, at det skal ske, så hurtigt, som det er praktisk muligt. Dette da denne oplysningspligt for plejeenheden er helt central for ældretilsynet i forhold til at kunne aktivere det reaktive tilsyn.

Retten til at kræve oplysninger forudsætter, at andre relevante regler overholdes, herunder i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. I denne sammenhæng skal princippet om retten til ikke at inkriminere sig selv således påses overholdt, jf. lov om retssikkerhed ved forvaltningen anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter § 10. Efter denne bestemmelse

gælder, at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse.

Det foreslås derudover i *stk. 2*, at ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om plejeenhedernes oplysningspligt efter *stk. 1*. Bemyndigelsen vil kunne anvendes til at fastsætte regler om plejeenhedernes oplysningspligt, f.eks. i form af indholdet heri, hvis der viser sig et behov herfor.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.11. Der henvises derudover til lovforslagets §§ 11-13 og bemærkningerne hertil.

Til § 11

Det fremgår af servicelovens § 150, stk. 3, at bliver Styrelsen for Patientsikkerhed bekendt med overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i forbindelse med tilsyn med den personlige hjælp, omsorg og pleje efter §§ 83-87, som ydes på de registreringspligtige kommunale og private enheder efter § 150 c, stk. 1 og 2, skal styrelsen orientere vedkommende registreringspligtige enhed og den stedlige kommunalbestyrelse.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 8 reguleres oplysningspligter for henholdsvis plejeenheden, ældretilsynet og den stedlige kommunalbestyrelse samt kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne og andre myndigheder og tilsyn samt Sundhedsstyrelsen.

Det foreslås i § 11, at får ældretilsynet oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, og er disse oplysninger nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, videregiver ældretilsynet uden unødigt ophold oplysningerne til denne myndighed, herunder oplysninger om, hvorvidt ældretilsynet har iværksat foranstaltninger overfor plejeenheden.

Med bestemmelsen videreføres en væsentlig del af den gældende § 150, stk. 3, i serviceloven. Den foreslåede bestemmelse viderefører således allerede gældende ret men er ikke afgrænset til kun at finde anvendelse i forbindelse med tilsyn og er ligeledes heller ikke afgrænset til kun at gælde overfor vedkommende registreringspligtige enhed og den stedlige kommunalbestyrelse.

Udvidelsen af anvendelsesområdet for ældretilsynets oplysningspligt i § 11 er begrundet i hensynet til at sikre, at oplysninger om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed, som er nødvendige og relevante af hensyn til udførelsen af en opgave, som henhører under en anden offentlig myndighed, bliver håndteret, herunder af rette myndighed.

Med udtrykket »anden offentlig myndighed« sigtes bl.a. mod samme myndighed, som er genstandsfelt for den gældende § 150, stk. 3 i serviceloven, som omfatter den kommunalbestyrelse, hvor plejeenheden er beliggende. Orienteringen af den stedlige kommunalbestyrelse bør derfor altid overvejes, da det ofte vil være relevant af hensyn til at give kommunalbestyrelsen et så oplyst grundlag som muligt til brug for varetagelsen af forsyningsforpligtelsen. »Anden offentlig myndighed« vil f.eks. også kunne omfatte Arbejdstilsynet, hvis der er tale om forhold relateret til arbejdsmiljø, eller den ældres handlekommune hvis det angår forhold relateret til den enkelte ældre, der relaterer sig til den enkelte kommunes ansvar efter § 31, stk. 2, i ældreloven, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.11. Der henvises derudover til lovforslagets §§ 10, 12 og 13 og bemærkningerne hertil.

Til § 12

Af servicelovens § 150, stk. 4 fremgår det, at bliver den stedlige kommunalbestyrelse orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold efter stk. 3, som vedrører Styrelsen for Patientsikkerheds orienteringspligt ift. den stedlige kommunalbestyrelse, skal kommunalbestyrelsen orientere kommunalbestyrelserne i borgernes handlekommuner, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.1 og 2.1.1.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 8 reguleres oplysningspligter for henholdsvis plejeenheden, ældretilsynet og den stedlige kommunalbestyrelse samt kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne og andre myndigheder og tilsyn samt Sundhedsstyrelsen.

Det foreslås i § 12, at bliver den stedlige kommunalbestyrelse orienteret om overtrædelser, mangler eller bekymrende forhold i en plejeenhed efter § 11, skal kommunalbestyrelsen orientere de kommuner, som har ansvar for hjælpen til de enkelte borgere, jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når disse borgere kan blive berørt.

Med bestemmelsen videreføres den gældende § 150, stk. 4, i serviceloven.

Formålet med videregivelse og efterfølgende behandling af oplysninger fra den kommunalbestyrelse i den kommuner, hvor plejeenheden er beliggende, til handlekommunen samt behandling i vedkommende kommune, er alene, at kommunalbestyrelserne kan iagttage kravene til opfølgning i forhold til indsatsen over for borgerne, herunder i forhold til, om der er behov for at yde andre former for hjælp.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.11. Der henvises derudover til lovforslagets §§ 10, 11 og 13 og bemærkningerne hertil.

Til § 13

Med lovforslagets kapitel 8 reguleres oplysningspligter for henholdsvis plejeenheden, ældretilsynet og den stedlige kommunalbestyrelse samt kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne og andre myndigheder og tilsyn samt Sundhedsstyrelsen.

Det foreslås i § 13, at ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne og andre myndigheder og tilsyn, jf. §§ 10-12, samt mellem ældretilsynet og Sundhedsstyrelsen. Ældreministeren kan i denne forbindelse fastsætte regler om, at kommunikationen skal foregå digitalt, og om anvendelse af bestemte IT-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el.lign. Ældreministeren kan endvidere fastsætte regler om at undtage plejeenheder helt eller delvis fra digital kommunikation, når særlige omstændigheder taler for det.

Det foreslåede vil medføre, at ældreministeren bemyndiges til at kunne fastsætte regler om kommunikationen mellem ældretilsynet og plejeenhederne, kommunerne, andre myndigheder og tilsyn, jf. §§ 10-12, og Sundhedsstyrelsen. Det vil også kunne omfatte, at kommunikationen skal foregå digitalt, at der skal anvendes bestemte IT-systemer, særlige digitale formater og digital signatur el.lign. Endelig vil der kunne fastsættes regler om at undtage plejeenheder helt eller delvis fra digital kommunikation, når særlige omstændigheder taler for det.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 10-12 og bemærkningerne hertil.

Til § 14

Det følger af § 214 i sundhedsloven, at, indenrigs- og sundhedsministeren og ældreministeren og andre myndigheder har adgang til direkte rådgivning og anden bistand fra Sundhedsstyrelsen i sundhedsfaglige spørgsmål og vedrørende social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 2.1.1.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Med lovforslagets kapitel 9 reguleres Sundhedsstyrelsens tværgående rolle i forhold til ældretilsynet.

Det foreslås med *stk. 1*, at Sundhedsstyrelsen faciliterer, at ældretilsynets viden og praksis koordineres og ajourføres på tværs af de kommuner, hvor kommunalbestyrelsen varetager funktionen som ældretilsyn.

Det foreslåede vil medføre, at Sundhedsstyrelsen vil indtage en faciliterende og praksiskoordinerende rolle i forhold til, at tage ansvar for at få viden og praksis på tværs af ældretilsynet i de udpegede kommuner koordineret og ajourført. Med henblik på at kunne indtage denne rolle forudsættes det, at Sundhedsstyrelsen løbende og i det omfang, det vurderes som relevant for varetagelsen af opgaven, vil følge udførelsen af ældretilsynets opgave i kommunerne. Dette vil også kunne indebære et behov for at indhente de oplysninger fra ældretilsynet, som vil være nødvendige for at kunne indtage den faciliterende rolle, jf. det foreslåede stk. 2.

Det foreslåede skal ses i sammenhæng med den gældende § 214 i sundhedsloven, hvorefter ældreministeren og andre myndigheder har adgang til direkte rådgivning og anden bistand fra Sundhedsstyrelsen i sundhedsfaglige spørgsmål og vedrørende social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet. Det forudsættes derfor også, at Sundhedsstyrelsen i kraft af denne eksisterende funktion kan anvende og bistå bl.a. ældreministeren med rådgivning og anden bistand som følge af den viden, som Sundhedsstyrelsen vil oparbejde i forbindelse med varetagelsen af den faciliterende rolle.

Med *stk. 2* foreslås det, at ældretilsynet efter anmodning fra Sundhedsstyrelsen skal give de oplysninger, som er nødvendige som led i varetagelsen af opgaven efter stk. 1.

Det foreslåede vil medføre, at ældretilsynet efter anmodning fra Sundhedsstyrelsen vil være forpligtet til at give styrelsen de oplysninger, som er nødvendige som led i varetagelsen af opgaven efter stk. 1. Det kan bl.a., men ikke udelukkende, være data om ældretilsynets tilsynspraksis, herunder antal gennemførte tilsyn, fordeling af antal gennemførte tilsyn på forskellige tilsynstyper, antal sanktioner givet og fordelingen heraf på forskellige sanktionstyper m.v., som Sundhedsstyrelsen ønsker at indhente fra ældretilsynet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.12.

Til § 15

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2025, jf. dog stk. 2.

Det foreslås i *stk. 2*, at §§ 1, 2 og 4-14, træder i kraft den 1. juli 2025.

Bestemmelsen vil indebære, at § 3 træder i kraft den 1. januar 2025 og §§ 1, 2 og 4-14 træder i kraft den 1. juli 2025.

Med det foreslåede vil de udpegede kommuner, hvor kommunalbestyrelsen vil have ansvaret for at varetage funktionen som ældretilsyn, i perioden fra og med den 1. januar 2025 og frem mod den 1.

juli 2025 have mulighed for og tid til organisatorisk at indrette sig på opgaven, herunder i forhold til de fysiske rammer, IT-system, rekruttering og oplæring af personale m.v. I forhold til rekruttering af personale henvises der til lovforslagets § 17 og bemærkningerne hertil, hvormed det foreslås at virksomhedsoverdrage det personale, som i dag udelukkende eller helt overvejende er beskæftiget med varetagelsen af ældretilsyn i kommunerne og i Styrelsen for Patientsikkerhed, til de kommuner, som pr. 1. juli 2025 vil skulle udføre opgaverne efter denne lov.

Bestemmelsen vil derudover indebære, at de udpegede kommunalbestyrelser fra og med den 1. juli 2025 vil overtage det fulde ansvar for at varetage funktionen som ældretilsyn og dermed også for udførelsen af ældretilsynets opgaver efter denne lov, og de omfattede plejeenheder vil herefter være omfattet af dette tilsyn på ældreområdet. Der henvises i den forbindelse til § 1, nr. 17, § 5, nr. 1 og § 6, nr. 1, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag, hvoraf det følger, at kommunernes ældretilsyn efter servicelovens §§ 151-151 c ophører pr. 1. juli 2025, samt at forsøgsordningen med det statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed forlænges frem til den 1. juli 2025, hvorefter det vil ophøre.

Til § 16

Det foreslås med § 1, nr. 17, § 5, nr. 1 og § 6, nr. 1, i det samtidigt fremsatte følgelovforslag, at kommunernes ældretilsyn efter servicelovens §§ 151-151 c ophører pr. 1. juli 2025, samt at forsøgsordningen med det statslige ældretilsyn i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed forlænges frem til den 1. juli 2025, hvorefter det vil ophøre pr. 1. juli 2025.

Det foreslås som følge heraf med dette lovforslags § 16, stk. 1, at sager omfattet af §§ 150, 150 b, 150 d, 151, 151 a og 151 c, i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 909 af 3. juli 2024, som den 1. juli 2025 er under behandling i Styrelsen for Patientsikkerhed eller kommunerne, færdigbehandles af ældretilsynet efter reglerne i denne lov.

Det foreslåede vil medføre, at de sager, der er under behandling i ældretilsynet i Styrelsen for Patientsikkerhed eller i ældretilsynet i kommunerne pr. 1. juli 2025, og som det ikke har været muligt at afslutte inden da, færdigbehandles af ældretilsynet, som vil overtage det pågældende sagsområde.

Sagerne vil kunne omfatte de tilfælde, hvor ældretilsynet i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed eller kommunerne har en verserende sag i forhold til en plejeenhed, f.eks. et igangværende tilsyn, behandling af en modtaget bekymringshenvendelse eller en afgørelse om en sanktion i form af et påbud el.lign., som udløber efter den 1. juli 2025. I disse tilfælde skal sagerne overdrages til det nye ældretilsyn, som vil være forpligtet til at færdigbehandle sagerne efter reglerne i denne foreslåede lov. Det vil i nogle tilfælde kunne medføre et behov for, at ældretilsynet foretager en ny vurdering af f.eks. kvaliteten i plejen i den pågældende plejeenhed efter de til den tid gældende regler.

Det foreslås i stk. 2, at fristen i § 6, stk. 1, ikke finder anvendelse på plejeenheder, som før den 1. juli 2025 var registeret hos Styrelsen for Patientsikkerhed efter § 150 c i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 909 af 3. juli 2024. For sådanne plejeenheder er fristen den 1. juli 2026.

Det foreslåede vil medføre, at eksisterende plejeenheder – det vil sige 1) plejehjem m.v., jf. § 47 i ældreloven, 2) plejeboligbebyggelser, jf. lov om almene boliger m.v., 3) plejeboligbebyggelser, jf. lov om boliger for ældre og personer med handicap, 4) friplejeboligbebyggelser, jf. lov om friplejeboliger, 5) andre, tilsvarende boligenheder, herunder midlertidige pladser, hvor hjælpen udgår fra servicearealer, og der er tilknyttet fast personale og 6) kommunale og private leverandører, der leverer tilbud i borgernes eget hjem, jf. § 10 i ældreloven, som før den 1. juli 2025 var registeret hos Styrelsen for Patientsikkerhed – ligeledes vil være omfattet af kravet om, at ældretilsynet vil skulle afholde opstartsmøde med disse enheder, jf. den foreslåede § 6, stk. 1.

Det foreslåede vil derudover medføre, at opstartsmøde med de eksisterende plejeenheder senest skal være afholdt den 1. juli 2026. Det bemærkes i den forbindelse, at ældretilsynet gives metodefrihed i forhold til tilrettelæggelsen af opstartsmødet under forudsætning af, hvad der vurderes fagligt forsvarligt i den enkelte situation. Opstartsmødet vil således kunne gennemføres fysisk eller virtuelt, og flere plejeenheder vil eventuelt kunne slås sammen, hvis der f.eks. er tale om plejeenheder inden for samme kommune. Ligeledes vil flere kommuner evt. kunne slås sammen.

For nærmere om indholdet i opstartsmødet henvises der til lovforslagets § 6 og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 17

Lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 710 af 20. august 2002 (herefter virksomhedsoverdragelsesloven) finder ikke uden særskilt lovhjemmel anvendelse på en administrativ eller ved lov foretaget omorganisering af offentlige administrative myndigheder eller en overførsel af administrative funktioner mellem offentlige administrative myndigheder, jf. § 1, stk. 2, 2. pkt. i virksomhedsoverdragelsesloven. I forhold til om der er tale om en omorganisering af offentlige administrative myndigheder, kan det udledes af de specielle bemærkninger til virksomhedsoverdragelseslovens § 1, jf. Folketingstidende 2001-02, tillæg A, side 5659, at overførsel af opgaver, som indebærer egentlig myndighedsudøvelse, ikke omfattes af loven. Virksomhedsoverdragelsesloven finder således ikke direkte anvendelse for de medarbejdere, der i dag i beskæftiger sig med ældretilsyn i kommunerne og Styrelsen for Patientsikkerhed. Med henblik på at sikre et ensartet retsgrundlag foreslås, at virksomhedsoverdragelsesloven skal finde tilsvarende anvendelse for de medarbejdere, der ikke umiddelbart er omfattet af virksomhedsoverdragelsesloven.

Det foreslås med *stk. 1*, at kommunalbestyrelserne, som varetager funktionen som ældretilsyn efter denne lov, overtager senest den 1. juli 2025 det personale, som i kommunerne og i Styrelsen for Patientsikkerhed udelukkende eller overvejende er beskæftiget med varetagelsen af opgaven, jf. § 1. Den kommunalbestyrelse, som varetager funktionen som ældretilsyn, overtager det personale som har tjenestested i en kommune eller i Styrelsen for Patientsikkerhed, beliggende tættest på kommunalbestyrelsen, der varetager ældretilsynet.

Det foreslåede 1. pkt., vil medføre, at kommunalbestyrelserne i de udpegede ældretilsynskommuner skal overtage de medarbejdere, som er ansat i kommuner eller i Styrelsen for Patientsikkerhed, og som udelukkende eller overvejende er beskæftiget med varetagelse af opgaver i relation til tilsyn på ældreområdet, jf. lovforslagets § 1. Det vil i den forbindelse ikke være afgørende, på hvilket grundlag f.eks. kollektiv overenskomst, individuel aftale mv. medarbejderens ansættelsesvilkår hviler på.

Det foreslåede 1. pkt., vil derudover indebære, at medarbejdere, der varetager arbejdsfunktioner med begrænset tilknytning til de opgaver, der overføres til de kommuner, der vil få ansvaret for ældretilsynet, ikke uden særskilt aftale mellem hhv. den enkelte kommune eller Styrelsen for Patientsikkerhed og den modtagende tilsynskommune, vil være blandt de medarbejdere, der vil være omfattet af overdragelsen. Arbejdsfunktioner med begrænset tilknytning vil i den sammenhæng f.eks. kunne være økonomi, IT, HR og rengøring.

Afklaringen af hvilke medarbejdere, der konkret vil skulle overdrages til det nye ældretilsyn, og deres eventuelle opsigelsesvarsler forudsættes afklaret i hhv. de afgivende kommuner og i Styrelsen for Patientsikkerhed hurtigst muligt efter vedtagelsen af denne foreslåede lov. Det vil herefter være den modtagende ældretilsynskommune, som vil være ansvarlige for og som vil varetage den samlede proces i forhold til den fremtidige placering af medarbejderne og håndtering af forholdene for den enkelte medarbejder. Det

forudsættes, at den afgivende og den modtagne myndighed samarbejder om udmelding til medarbejdere, håndtering af praktik omkring overdragelse, herunder f.eks. overdragelse af relevante medarbejderdata og personalesager.

Selve overdragelsen vil i medfør af det foreslåede 1. pkt. senest skulle være gennemført den 1. juli 2025. Det forudsættes i den forbindelse, at den afgivende og den modtagne myndighed samarbejder om en løbende overdragelse af medarbejderne med henblik på, at både det nye ældretilsyn, herunder medarbejderne kan være klar til at sætte i drift den 1. juli 2025, og at de afgivende myndigheder frem i mod den 1. juli 2025 kan behandle og afvikle sager.

Det foreslåede 2. pkt., vil medføre, at medarbejdere, der hidtil har varetaget opgaver i relation til tilsyn på ældreområdet i kommunerne eller i Styrelsen for Patientsikkerhed, vil blive overført til det ældretilsyn i den kommune, der vil ligge tættest på deres hidtidige tjenestested. Eksempelvis er Styrelsen for Patientsikkerhed lokaliseret i kommunerne København, Randers og Kolding. Medarbejdere i styrelsen vil derfor overgå til det ældretilsyn i den kommune, der ligger tættest på den enhed i Styrelsen for Patientsikkerhed, hvor medarbejderen har sit tjenestested.

Det foreslås i *stk. 2*, at de pligter og rettigheder, der følger af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse, finder tilsvarende anvendelse for personale, der er ansat i henhold til kollektiv overenskomst, bestemmelser om løn- og arbejdsforhold, der er fastsat eller godkendt af offentlig myndighed, eller individuel aftale, og som i forbindelse med overførsel efter *stk. 1* ikke er omfattet af lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

Det foreslåede *stk. 2*, vil medføre, at lov om lønmodtageres retsstilling vil finde tilsvarende anvendelse på det personale, der overtages af ældretilsynskommunerne efter kriterierne i *stk. 1*.

Med det foreslåede sikres således, at de udpegede ældretilsynskommuner, indtræder i de rettigheder og forpligtelser over for medarbejderne efter bestemmelserne i virksomhedsoverdragelsesloven, hvis medarbejderne i kommunerne eller i Styrelsen for Patientsikkerhed udelukkende eller helt overvejende er beskæftiget med varetagelsen af ældretilsynsopgaven. De pågældende medarbejdere vil endvidere blive omfattet af lovens særlige bevisbyrderegler, der beskytter medarbejderne mod usaglige afskedigelser som følge af opgaveoverførslen. Virksomhedsoverdragelsesloven vil finde anvendelse i sin helhed.

I forbindelse med overdragelsen af medarbejdere kan gældende overenskomster opsiges til deres udløb, jf. virksomhedsoverdragelseslovens § 4 a, og medarbejderne varsles ændrede vilkår svarende til de overenskomstmæssige vilkår i de udpegede ældretilsynskommuner. Individuelt aftalte vilkår vil være gældende, indtil de eventuelt opsiges med de aftalte opsigelsesvarsler, jf. dog virksomhedsoverdragelseslovens § 3, hvoraf det fremgår, at afskedigelse på grund af overdragelse af en virksomhed eller en del heraf anses for ikke rimelig begrundet i virksomhedens forhold, med mindre afskedigelsen skyldes økonomiske, tekniske eller organisatoriske årsager, der medfører beskæftigelsesmæssige ændringer.

Det foreslås med *stk. 3*, at tjenestemænd har pligt til at følge med opgaverne til den nye ansættelsesmyndighed på vilkår, der svarer til de hidtidige vilkår. Den nye ansættelsesmyndighed udbetaler den samlede tjenestemandspension, idet pensionsbyrden deles forholdsmæssigt mellem de to ansættelsesmyndigheder.

Det foreslåede 1. pkt., vil medføre, at tjenestemænd, som udelukkende eller overvejende er beskæftiget med varetagelse af de opgaver, der overføres til den nye ansættelsesmyndighed, vil være forpligtet til at følge med over til det nye ældretilsyn. Forpligtelsen til inden for rammerne af det nye ansættelsesområde at overtage en anden stilling vil dog ikke gælde, hvis forpligtelsen til at overtage en anden stilling måtte være af særlig indgribende karakter over for den enkelte. Der kan ikke angives præcise retningslinjer for forpligtelsen til at påtage sig en anden stilling, heller ikke i forhold til eksempelvis geografiske

ændringer. Stor afstand mellem det hidtidige og det nye tjenestested vil således ikke i sig selv udelukke en pligt til at gøre tjeneste i den nye stilling.

Det forudsættes, at der ikke sker forringelser i løn- og andre ansættelsesvilkår som følge af flytningen til den nye ansættelsesmyndighed. Den nye ansættelsesmyndighed vil i medfør af det foreslåede 2. pkt., derfor også være forpligtet til at udbetale den samlede tjenestemandspension. Pensionsbyrden vil skulle deles forholdsmæssigt mellem de to ansættelsesmyndigheder efter princippet i kapitel 5 i bekendtgørelse nr. 130 af 28. februar 2006 om beregning af tjenestemandspensioner og om fordeling af pensionsbyrden i forbindelse med kommunalreformen.

Til § 18

Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.